

גנת וסופרת ספרי ילדים ורבה (סר, סעה) חוה

חוה, אשתו של אהרון ורבה, אמא של דורית בייניש ופנינה הררי.

חוה גנת במקצועה מספרת במאמרה בספר קובל (176), "גן הילדים העברי בקובל", על בואה לעיר:

מרכז "תרבות" החשיב מאוד את קובל כעיר עברית. דבר זה מסתבר מהמכתב שקבלתי מ"תרבות". הסתדרות המורים והגנות בורשה, שדבר בשבחה של קובל: "קבלי-נא את העבודה בעיר זו. המקום חי ותוסס. יש בית-ספר עברי. גמנסיה עברית. סביבה ציונית. גם את תוכלי לתרום חלקך בפתיחת גן עברי מאורגן".

ימי שבתי בקובל היו ימים של ערנות ופעולה חנוכית מענינת. נפגשתי עם אנשים מחוגים שונים, בעלי דעות והשקפות מנוגדות. אולם הוויכוחים לא נשאו אופי של מתיחות ממש. כפי שהורגלנו לכך במקומות אחרים. מבנה העיר השטחה והגלויה לעין השפיע על תושביה. איזה שלוח ומתינות היו שרויות במקום הזה!

רשימת ספרי חוה ורבה מתוך קטלוג בית הספרים הלאומי

1. קרן קימת לישראל. מועצת הגנות למען הקרן הקימת. ארץ ישראל. אגרת לגנת / מאת מועצת הגנות למען הקרן הקימת לישראל.
2. זה אני, דור / תל אביב : עם עובד, (תשכ"ג).
3. כך גם אני יודע / צילמה הלה רחמילביץ-שטרנר ; (ערך והביא לדפוס דויד פאיאנס). תל אביב : עם עובד, (תשכ"ה 1964).
4. משפחת חתולים אחת / כתבה חוה ורבה ; צלמה הלה רחמילביץ-שטרנר. תל אביב : מסדה, תשכ"ג.
5. נקשיב להם : על החינוך בגן-הילדים / (עריכה - ש' גדון). (תל אביב) : תרבות-וחינוך, (תשל"א).
6. פה השכון שלנו / (העורך ליון קיפניס) (תל אביב : תרבות וחינוך, 1969).
7. קול אני שומע / צילומים מאת הלה שטרנר-רחמילביץ, נילי שר. (תל אביב) : עם עובד - תרבות וחינוך, (תשל"ג). (תל אביב) : תרבות וחינוך, (1967).

* [חומר נוסף מתוך: http://www.tau.ac.il/education/arch/gola.html#a6](http://www.tau.ac.il/education/arch/gola.html#a6)

ארכיון לחינוך יהודי בישראל ובגולה

על שם אביעזר ילין מייסודה של הסתדרות הסורים

1. מאמרים בענייני חינוך. טובה חזקנית-לזכרה. עבודתה כגנת, תצלומים.
2. הועידה השלישית של הגנות העבריות במולין, ורשה משנת: 1925 עד שנת: 1930.

* מתוך העיתונות: הצופה 09/03/2006 המאמר: מלכה, קבצנית, אלמונית

שלומית פלאום הקדישה את בני דורה ברעיונות פמיניסטיים, ואת בני דורתה שהפעלות מהדור. היא היתה נפראשנות שמחיה על האפליה הגזעית כלפי הבושים בארצות הברית. נפזר אביה החיידקה למתוש"ל ומצד אנה לרכ יום טוב ליסמן-הלר בעל "חוספות יום טוב". הספר שכתבה פרופ' נורית גוברין על שלומית פלאום הוא ספר נדחף, הנמלל הסד ומעלה מאוב דמות מעניינת, מיוחדת ושכחת. משנותיה האחרונות ידעה שלומית סבל וסחזור. בירושלים נחשבה נרה ומיוחדת. בראיות שקימה נורית גוברין עם אנשים שהגייז את הסופרת התמצענית הם נספרים כי "הילדים הציו לה, זרקו אבנים על תלונת דירתה". דב קמחי, סופר נשכח אף הוא, הנציח את דמותה בספרו "על שבעה ימים", זיכורת הספר "טרודה" היא, לזכרו פרופ' גוברין, בת דמותה של שלומית. **מי שדאג לה בשנותיה האחרונות היתה משפחת ורבה מת"א. חדה ורבה, אנם של השופטת דורית בייניש ושל פנינה הררי (רעייתו של מייק הררי) תמכו בה מבחינה כספית ומוראלית. בביתה של חוה ורבה מספרות כי מדי פעם היו באות בשליחות אמם לשלומית פלאום.**

יעקב טייטלקר כתיבה ותרגומים

על פי אלי מנדל:

יעקב היה מורה ותיק ובכיר בבתי הספר העבריים בקובל. הוא עצמו לא נולד בקובל, הגיע מאוחר יותר. יעקב הצליח ועלה ארצה בגיל מבוגר. היה ערירי. הרבה מאמרים ותרגומים כתב האיש ב"ספר קובל" (1957). בעת הכנת הכתובת של ספר קובל, האיש עבר ממקום מגוריו בסביבת העיר ברחובות והשתקע בביתו של אלי מנדל. ביתו של אלי מנדל שימש באותה עת לאירוח אנשי קובל ובמיוחד הקיבוצניקים שהגיעו לביקור בתל אביב.

מתוך "קול קובל", גיליון 102, 18 באוקטובר 1929

סוכות / י. טייטלקר

תרגום: בני גבירצמן

יש נעימה ישנה של פעם,
שכחדשה שומרת על הטעם,
אודות הסנה שניצת בחורש
בשלהבת הדרור והחופש...

היתה זו נעימה עוצרת נשימה
שיצקה לסיר הפשר עופרת מותכה
והעם החליף את גלות מצרים בזכותה
ברוח סוכות החופשית, השלווה.

יש נעימה ישנה של פעם,
שכחדשה שומרת על הטעם.
והעם עודנו יושב בסוכות,
הניצבות איתן בפני כל הסופות.

מתוך: "קול קובל", גיליון (466) 52, 11 לספטמבר 1936, כ"ז כסלו תרצ"ז

החנוכייה והסביבון / יעקב טייטלקר

תרגום: בני גבירצמן

לאחר שהכין את החנוכייה, בירך על הדלקת הנרות והעניק דמי חנוכה למשה'לה ויוס'לה, שר סבא את "על הניסים" והחל משוטט בחדר.

החנוכייה האירה בצניעות על סביבותיה באור צהוב-זהוב חמים, ושלהבות הנרות הדקים דלקו בדממה, כשהם אפופים סיפורי מעשיות מופלאים על "פעם", על אומה שיש לה אדמה. שיש לה כושר עמידות מפתיע ושהיא מנצחת בשדה הקרב. משה'לה ויוס'לה התיישבו על הרצפה, כשכיסיהם מלאים בדמי חנוכה, הוציאו את הסביבון והחלו לשחק ב"נס גדול היה שם". במיומנות רבה נטל משה'לה את הסביבון בין שתי אצבעות, סובב אותו בכישרון באוויר ובהגיעו לשיא התנופה שיחרר אותו מעל לרצפה החלקה של החדר.

מבלי לדעת איך זה קרה, מאיין וממה, פתח סביבון העופרת הכבד בריקוד "קוזאצ'וק". ריקוד של שמחה. ממש נמס ממתיקות, בראותו לפניו אופקים חדשים כל כך כמו קירות, רהיטים, שולחנות, כסאות ושאר ירקות, שכולם סובבים אותו בקצב במעגל קסמים. והנה – כך נדמה – הוא פותח בסדרת "כורעים ומשתחוים" בהכנעה. ולאחר מכן, כשיכור מעוצמת הסיבובים, עוצר על מקומו כשהוא ניצב זקוף, כבתפילת שמונה עשרה מלאת יראת שמיים, מול החנוכייה, כאילו הוא אומר: רק עכשיו, אחרי מסע ההרפתקאות שלי על הרצפה, התברר לי על שום מה באמת הודלקו נרות החנוכה הללו. וכי לכבוד מי אם לא לכבודי, היורש הרשמי של "עגל הזהב" ההיסטורי. אותו עגל שבעת יציאת מצרים החליף את אלוהי אבותיו של העם, ולמענו, העגל, ערכו חגיגה נלהבת. אבל לא עוד. ההוא נותר עגל. הוא לא ידע את סוד החיים והתנועה ואיפשר למשה רבנו, רועה העם, לטפל בו במהירות כה רבה, עד שפיזר עליו טבק במשך שבעה ימים... ואילו אני, הסביבון, ראש לכל החברות הנלהבות ונשמת כל השמחות, ניצב על פסגת האמנות המודרנית של תנועה ויש לי ברוך השם מספיק דחף וכושר התמצאות, כדי למנוע מ"זקני ציון" למעוד. כן, עכשיו אני מבין נכוחה את המעשה של "על הניסים", ששלהבותיהם של הנרות הדקיקים אינן פוסקות למלמל ולספר. הנס הוא הסביבון, שכן איך היינו נראים בכל חנוכה, ללא הסביבון המסתובב, מסחרר ופורץ בכל עוצמת החיים אל השמחה האמיתית. ראו, אפילו דרדקים דבית רבן כבר מבינים זאת. הנה הם ישבו וחרתו על צלעותי המסתובבות "נס גדול היה שם".

רק דבר אחד אינני מבין. זה שבעל הבית והמארגן האנושי של השמחה לא ראה את גדולת אישיותי והדליק לכבודי רק מין חנוכיית-שמן זעירה, עם כאלה שלהבות קטנות, שהנה הנה, בעוד רגע, יכבו. איזו קלות ראש ואיזו אי-הבנה מצד אדם גאוותני זה... איזה מין...

ובו ברגע עבר בגופו של הסביבון זעזוע והוא נפל ונותר ללא תנועה.

השלהבות הקטנות של החנוכייה הזדקפו והמשיכו למלמל בסגנון מלכותי על סודות הגדולה. מלמל והבהבו וסיפרו מעשיות פלא מפעם ומהיום. על אומה ללא אדמה, שנרדפת ומעונה. הדולקת ואינה כובה. ואכן נרות הנס הדולקים לא יכבו, יידלקו מדי פעם מחדש ויפיצו אורם לנצח.

מאמריו של יעקב טייטלקר בספר קובל:

צביונה של קובל. יער קובל. תלמוד תורה. אמנות התיאטרון בעירנו. בית היתומים. לינת צדק. יתגדל ויתקדש.

ארגון יוצאי קובל בישראל

אנו מביעים את תנחומינו לבני המשפחה ומשתתפים

בצערם ובאבלם הכבד.

"מי ייתן שלא תוסיפו לדאבה עוד"

עץ על שם הנפטר ניטע בהרי ירושלים

היקירים שעל פטירתם נודע לנו השנה:

מרים אינגבר (פתח-תקוה) ז"ל

מלה ברנבלום-פולישוק (ראשל"צ) ז"ל

פסח רויטר (תל-אביב יפו) ז"ל

עליזה תרמו (חיפה) ז"ל

יזכור

תהיינה דמויותיהם
של יקירינו הקודות
בליבותינו וצרויות
עם הנשמות של כל
קדושי ישראל
ושמותיהם יאירו
לנו את הדרך
לגאולה השלמה

רויטר פסח ז"ל

בן יוסף ופרל, נולד בקובל שבפולין ב - 1920, עלה לארץ ב - 1950, נפטר בה' בכסלו תשס"ז, 26/11/2006, בן 87 היה בפטירתו.

בספר התנחומים כתבנו:

למאשה ולמשפחה האבלה תנחומינו הכנים. הייתה לי זכות גדולה להיפגש ולראיין את פסח. יליד העיר קובל בפולניה (היום אוקראינה), שלחם בנאצים ונפצע במלחמה, קיבל אותות הצטיינות, שרת ב"בריחה" למען המדינה, הציל ילדים יהודים שהושארו אצל גויים, נתפס, נכלא ועונה קשות והיה ל"אסיר ציון". אדם מיוחד במינו הראוי להערכה ולכבוד רב. יהי זכרו ברוך.

בחוברת ההנצחה האחרונה פרסמנו את סיפור חייו של פסח: קובלאי אמיץ, אסיר ציון ונכה מלחמה, שהיתה לנו זכות גדולה להכירו. לזכרו אנו מצרפים קטעים מסיפור חייו:

בשירות ה"בריחה"

ב-1944, תפס הצבא האדום 17 באנדריס, אלו כנופיות של אוקראינים שרצחו יהודים. הרוסים תפסו אותם והם נידונו לתליה. נחשבו כאויבי העם הרוסי. אמרו לנו שמי שרוצה יכול ללכת בהתנדבות לתלות אותם. אני ועוד חבר בשם מישקה הלכנו ותלינו אותם... משם הגעתי ללודז'. בלודז' עבדתי בהתחלה בבית חרושת בתור חרט. אחר כך עבדתי שם עם אהרון, אח של מוטלה קפצוק. אהרון הגיע מהארץ, שליח מהארץ, ארגן את ה"בריחה". עבדתי יחד עם אלתר צוקרמן ושולם קולובסקי. הלכתי להציל ילדים יהודים במסגרת ה"בריחה". היינו שייכים ל"דרור" שהיה פעיל בלודז'. הגזינט העביר כספים אותם שילמנו לפולנים כדי להוציא את הילדים. אני הצלחתי להוציא 3-4 ילדים. עבדנו שני אנשים כצוות. קיבלנו כתובות של גויים שאצלם היו ילדים יהודים. אז ב-1945-1946 זה היה בתקופת הפוגרום מקילצה (רצח יהודים בידי האספסוף הפולני). חיפשנו דרך הגזינט ילדים יהודים במלניצה, הולוב, לובומל, עיירות ע"י קובל. פעם אחת חילצנו ילד בכוח: אמרו לנו שיש בהולוב ילדה אחת אצל גויה, בת של רועה צאן עיוור. הילדה (היהודיה) שהיתה בת 10 אמרה לנו בפולנית: יהודים מסריחים, אני ליהודים לא אלך... דרך הגג נכנסנו והוצאנו את הילדה. הביאו אותה ארצה, זה היה בשנת 1946, אין לי מושג היכן היא היום. באזור פוזן שבפולין הברחנו גם קצינים יהודים, חיילים בצבא האדום. נתנו להם בגדים אזרחיים והברחנו אותם דרך ציכיה עם תעודות מזויפות. גם אהרון קפצוק עשה אותה עבודה, אבל במקום אחר. יהודי אחד הלשין עלי. ריבקה זה שם משפחתו. השלטונות הפולניים תפסו אותי. אשתי שכרה עורך דין גוי, היא קבלה את הכסף ממארגני הבריחה. באתי למשפט והתנהגתי כאילו שאני מטומטם: לא זוכר, לא יודע, אנאלפבית. נתתי שאלות לעורך דין שישאל אותי אבל הוא אמר שלא צריך. ראיתי שזה הולך להיות לא טוב. הרמתי שתי אצבעות ואמרתי שאני לא רוצה את העורך דין הזה. ואז הגיע עורך דין יהודי בשם ליפקינד. היה משפט וקיבלתי מאסר של שמונה שנים. זה היה הרבה, הוכיחו שאני אשם. קודם לכן הפולנים לקחו אותי לחקירות. חקירות כל הלילה. שום דבר לא עזר לי (בגזר הדין), גם לא ששרתתי כקצין בצבא האדום וקיבלתי ציונים לשבח. האשימו אותי שעבדתי בריגול, האשמה היתה שהברחתי קצינים יהודים לישראל. בכלא ישבתי רק שלוש שנים. ישב איתי בכלא קצין גבוה משרות הביטחון הפולני. אמרו שהוא שיתף פעולה עם הגרמנים ונידון לחמש שנות מאסר. היינו כמו שני אחים. התברר שזה שהלשין עליו הוא היה זה ששיתף פעולה עם הנאצים... כששחררו אותו הוא אמר לי: פסח, אני אעזור לך. אני מאחל לכל יהודי שיושב בבית הסוהר ברוסיה שיהיה כמו האיש הזה, סימיה. הסתדרתי בבית הסוהר, הייתי מנהל עבודה, אחראי על קניית אוכל, סיגריות. לא היה לי רע בבית הסוהר. קצין בבית הסוהר בשרות הביטחון היה יהודי שאמר לי: תאכל שתי סיגריות, תקבל חום ואני אמליץ שיתנו לך לצאת לחופש על תנאי. ביום שני ושבת תצטרך לבוא למשטרה לחתום. וכך היה.

ציונות ללא מרכאות.

לבקשה לראות מסמכים וצילומים של פסח מהבית בקובל, אומר פסח שלא נשאר בידיו דבר. הוא מראה לנו תעודת "אסיר ציון" שקיבל בארץ עקב הישיבה בכלא הפולני. תעודת אסיר ציון עם נכות 43%. אשתו של פסח לוחשת: בבית הסוהר הפולני שברו לו את כל השיניים. זה היה בזמן החקירות... ש: בחקירות שברו לך את השיניים?

פסח: כן.

ש: לא סיפרת קודם פרטים על החקירות של הפולנים...

פסח (מצחקק): היו חקירות, בטח... דרשו לדעת מי עוד עבד איתי ב"בריחה". ידעתי, בטח שידעתי, לא מסרתי אף שם... בארץ קיבלתי עבודה בשרות הביטחון.

ש: האם המדינה היתה בסדר כלפיך?

פסח (ללא היסוס): כן, כן.

ש: ישבת כמה שנים בכלא...

פסח: מה הם בישראל ואלו שגייסו אותי אשמים! לא מאשים אף אחד. יש בארץ הרבה אסירי ציון כמוני.

ש: האם אפשר לומר שהמדינה עשתה למענך משהו?

פסח: בטח. גם אני עשיתי משהו למען המדינה...

לזכרה של מלה ברנבלום-פולישוק ז"ל

ביום בו הוצאנו את החוברת להדפסה נודע לנו על פטירתה של מלה. אנו מצרפים לזכרה קטעים מהראיון שנערך עם מלה לפני שנתיים:

(מלה בורחת מהנאצים, מגיעה עם בעלה הרופא תחילה ללוצק וממשיכה במנוסה דרומה)

ש: למה בעצם מצאת עבודה דווקא אצל הגרמנים?

מלה: כשחיפשתי עבודה, הלכתי והגעתי למקום בו ייצרו משהו מתפוחי עץ והאחראי שם אמר לי: "אני רואה שאת לא מתאימה לנו, זו עבודה של 3 משמרות". בסוף הסכים ושלח אותי לבית ההחלמה. ראיתי שם את הגרמנים ובכל זאת נכנסתי פנימה והתחלתי לעבוד...

ש: כמה זמן עבדת אצל הגרמנים?

מלה: אני חושבת שאיזו שנה, אולי יותר. עד השחרור עבדתי שם.

ש: מה קרה בעיר לקראת השחרור?

מלה: יום אחד אמרו לנו שהרוסים עלולים להשליך עלינו פצצות. היינו צריכים לחפור תעלות באדמה. חפרתי בעצמי, בעלי כמובן שלא היה יכול לצאת החוצה לחפור. עבדתי עם השכנה שלי, חפרנו לעומק של גובה אדם. היו שכנות כאלו שדיברו (ריכלו). בבוקר, כשהיה לי קשה, הייתי שמה איזו שהיא מטפחת על הראש (כדרך הנוצריות ההולכות לכנסייה) ויוצאת החוצה מהבית שלא ידברו. לא פעם שאלו אותי אם אני מבקרת בכנסייה. שאלו: "האם כבר ביקרת היום?" אמרתי: "בטח שהייתי!"... דבר ראשון צריכים לדעת מה לענות. אני לא יודעת מאיפה לקחתי את זה, אני הייתי בדרך כלל בחורה מאוד שקטה, צוחקת הרבה עוד מזמן הלימודים בביה"ס. פתאום צריכים לדעת הכל... לחטוף, (להילחם, לשרוד), לדעת מה לענות. לענות מיד ונכון, זה לא היה כל כך פשוט...

ש: האם אחרי המלחמה חזרת לקובל?

מלה: הבעלבוסטה הזאת, היכן שגרתי, היא כל כך ביקשה שנשאר בקשמיניץ, הבטיחה שהיא תעשה הכל שנקבל עבודה בבית חולים. היא כבר ידעה שאנחנו יהודים. אמרתי לה שאני מוכרחה למצוא את אחותי, ידעתי שאחותי חיה איפה שהוא. עזבנו את קשמיניץ. אמרתי לבעלת הבית: "אני מחפשת את המשפחה, אני לא יודעת מה קרה להם, כולם נעלמו". נסעתי לקובל, אבל לא היה שם מה לראות. לא הצלחתי לזהות היכן הבית שלנו עמד, הכל היה הרוס. גם בבית הקברות הכל היה הרוס. לא פגשתי יהודים בקובל. בבית הכנסת הייתי, ברור שהייתי שם. ראיתי את החריתה של בת הדודה שלי, שמה פניה פולישוק. היא חרתה על הקיר את השם שלה. הבית כנסת היה די הרוס. היו כל הכתובות האלו: "תשמרו עלינו, תזכרו אותנו..." הייתי כולי נסערת... נסעתי לקובל לבד, בלי בעלי. אמרתי שאני מוכרחה לראות את הבית בו גדלתי... זה היה קשה. אפילו בלילות (חלמתי על גורל משפחתי), הכל הסתובב לי בראש...

מלה: כשהגעתי לקובל נכנסתי לדואר ושם חיכה לי מכתב מאחותי הצעירה אתל. אתל עוד למדה בביה"ס בתקופה שהסובייטים נכנסו לקובל (1939). שלחו אותה לקייב לתחרויות סקי קרח (1941). היא היתה אז בת 17, והיא לא חזרה יותר הביתה. המלחמה פרצה כשהיא היתה בגבול והיא ביקשה: "אני רוצה לחזור לאבא שלי", אמרו לה שאין כבר אפשרות לחזור. הם לקחו אותה ושלחו אותה לאוזביקיסטן. ככה בלי כסף, בלי בגדים ובלי כלום. היו עוד יהודים איתה, כך אני חושבת.

הבת: אמרו שבביטום (עיר בפולין) יש עבודה ליהודים, ההורים שלי הגיעו לשם וקיבלו שם דירה. גם המשפחה של רופאי השיניים הגיעה לשם. אני עצמי נולדתי בביטום. דודה שלי, אתל, זו שניצלה, גם היא הגיעה לביטום. אתל הייתה ציונית, חברת בית"ר קובל, היא עשתה עליה לישראל עם קום המדינה. לאבא שלי לא נתנו לצאת באותה תקופה - בפולניה היו חסרים רופאים, הקומוניסטים הרי הרגו קודם לכן את כל הרופאים... 10 שנים ישבנו שם בביטום עד שעלינו ארצה.

מלה: (אוחזת את התמונות) תארו לכם שברגע האחרון (לפני שעזבנו את הבית בקבירצ'ה) ראיתי איך ילדים זורקים בחצר תמונות מבתים שהיהודיים ברחו מהם. הסתכלתי דרך החלון ואני רואה ילדים עומדים וצועקים: "הורה, הורה" (קריאות שמחה), הם אספו מכל הבתים היהודים תמונות ושרפו אותם. אמרתי לעצמי שאני לא רוצה שאצלי זה יהיה ככה. אספתי את כל התמונות שלנו. הכנסתי כמה שיותר תמונות לקופסת פח של תה, ומה שלא הצלחתי להכניס שרפתי בעצמי. כל המלחמה החזקתי איתי את מודעת האבל של אמא שלי. כשחזרתי לקובל מווילנה (שנת 1939), אמא כבר לא היתה בחיים... כל-כך אהבתי את אמא... מה שהיא אמרה עשיתי. כשיום אחד אמרה, תלכו לביה"ס, תלמדו פולנית, אמרתי: "איך יכול להיות שכולם לומדים עברית ורק אני אלמד פולנית..." ואמא אמרה: "אין דבר, אולי בכל זאת נשיג את מה שאנחנו רוצים בחיים". היא עמדה על זה ואנחנו שמענו בקולה והלכנו לביה"ס. (בסופו של דבר) מאוד הייתי מרוצה כשגמרתי את ביה"ס. העובדה שידעתי פולנית וגרמנית הצילה אותי בזמן המלחמה....
היה לי מזל גדול, היה לי מזל עם האנשים... היה לי באמת מזל...

מקבץ ברכות

ברכות לישעיהו ליכט במלאות לו 90 שנה.

דושייטן יארן ירושלים סעקולר יידיש
הממשל הסובייטי כמתנה לפולין ושונ למקום בו הוקמה
אנדרטה לזכר הלוחמים היהודים במרד גטו ורשה.

אוקראינה לעירייה "אומן"
המנהל הכללי של רבי נחמן - החפילה היא

חברי ועד הקהילה חיסה והעבירו
ועד הסניפים הקהילה וזיכרון הלוחמים
חברי הארגון ועדדי האשרד הקהילתי
מזכירים את החבר

ישעיהו (שייט) ליכט, יו"ר הקהילה
המלאות לו 90 שנה
זכרון לזמנה ואריות ימים
ועד הרבנים שנות סגילות מקהילת בארשעוו
חבר הקהילה

לחברת הוועד המסורה: מאשה ליאור-שוסטר
ולמשפחת בנה אורי ליאור
ברכות ונחת לחתונת נכדתה ליאת (ספטמבר 2006)

לחבר הוועד המסור: ד"ר מרדכי זיו (ליברזון)
ולאשתו **יוכבד**: המופיעה ומצחיקה אותנו בכל מסיבות החנוכה
ולמשפחת בתם קניה שטרנליכט
ברכות ונחת לחתונת נכדם חזי (ינואר 2007)

מכתב למערכת:

קבוצת רוחמה 4.9.2006

לכבוד
ארגון יוצאי קובל בישראל

ח. יקרים
בהתרגשות רבה קיבלתי את החוברת האחרונה.
קשה וכמעט בלתי אפשרי להביע רגשות של הוקרה,
כבוד והערכה לכל מי שטורח ועושה את עבודת הקודש
של זיכרון, הנצחה בעל פה ובכתב לזכר יקירנו.

לזכר הורי ואחי: **בלומה, יעקב, פנחס ודוד** -
וכל משפחתי, ידידי, קרובי ויוצאי קובל - תרומתי הצנועה
ביותר עם הופעת חוברת יקרה זו.

גיטה דרוג-מושקובסקי

2.9.06

לד"ר יצחק טורצ'ין היקר שלום רב,

אמש קיבלנו באמצעות חברך ד"ר מרדכי זיו את המחאתך על סך 2000 שקל ואנו מאוד מודים לך על התרומה.

תרומה זו תשמש אותנו להמשך העמקת המידע הנדרש להנצחת העיר קובל. בימים אלו אנו שוקדים על הקמת אתר אינטרנט עצמאי של הארגון. האתר יכיל את ההיסטוריה המפוארת של קובל היהודית-עברית-ציונית שהושמדה בשואה. במדור מיוחד יוכנסו דפי משפחה של בני קהילת קובל, ובהם בני משפחתך שנספו בקובל ואלו שהספיקו ועלו ארצה כחלוצים.

בנוסף לכך כל העת אנו מרחיבים ומעמיקים את תכולת ארכיון העיר מהחומר שמתקבל מהחברים ומבני משפחותיהם ומקיימים ראיונות עם בני הדור הראשון. פעמיים בשנה אנו מוציאים לאור חוברות ההנצחה ומידע עבות כרס. בשנים האחרונות התרבו מאוד ההוצאות עקב הפעילות הנ"ל ולכן תרומתך משמעותית להמשך פעילות הארגון.

נשמח מאוד אם תתפנה לכתוב משהו מזיכרונותיך על חיי הנעורים בקובל ובארץ ובבריגאדה היהודית. אם הכתיבה קשה לך נשמח לקבל קלטת בו אתה מספר את זיכרונותיך ואנו נתמלל זאת ברצון.

ושוב תודה מקרב-לב על נדיבותך ועזרתך הכספית לארגון.

בשם וועד יוצאי קובל,

צבי רז

העתק והרבה תודות לחברנו בוועד: ד"ר מרדכי זיו, כפר סבא

כתובת:	ארגון יוצאי קובל בישראל, ת.ד. 81, החי-השרון 45100
טלפונים:	ציפי בלומברג: 09-7670432 מלי ורצלבסקי: 03-5705231 צבי רז: 09-7456575

מכתבים לארגון:

שדר מפריז, מחוה בוכוולד (בתה של פרידה בוכוולד-חזנבלט)

FROM: Fonville-Buchwald [pefonv@free.fr]

TO: Tsvi Raz

SUBJECT: Kowel

Shalom,

I received the new Kowel magazine.

Thank you very much.

I was very touched to see all the photos of my family in the magazine. I am going to see how I can send some money for the Kowel Organization.

Next month a friend of mine will travel to Israel, maybe it's going to be easier.

Shana tova lékoulam

Hava

ברכת חג שמח:

לכבוד
ואני אודין יוצאי קרב ג'שאל
א.ג. נבד'ע!
אני רוצה להק אומכס דמס
חנוכס שמח ולמחל לכס ולמנ'
משמחות'כס עכד דל'אות, אולס,
חיות טודות ומשנות!

חג אזרים שמח

Warmest wishes

for a happy Chanukah

שתביי דל'כס, שמח ומח
משמחות'כס אומכס!
אני רוצה עס לטודות לכס
עס משמחות לכס למשמחתי
ואני קבלת חובדות ערצח ומ'דע.

דכדב דה,

ט'אונס זכ'נרדג

נסיעה לקובל:

החמה תפוח לכס

א שומע המבורך

אם פלמה מרצב

זה מרגש.

אשמח הרמח למח

פסחים. שמי חלם וילן

אמין.

ההמחיו

אזרות ארלינסקי-גלר

(בת של אברה ארלינסקי-גלר)

מי מכיר מי יודע?

משפחת טויביטש (טויביץ')

תכתובת דואר אלקטרוני:

צבי בוקר טוב

בהמשך לשיתוף נאמזול אבקש את עזרתך ועזרת ארגון יוצאי קובל. בקבלת אימפורטציה אודות משפחת טויביטש מהעיר 'קובל' בפולין - אוקריינה כיום

אני מנסה לאתר אדם בשם טויביטש זלמן בן אברהם. שאביו - טויביטש אברהם בן יעקב היה בעל בית חרושת לסודה בעיר קובל שוואלין. עפ"י דוחי הארגון ליד זשם באמצעות דפי עד, כמעט כל משפחת טויביטש נספחה בשואה וכלל זה מר זלמן טויביטש - אשתו אני מנסה לאתר. כאשר ידוע לנו כי מר זלמן טויביטש התגורר ב-1980 בעיר תוסקובה שבבריה"מ בהיושג בן כשבעים וחמש לערך. ניליד כשהוא שקל לעלות ארצה עם משפחתו (ילדיו נכדיו) אולם לא ידוע לי שאלה אברהם לבסוף (1907)

הקשר היחיד למשפחת טויביטש בארץ מוצאתי דרך הגב' לאה תרמו מחיפה שנפטרה לפני כשנה שנתיים. עפ"י הידוע לי אחותה של הגב' תרמו - חנה טויביטש לבית - פרישברג היתה בשואה לברוך טויביטש (דודו של זלמן) - אולם קרוביה כיום משפ' גייסס מקיבוץ המצפיל לא יודעים פרטים אודות משפ' טויביטש

אבקש את עזרתך מקבלת מידע אודות צאצאים כלשהם של משפ' טויביטש בארץ

תודה רבה

מרדכי

טל. 050-9629977
02-6430293

שלום מרדכי,

שאלתי את אחד מוותיקי קובל שלא עזר לי בענייך. בתחילה סבר שלמשפחה היה בית מרווח בעיר. אפרסם את השדר שלך בחוברת הבאה - אולי מישוה יגיב. על פי ספר קובל: בני המשפחה חרתו שמם בבית הכנסת הגדול לפני שנרצחו. כתובות בעברית:

"16 יוני 1942 חנה ובעלה 16.9 (1942)."

יש גם כתובת בפולנית שתורגמה:

"Moi i żona 16.9.42"

"חנה ובעלה 16.9.42"

צבי, בוקר טוב,

המון תודה עבור המאמץ והסדרה.

טויביטש חנה שהובצחה, הינה אחות של הגב' לאה תרמו, מחיפה שנפטרה לפני כשנתיים, ובעבה הינו ברוך בעלה טויביטש.

שוב תודה רבה על הכל, ואשמח לשמוע ממך, מרדכי.

חיים קובלאיים

תרגום: בני גבירצמן

מיבצע התרמה לארץ ישראל

מאחר שההיתר לאסוף תרומות למען הנפגעים במאורעות בארץ ישראל פג תוקפו בימים אלה, פנה ראש הקהל, ה' ש. קלארגלז, אל זקן היהודים בעיר (הסטארוסטה, נציג היהודים בעירייה) בבקשה להאריך את מועד ההתרמה הנזכרת לעיל עד ל-28 בחודש זה, שכן המיבצע עודנו מתנהל במלוא הקיטור.

התייעצות עירונית

ביום חמישי שעבר הוזמנו על ידי הנהלת הקהילה בערך 40 בעלי בתים כדי לדון בשאלה הדוחקת של פתיחת בית המרחץ דחול (של "החולות"? של ימות החול?). הגיעו להתייעצות בסך הכל 12 איש. יו"ר הנהלת הקהילה, ה' קלארגלז, מתאר בפני המוזמנים, כי זה מכבר יש בדעת הקהילה לשפץ את המרחץ. לצורך זה הוכן אומדן הוצאות שממנו עולה כי יהיה צורך בסכום כסף גדול. אולם למרבה הצער, אין ברשות הקהילה כיום כל כספים לצורך זה. משום כך הוזמנו הנוכחים להתייעצות כדי למצוא דרכים שיאפשרו לפתוח לציבור את בית המרחץ עד ראש השנה, ואז יוכלו הכל, החל מבעלי הבתים וכלה בפועלים, ליהנות מהרחצה.

הרב טווערסקי (טברסקי) מזכיר לבעלי הבתים האדוקים שעליהם לפעול למען שמירת טהרת המשפחה אצל היהודים.

בסופו של דבר מעלה ה' קלארגלז הצעה, שהמתכנסים יאספו סכום כסף גדול ביניהם וכך אפשר יהיה לפתוח מייד בשיפוצים הדרושים. אבל למרבה הצער לא זכתה ההצעה לתהודה בקרב הנאספים ועל כן הוחלט לקיים ישיבה נוספת בעניין זה במועד אחר.

משמעת במפלגה הציונית

השבוע התקיימה ישיבה של ההסתדרות הציונית המקומית. במהלך הישיבה הגיש ש. מלמד דו"ח על פעילות הנציגים הציוניים בקהילה היהודית. בין השאר הוא מסר פרטים על ישיבת הנהלת הקהילה, שמהם אפשר לראות כי אין כל הסכמה ואחדות דעות בין הנציגים הציוניים ומדי פעם הם סתרו זה את דברי זה.

לאחר שמיעת הדיווח נערך דיון נרחב ולבסוף הוחלט פה אחד: 1. שכל הנציגים הציוניים במועצת העירייה, בקהילה ובכל המוסדות החברתיים, הפילנתרופיים, התרבותיים והקואופרטיביים חייבים לנקוט דעה אחידה. 2. לפני שמביעים דעה, חייבים הנציגים הציוניים להגיע לכלל הסכמה ביניהם. 3. אם יתגלעו חילוקי דעות כל שהם בשאלה מסויימת, צריכים להחליט בעניינה באמצעות כינוס מורחב יותר של האירגון הציוני.

תלמידים יהודיים הוכו ב(בית הספר) "דאם פראצע" (דום פרוצה)

תלמידי בית הספר העממי החדש על שמו של נשיא המדינה מושצ'יצקי נאלצים מחמת השיפוצים שטרם הסתיימו בבניין, לעבור זמנית ללימודים בבית הספר "דום פרוצה" שברחוב פומינקובה. ביום שלישי השבוע, בעת שהתלמידים היהודיים התכנסו בחצר בית הספר הזמני, התנפלו עליהם התלמידים הנוצריים של בית הספר "דום פרוצה", היכו אותם, רגמו אותם באבנים וקראו לעברם "יוזש ני מאציע פאלעסטינא" (יהודים – לכו לפלסטינה). הילדים היהודיים הנעלבים והמוכים נמלטו מהחצר לרחוב. אחד התלמידים היהודיים מהכיתות הגבוהות פנה אל חבריו היהודים לבית הספר ודרש מהם שלא להשיב בהשלכת אבנים, אלא מוטב שכולם יעזבו את בית הספר לאות מחאה. לפני שעזבו את המקום, המתינו התלמידים למוריהם וכאשר אלה יצאו אליהם, מחו התלמידים בפניהם נמרצות על ההתנהגות הברוטאלית של התלמידים הנוצריים. הם הצהירו לפני המורים, כי בשום אופן לא יישבו ביחד עם ילדים אנטישמיים כמו תלמידי "דום פרוצה" – והלכו לבתיהם באורח הפגנת.

4 יתומים נשלחו לקנדה

בזמנו פרסמנו שעסקן חברתי קנדי, ה' גרינבלאט, פנה לוועדת היתומים ים כאן וביקש שישלחו באמצעות ארבעה ילדים יתומים לקנדה, כדי ללמוד שם עבודה חקלאית. לאחר ווידוא אישיותו של ה' גרינבלאט, באמצעות מרכז האירגון לדאגה ליתומים בוורשה, בא ה' גרינבלאט כדי לקחת מבית היתומים כאן לקנדה שני ילדים יתומים מקובל ושניים ממאצייב. הם היו צריכים לנסוע מקובל כבר ב-10 בחודש זה, אבל מחמת קשיים שונים ודרישות פורמליות, כמעט נחסמה דרכם של היתומים הללו.

בשבת שעברה הגיע ה' גרינבלאט במיוחד לקובל באוטו. ה' ליבער ארמארניק (ליבר ארמורניק) התעניין בפרשת היתומים הללו, והתערב למענם נמרצות אצל הסטארוסטה (זקן היהודים במועצת העיר). הלה הלך לקראתו מייד ותוך כמה שעות הושלמו כל הסידורים הרשמיים וארבעת הילדים היתומים נסעו ראוחו יוח טאמו. ראוחו. לזורשה

לפוזנאן

ביום רביעי נסעו לתערוכת פוזנאן, בקרון מיוחד, 56 תלמידים של גימנסיית ערליך (ארליך) המקומית. ליוו את התלמידים המנהלת, העלמה קלארע ערליך (קלרה ארליך) והמורים ה' ווייסבערג (ווייסברג) והעלמה רוזי ערליך (רוזי ארליך).

תינוק מת הוצא מקיברו

לפני כשמונה חודשים עצרה המשטרה בטוריסק את העלמה ד.ב. וכאשר הביאו אותה לכלא, מסרה כי אינה חשה בטוב וביקשה שיוציאו אותה לרחוב. בקשתה נענתה והשוטר שהשגיח עליה שם לב לכך שהיא מחזיקה משהו בידיה. התברר, כי העלמה היתה בהריון וילדה בכלא. בעיקבות זאת הוחזרה העלמה עם הרך הנולד לביתה. כמה ימים לאחר מכן התברר כי הילד מת. בימים אלה הגיעה לטוריסק ועדת חקירה מיוחדת של שני רופאים שהוציאו את גוויית התינוק מקיברו, אף כי כבר היתה רקובה לחלוטין. הם בדקו כל עצם, הכינו פרוטוקול ומסרו אותו להמשך החקירה.

סניף חדש לבנק העממי

בימים אלה החליטו מועצת הבנק העממי והנהלתו לפתוח לנוחות לקוחותיו סניף חדש של הבנק, ברובע "העיר", ברחוב ווארשאווסקה.

מעין מים בתוך דירה

בדירתה של גברת חנה נאט (נוט) ברחוב שוואייסקי 5, פרץ לפתע זרם מים ביום חמישי בערב. התברר כי המים נובעים מהמרתף שמתחת לדירה, לאחר שנאספו שם בעיקבות הגשמים. המים גאו והלכו ומילאו את כל הבית. הכבאים שהוזעקו למקום חסמו את הזרימה ושאו את המים.

המרחץ העירוני נפתח מחדש

בשבוע שעבר סגרה ועדת התברואה העירונית את המרחץ העירוני. בעיקבות התערבותו של נשיא הקהילה, ה' קלורגלאז, באו למקום בשבת הסטארוסטה (זקן היהודים ונציגם במועצת העיריה), ביחד עם מפקד המשטרה. הם בדקו את נוהלי הפעלת המקום, ולאחר מכן שבו ואישרו את השימוש במרחץ. עם זאת היתנו את האישור בכך שתוך חודשיים יתוכננו ויבוצעו הדרישות של ועדת התברואה העירונית, אחרת ייסגר המרחץ פעם נוספת על ידי השלטונות.

קורסים לבעלי מלאכה

בשבת התקיימה במרכז התאחדות בעלי המלאכה, בהנהלת ה' אהרן פרידמן, אסיפה כללית של בעלי המלאכה. באסיפה נדונה פתיחת קורסי השתלמות לבעלי מלאכה בוגרים. ה' יוכט, שהירצה בנושא תרבות ועבודה אצל יהודים, העלה שורה ארוכה של נתונים תרבותיים-היסטוריים שבהם הוכיח תלות של העבודה בתרבות. בסופו של דבר דרש ה' יוכט שכל בעלי המלאכה יתעניינו בכך (בהצטרפות לקורסים). ח' פרידמאן דיבר על אפשרויות התקציב ולאחר דבריו של ה' שאמעס (שמוס), על חשיבות הקורסים ועל כך שהם צריכים לעניין את בעלי המלאכה, נערכה הרשמה לקורסים הללו. בו במקום נרשמו אליהם בערך 80 מהנאספים.

לכל החברים בבנק הכללי:

לאחר מאמצים גדולים עלה בידינו להקים את הבנק הכללי למען אנשי העסקים הקטנים שלנו. באחרונה היה לי הכבוד להיבחר על ידיכם כחבר בראש (בהנהלת הבנק), שיהיה אחראי בפניכם. עכשיו אני חייב לגלות בצער רב, כי אנוכי ועוד שלושה חברים אחריים בראש היינו מוכרחים להשעות את עצמנו מהתפקיד, בגלל המעשים הבלתי אחראיים של כמה חוטפי כסאות ונצלנים. משום כך חייבים כולנו לדרוש אסיפה כללית, המסוגלת עדיין לתקן את המצב הבלתי רצוי. אחרת, ייהרס הבנק הכללי שלנו. בדרך ארץ (בכבוד): פ. העניך (הניך)

"קול קובלי", גליון 98,
ה-20 בספטמבר 1929

הכל, הכל יודעים בוודאות
כי שתיית **בירה שניידער**
מביאה בריאות!
מרוזה את הצמאון ונותנת כוח.
על כן! בכל בתי המרוח
אנו דורשים רק בקבוק
בירה שניידער לפתוח

חיים קובלאיים קהילה

ביום ראשון התקיימה ישיבה של הנהלת הקהילה, בה נטלו חלק כל חברי ההנהלה, פרט לפרנס ליבער ארמארניק (ליבר ארמארניק).

פתח את הישיבה יושב הראש ה' קלורגלאז. על סדר היום לדיון ניצבה השאלה של תקציב הקהילה למחצית השנייה של 1929. יושב הראש של ועדת התקציב, הפרנס **שלמה מלמד**, הציג את פרויקט התקציב לפי החלוקה הבאה: א. מינהל, ב. רבנות, ג. שחיטה, ד. סיוע, ה. בית החולים היהודי, ו. בית המרחץ, ז. בית החיים (בית העלמין), ח. הוצאות מיוחדות. בקריאה הראשונה נדונה הנקודה הראשונה של פרויקט התקציב: מינהל, שנתקבלה בשינויים קטנים ברוב קולות.

מתחילים לדון בנקודה השנייה של פרויקט התקציב: רבנות. יושב הראש של ועדת התקציב, פרנס מלמד, מבהיר, כי ועדת התקציב עמדה על כך שכל ההכנסות שקשורות עם לשכת הרבנות, כמו למשל רישום תעודות לידה, אישורי פטירה וכן הלאה, חייבים להיכנס ללא יוצא מן הכלל אל קופת הקהילה ובדרך זאת אפשר יהיה לקבוע בצורה נכונה את הסכומים שתקבל הרבנות. כתוצאה מהדברים הללו קבעה הוועדה בפרוייקט התקציב סעיף לצורכי הרבנות בסך 9000 זל. (זהובים) והציעה להנהלה להסכים לו. הוא ציין בהקשר לכך, כי ועדת התקציב עצמה לא רצתה לחלק את הוצאות הרבנות לפי סעיפים, כי אינה יודעת כלל כמה רבנים יהיו ברבנות. ועדת התקציב אינה רואה את עצמה כמסוגלת לפתור את הבעיה ודבר זה צריך להיעשות על ידי ההנהלה.

לדעת פרנס גיטעליס (גיטליס), הסכום שועדת התקציב קבעה לרבנות הוא בכלל מעט מדי נוכח צרכיה. הוא מציע להעלות את הסכום הכללי לתקציב הרבנות עד כדי 12300 זל.

יושב הראש ש. קלורגלאז מציב את שתי ההצעות להצבעה. ברוב קולות מתקבלת ההצעה של פרנס גיטעליס להגדיל את ההקצבה לרבנות מ-9 אלפים ל-12300 זל.

פרנס ש. מלמד בלבד מצביע נגד הגדלת ההקצבה לרבנות.

פרנס גיטעליס מעלה הצעה, שההנהלה תקבע כבר בישיבה הנוכחית את גובה הסכום שיוקצה לכל רב בנפרד. יושב הראש ה' קלורגלאז אומר כי ההצעה של פרנס גיטעליס אינה יכולה להתבצע כעת, מכיוון שהעניין של קביעת הקיצבה לכל רב בנפרד אינה שייכת לישיבת היום. ועדת התקציב הציגה לפנינו סכום כללי, מבלי לתת לנו כל פרטים ועל כן דנה ההנהלה רק באופן כללי בהצעה להגדיל את ההקצבה לרבנות. השאלה תועלה לדיון בישיבה הבאה של הנהלת הקהילה ואז יידונו הנקודות הנוספות של התקציב ושאלות נוספות.

פרנס גיטעליס דורש במפגיע לדון תיכף בשאלה לגבי הקיצבה שיקבל כל רב ומאיים כי אחרת לא יאפשר להמשיך את הישיבה. פורצת מריבה בין היו"ר ה' קלורגלאז ופרנס גיטעליס. האחרון מוציא את היו"ר משלוותו וה' קלורגלאז מכריז כי לא ייתן לאיש להטיל עליו טרור ועל כן הוא חייב כעת לנעול את הישיבה.

בעקבות הדיווח על הישיבה הסוערת הנ"ל, עוד באותו גיליון ניתנת תגובת ופרשנות של המערכת,
עליה חתום "הכולבוניק שלך":

מכתב לחבר

חבר חביב!

לאחר שהמאורעות האחרונים בארץ ישראל זיעזעו את כל יהודי עיירתנו, לאחר שכל פרנסי הקהלה שלנו התייצבו כאיש אחד למיבצע ההתרמה לטובת נפגעי ארץ ישראל, אפשר היה לחשוב, כי צרות הרבים אכן קירבו את הרחוקים וכי מהיום והלאה כבר לא תהיה דעתם של פרנסינו נתונה רק לריצוי הרבנים או השוחטים, שתמיד יש ביניהם חילוקי דעות עמוקים, וכי הגיע הזמן שיתחילו להטות כתף בשילוב כוחות, כדי להזיז את קרון הקהילה הכבד ממקומו. כי האומנם נשלחו באמת להנהגת הקהילה רק כדי לדאוג לפרנסת כלי הקודש שלנו?..

נדמה שלייהודים יש ברוך השם עוגמות נפש גדולות יותר: אין כל בית חולים יהודי, אין כל בית מרחץ ב"חולות", ואפילו בית המרחץ העירוני הוא בבחינת גוסס ורק לקראת שבת הצילו אותו בניסים ממיתה משונה, תודות לקנאה ששררה בין רב הקהילה וראש הקהל, שרצו לחטוף זה מזה את המצווה הגדולה... ליהודים אין כל פרנסה, ואין להם כל מקום ללמד את ילדיהם: בבתי הספר של "תרבות" דורשים תשלום, אומנם רק כמה זהובים, אבל בכל זאת כסף! בבתי הספר היסודיים (הממשלתיים) שוררת ממש סכנת נפשות, כי במוסדות המיוחדים ליהודים אין מקום ובאחרים לא מרשים (הגויים) לילדי "האחרים" (היהודים) לגשת ורוצים ממש לדרוס את הילדים היהודיים...

והנה מתברר, כי לא באלף רבתי, כפי שאומרת הגמרא במסכת סוכה: "שותא ינוקא בשוקא, או דאבוה או דאמיה" ("חוכמות" שאומר ילד אינן משלו, אלא מה שהוא שומע מאבא-אמא). ובישיבת הקהילה, כשכבר רצו סוף סוף לדבר על איך להגיע לבניית בית מרחץ ב"חולות", כדי שיהיה מוכן לחגים, פרצה מחלוקת בעניין גובה התשלום לרבנות ויושב הראש היה חייב לנעול את הישיבה.

ואל נא תחשוב, חבר לעב, כי ללא מכשול זה, היה עניין המרחץ ב"חולות" מגיע לסופו. אצלנו בכלל שונאים לפתור בעיה במהירות. אצלנו מגיע עניין לסיומו רק אם יש לכך קריצת הסכמה של ה"פמליא של מעלה" (הרבנים!). יהיה העניין הכי קרוב שאפשר ללב, אפילו יהיו אלף מקומות עדיפים יותר להשקעת הכמה מאות זהובים הדרושים – זה איננו תירוץ. צריך לרצות את הפריץ...

מה בעצם היתה כוונתו של מעלה ההצעה להגדיל בעד כדי 50 אחוז את הסכום הבסיסי של התקציב להחזקת הרבנות אינני יכול לדעת בשום פנים. תאר לעצמך חבר לעב, כי כל התקציב הבסיסי של העיר אינו מגיע לכפליים הסכום שהחליטו ביום ראשון הנוכחי להעניק לרבנים...

אני חושב שהם פשוט חושבים, כי כסף יהודי הוא הפקר וכל הקודם זכה... ואם לא תהיה פרוטה למוסדות יהודיים ובתי הספר שלנו יתמוטטו כי אינם מקבלים כל תמיכה? מילא. נחשוב על כך אחרי כן. בינתיים צריך לרצות את הצדדים...

הריצוי הפך אצלנו לממש אסון. הנה בשבוע שעבר היה אצלנו אורח שהגיע הישר מעיר הבירה. הוא כינס את הציבור בעצם רק למתן מידע, אבל לאחר ששמע מה לוחץ על כל אחד, הוא הבטיח לרצות את כולם. ועכשיו ממתנינים לקיום הבטחתו כמו למשיח...

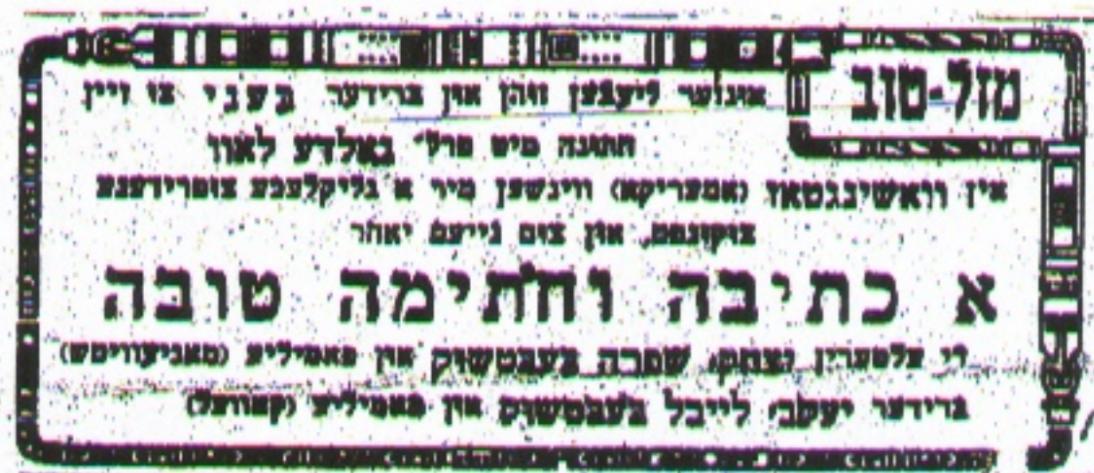
אבל לא הכל המתינו עד שבעל העצה יעזור וסוחר אחד, שרצה להיפטר ממתחרהו, פנה לאמצעי ישן: הוא הלשין עליו (לפני שלטונות המס) – וגמרנו...

באמצעים ישנים ובדוקים אלה משתמשים גם כמה מיהודינו שונאי ציון. כבר פעמיים ניסו חוגי הפועלים שלנו לארגן אסיפת מתאה נגד המאורעות בארץ ישראל. אלא שאלה מבינינו שהם הידידים הטובים של הערבים, נכנסו לתמונה ולא איפשרו זאת, כשהם משתמשים באמצעים ערביים טהורים... (בכוח?)

מתי כבר יתחילו עסקנינו לעסוק בצורכי ציבור באמונה? מתי כבר לא יהיו להצעותיהם כוונות צדדיות כלשהן? מתי בכלל תיפסק אצלנו השיטה של שמור לי ואשמור לך ויתחילו באמת לחשוב על טובת הכלל? מתי כבר יפסיקו העובדים שלנו להפגין לשם הפגנה בלבד?

אינני יודע אם בשנה הבאה זה כבר ייפסק. השנה – בלי ספק לא. ואנחנו צריכים להסתפק בכתיבה וחתומה טובה עם כל המנהגים הישנים, כפי שמאחל לך,

הכל-בויניק שלך.

"קול קובל", גליון 98, מה-20 בספטמבר 1929
תרגום: בני גבירצמן

ועדת הסיוע המרכזית למען ארץ ישראל

במדור "חיים קובלאיים", מתפרסמים הקטעים הבאים על מיבצעי ההתרמה לנפגעי המאורעות בארץ:

מיבצע התרמה לארץ ישראל

מאחר שההיתר לאסוף תרומות למען הנפגעים במאורעות בארץ ישראל פג תוקפו בימים אלה, פנה ראש הקהל, ה' ש. קלארגלז, אל זקן היהודים בעיר (הסטארוסטה, נציג היהודים בעירייה) בבקשה להאריך את מועד ההתרמה הנוכרת לעיל עד ל-28 בחודש זה, שכן המיבצע עודנו מתנהל במלוא הקיטור.

פאווארסק (פבורסק)

בשבת שעברה, לפני קריאת התורה, נאם ה' משה גילדענגארען (גילדנגורן) שהתייחס למאורעות העצובים האחרונים בארץ ישראל ודרש מכל המתפללים לתרום לטובת הנפגעים בארץ ישראל. המתפללים הביעו מייד הסכמה מלאה, פרט לבור אמיתי מדאורייתא (עם הארץ גמור), בעל הגוף (הביריון) הערשיל וויינשטיין, שבשנות זיקנותו זכה לגדולה במינויו לגבאי של ה...מרחץ. הוא הירשה לעצמו למחות נגד איסוף הכספים הזה, אבל הוא נשאר מחוץ למחנה. בסיכומו של דבר נאספו 143 זלאטעס (זלוטי=זהובים), והכסף נשלח בימים אלה לוורשה.

מתוך "קול קובל", גליון 99, ה-27 בספטמבר 1929

כמה זמן זה עוד ייקח?

תרגום: בני גבירצמן

חוסר האונים של הקהילה היהודית אצלנו בקובל נעשה כבר, למרבה הצער, שם דבר. אבל הישיבה האחרונה, חסרת התוצאות, של ההנהלה, ה"פוליטיקה הגבוהה" של פיצוץ ישיבות ואי סיומן, מעלים על הדעת רעיונות עצובים בנוגע לזכות הקיום של הקהילה הנוכחית במלואה. אכן הגיע הזמן לעשות קצת חשבון (הנפש של) הקהילה. עדיין רענן בזיכרוננו הרושם של הפתיחה החגיגית של הקהילה היהודית הראשונה אצלנו בעיר. כל כך הרבה ברכות של ידידים ואוהדים, וכאלה הבטחות חגיגיות של פרנסינו ויועצינו [הרי זה לא עולה מאומה]. קיבלנו את כל אלה כמטבעות אמינים והמתנו חסרי סבלנות להתעוררות המופלאה של הקהילה היהודית לאחר הרבה מאות שנים. אבל כאשר אנו מדפדפים בדפי הכרוניקה של הקהילה היהודית הדתית ואנחנו רוצים לסכם את העבודה שהקהילה הצליחה לעשות במשך השנים המעטות לקיומה, אנחנו מקבלים סך הכל מדכא... וספקות חודרים ללב: אולי נפלה טעות? אולי הנבחרים אינם מתאימים לשליחותם? אולי פרנסינו עדיין לא התבגרו די הצורך כדי לנהל מוסד כמו הקהילה היהודית? כי הרי אנו רואים שעד היום הזה רק החריבה הקהילה מפעלים שהוקמו בטרחה ובטרדה גדולים, על ידי יהודים פשוטים.

היה אצלנו יהודי אחד, לא יושב ראש קהילה, לא פוליטיקאי אלא בשר ודם פשוט. בעזרת עוד כמה אנשים כמותו הוא הצליח תוך זמן קצר להקים בית חולים יהודי, שבו מצאו יהודים חולים עניים מקום מנוחה ועזרה רפואית. בית החולים פעל בערך שנתיים, עד שהוקמה הקהילה. וכאן ערכו הפרנסים שלנו את הופעת הבכורה של כישוריהם ויכולות העבודה שלהם בתחום החברתי: קיבלו, ראו וסגרו את בית החולים היהודי. והחלו לשכנע את העולם-גולם (הציבור הטיפש) היהודי, כי כך צריך להיות. כי כדי לבנות, צריך קודם כל להרוס...

הסכמנו להשתכנע והמתנו בחוסר סבלנות לכושרה של קהילתנו לעשות פלאים – ועד היום אנחנו עומדים לפני שערינו של בית החולים הנעולים בשבעה מנעולים, וחולים יהודיים מוכרחים, המסכנים, להתגולל בפרוזדורים הקפואים של בית חולים ממשלתי – שגם בו אין מספיק מקום... עלתה שאלה לגבי העברת השחיטה לניהולה של הקהילה. כלומר, היות והקהילה עדיין חסרת תקציב וההוצאות של הקהילה גדלות בהתמדה כמו על שמרים, מן היושר היה שהקהילה תקבל על עצמה את השחיטה, תסדיר את המחיר, תקבע את שכר השוחטים, תחלק שכר לרבנות וכמה שיהיו יותר הכנסות, הן ינוצלו לצרכים אחרים של הקהילה. נראה שאלו דברים נכוחים. אבל מעשה שטן, הסתבכה בעיית השחיטה עד כדי כך אצל פרנסינו, עד כי רק האל יודע איך ייצאו מהתסבוכת הזאת. ובינתיים הכל עומד ומנהיגינו הדברנים מתעסקים בפוליטיקה סביב כל העניין ומתכוונים ל"גם לי גם לך לא יהיה".

וכך גם בכל ענף של ענייני הקהילה. מתחילים, עושים רעש והכל משתקק...

נשאלת השאלה, עד מתי עוד יכול מצב זה להימשך? האם לא הגיע הזמן שעסקני הקהילה שלנו כבר ייתנו בעצמם דין וחשורו על חוסר רשירותי?

מתוך "קול קובל", גליון 99, ה-27 בספטמבר 1929

חיים קובלאיים (לקט)

תרגום: בני גבירצמן

מועצת העיריה

בשבת שעברה התקיימה ישיבה יוצאת מהכלל של מועצת העיריה, בניהולו של ראש העיריה. על סדר היום היתה רק נקודה אחת: אישור הלוואות. לפני הדיון בשאלה זו, הציג יושב הראש את ה' פ. שיינבוים, שנתמנה לחבר מועצת העיריה, במקום ה' גורין, שנעשה לגיזבר חברת החשמל העירונית. בישיבה אושרו ההלוואות הבאות: הלוואה לטווח ארוך של 300 אלף זלוטי לחברת החשמל, הלוואה של 42 אלף זלוטי לבניית גשרים, הלוואה של 32500 זלוטי לקופת הלוואה וחיסכון העירונית. עם קבלת ההחלטות הללו ננעלה הישיבה.

קהילה

ביום שלישי התקיימה ישיבה של מועצת הקהילה. היו"ר ה' פיינשטיין, הבהיר כי הישיבה כונסה על ידיו בעיקבות פנייה של שישה חברי מועצה לבחון את המצב השורר בקהילה. פרנס גלאז אמר, כי הוא היה אחד מאלה שדרשו את הישיבה. הוא גילה, כי אומנם חבריו והוא היו מעדיפים קהילה חילונית, אבל בכל זאת החליטו להצטרף לקהילה הדתית בתקווה שתגלה פעילות ממשית כלשהי, אלא שלבסוף רואים כי הקהילה רחוקה מאוד מפעילות חיובית. הנהלתה לא עשתה מאומה והמועצה כבר אינה מתכנסת זה שלושה חודשים ומשום כך החליט לבקש את הישיבה הנוכחית. סגן היו"ר, פיש, הביע את דעתו כי הפרנסים הנבחרים היו צריכים קודם כל למסור דין וחשבון על הפעילות הנוכחית של הקהילה. לדבריו, הרכב מועצת הקהילה הוא דווקא טוב. אין בו יסודות קיצוניים שהיו רוצים להפריע לפעילות הקהילה, אבל למרבה הצער לא נעשה מאומה ומי יודע כמה זמן עוד יימשך המצב הקשה הזה.

פרנס מאנדל תקף קשות את ההנהלה, על כי רק הרסה ולא בנתה ולא הניחה לכל המוסדות היהודיים בעיר לעשות שום דבר ממש. המרחץ ובית החולים סגורים. הקהילה ויתרה בכל התחומים. לדעתו, אם איננו לעשות מאומה, הבה נתפזר. הוא גם דרש להקים ועדה מיוחדת מטעם המועצה, לניהול המרחץ. היו"ר, ה' קלוראגלז, ענה לכל הדוברים. לדעתו, קל לבקר, אבל קשה מאוד לפעול. עדיין אין לנו תקציב ובלי כסף אי אפשר לעשות מאומה. כאשר יהיה לנו כסף, נוכל להפעיל את כל המוסדות היהודיים. גם כל אלה שיש להם עכשיו ביקורת כה קשה, לא היו יכולים לעשות מאומה ללא כסף. פרנס מלמד אמר, כי אכן לא עשתה ההנהלה מאומה, אבל מי אשם בכך? פרנס גלאז הטיל את האשמה על ההנהלה, אבל אולי מי שהפריע לעבודה הם דווקא חבריו, שבמשך חודשיים לא כינסו ישיבות הנהלה, למרות שהם קיבלו את הסמכות לכך מידי היו"ר, כאשר הוא נסע לחופשה. לאחר הוויכוח, סיכם היו"ר פיינשטיין את כל הדעות שהושמעו בישיבה, ולבסוף נתקבלו ההצעות הבאות: 1) לדרוש מההנהלה שבמשך שבועיים יציגו למועצה תקציב מעובד במלואו. 2) לדרוש מההנהלה לגשת מייד לפתיחת המרחץ ב"חולות". לצורך כך מצרפת המועצה שניים מחבריה, ה"ה מאנדל ולפידות, להנהלה, כדי לחפש במשותף את האמצעים הדרושים לכך. כן נבחרה ועדה מתאמת בה חברים ה"ה גלאז, מאנדל ולפידות. בכך ננעלה הישיבה.

החלוץ

בשבת בערב התקיימה באולם החלוץ מסיבת פרידה לכבוד נסיעת קבוצה של חלוצים מקובל לארץ ישראל. המסיבה נפתחה בנאוים של ה' לוי על נושאים מעשיים. לאחר מכן נישאו נאוים פרידה על ידי ה"ה פרל, בוראק, סקופ, רחנצווייג, אפלאס, חיות ושורה ארוכה של נציגי אירגונים וחברות ציוניים. המתכנסים ישבו ליד שולחנות ערוכים נאים, באווירה חברותית. הם שרו שירים לאומיים וציוניים ורקדו ריקודים ארצישראליים עד עלות השחר.

קיים את הבטחתו

בבית המדרש שליד בית העלמין הישן, הזהיר ה' יעקב יצחק את שמואליק ק. לבל ינסה להפגין את כשרונותיו כחזן, שאם לא כן, הוא יחבוט בראשו בפמוט. אבל ה' שמואליק ק., שעבורו העמוד (הדוכן שלפניו ניצב החזן בשעת התפילה) הוא אושר גדול, לא התחשב באזהרה ובתפילת מוסף, תפס את מקום החזן לפני העמוד. כאשר החל להשמיע את תפילת "וכל מי שעוסקים", חש לפתע את הפמוט בראשו. מה שמוכיה, שיעקב יצחק אכן מקיים את הבטחתו.

תאונה נוראה

ביום שישי שעבר, נפל עובד הרכבת המקומי קראקובסקי, לא הרחק מתחנת הרכבת המקומית, מתחת לקטר דוהר וגופו נחתך לשניים.

תזמורת החשמונאי למען ל.א.פ.

בקשר לשבוע ההתרמה לטובת ל.א.פ. (!) עומדת להתקיים בימים אלה עצרת עם בה תופיע בין השאר תזמורת המנדולינות של "חשמונאי" המקומי, בניצוחו של ה' ארליך.

חודשיים מאסר

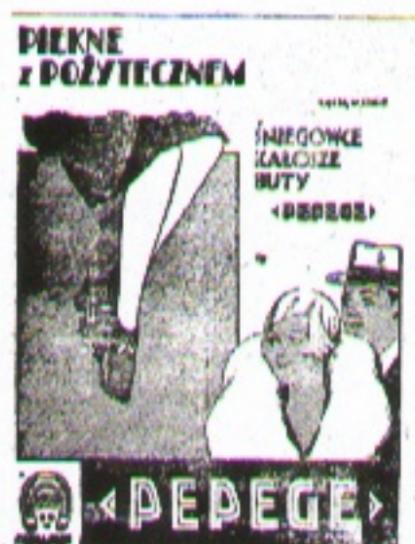
לפני זמן מה כתבנו כאן על מקרה נורא שקרה לתלמיד **יידל גודס** (*): כאשר הלך מגימנסיה "תרבות" הביתה, ירה בו הקצין מאריאן סוורצ'בסקי ופצע אותו. ביום חמישי שעבר הובא הקצין סוורצ'בסקי בפני בית הדין הצבאי שישב במשרדי הפ.ק.א.ו. (הבנק הפולני). לפי כתב האישום העלתה החקירה, כי הקצין ניסה לירות גם בסוחר מראפאלובקה במלון "וורסאל", אך זה הצליח להימלט ללא פגע. (מדובר, כנראה, בכך, שהקצין ניסה לירות בסוחר, אך החטיא. הסוחר יצא ללא פגע, אך מהירות הללו נפגע התלמיד היהודי שהלך ברחוב הסמוך). לאחר שמיעת שורה של עדויות נשא פרקליטו של הקצין, ה' אלטרמאן, נאום ארוך ולאחר מכן פסק בית המשפט כי סוורצ'בסקי ייענש בחודשיים מאסר.

מתוך "קול קובל", גליון 100, ה-4 לאוקטובר 1929
ערב ראש השנה תר"ץ

א ב ר כ ה פ א ר א י י נ
א ו ז פ א ר א ו נ ז ע ר ל א נ ד א י ז
כ ר מ ל - ו ו ר י י ז
א ו י פ א י י ע ר י ו ס - ט ו ב ט י ש ו

**ברכה לכם ולארצנו
הוא יין כרמל
על שולחן החג
שלכם!**

**יפהפה ושימושי
ערדליים (לשלג)
ערדליים (לגשם)
נעליים
"פּפּגּה"**

(*) פרטים על קורותיו של יידל גודיס שמענו מדורה גודיס, אשת משה גודיס שהוא אחיו של יהודה (יידל). יהודה גודיס, כיום בן כ-90 שנה, חי בארה"ב עם משפחתו. הכתבה על התאונה המזווחת מהעיתון, הועברה לאיש ולבני משפחתו.

מתוך "קול קובל", גליון 99, ה-27 בספטמבר 1929

לנצור את אהבת הבעל – זאת אמנות

תרגום: בני גבירצמן

לנצור את אהבת הבעל הוא כנראה הנושא החשוב ביותר בחיי רוב הנשים. הן משקיעות בכך את כל מאמציהן, את כל דמנן. ובכל זאת אין רובן מוכנות להרטיב את קצה אצבען במים קרים (כלומר: הן אינן מוכנות לשום מאמץ קל), כדי שלא לאבד את האהבה מלכתחילה. הוכחה לכך היא המספר הגדל והולך של גברים שמחפשים נחמה מהצד ומנהלים חיים כפולים, והמספר הגדל והולך בהתמדה של המתגרשים.

הבעיה היא, שהנשים ברובן כלל אינן מוכנות לקראת הצרה הזאת. הן מתחילות להתכוון רק כאשר כבר מאוחר מדי. כאשר כבר טפשי לקוות להצלחה; כאשר הבעל כבר מאוכזב מהן לחלוטין. רק אז הן מנסות לגרום להם להתאהב בהן, למרות שהאהבה ביניהם כבר מתה לחלוטין. רק אז הן מנסות לעשות לה הנשמה. הן מסלקות מעל פניהן את בעליהן ורק לאחר מכן מתחילות לחפש אמצעים שיאפשרו להן לזכות בהם מחדש. אבל למרבה הצער, אז כבר מאוחר מדי.

יש אלפים על אלפים של נשים, שאינן עושות את הנסיון הקל ביותר כדי לשמר את אהבת הגבר, עד שבבת אחת הן מגלות כי איבדו אותה. או אז הן מתחילות להתרוצץ בחנויות, לשקוע בקניות מבוהלות של בגדי צעירות, בתקווה לזהות (להחזיר את המצב לקדמותו) אבל הן אחרו בעשר, חמש עשרה או עשרים שנה, והן אינן מבינות, כי רק לעיתים רחוקות קורה, שגבר יתאהב מחדש, לאחר שאהבתו פגה. לעיתים רחוקות, רחוקות מאוד, אולי אף פעם, יכולה אשה להחזיר לקדמותו את האידיאל שהרסה במו ידיה.

קיימת רק דרך בטוחה אחת לזכות בנאמנותו ובאמינותו של הבעל ולהיות בטוחים שכאשר יגיע לגיל העמידה, לא יתחיל לרדוף אחרי אשה צעירה ולחפש דרכים כדי להיפטר מאשתו. וזאת: להיות מוכנה תמיד לכך שלא תוכל לקרות כל קטסטרופה.

"היי מוכנה" – זאת צריכה להיות סיסמתה. והכנה זאת צריכה להתחיל ממש ביום הראשון לאחר החתונה. היא חייבת לא להפסיק לרצות למצוא חן בעיניו. כל אדם מאוהב עד מעל לאוזניים באשה שנשא לו. שאם לא כן, לא היה מתחתן עימה. בה תלוי אם אהבתו תפוג בעתיד או לא. אם רק תרצה – היא יכולה להצליח (לשמור על אהבתו אליה לנצח).

אם האשה רוצה שהבעל יחפוץ להימצא תמיד בביתו, היא חייבת לעשות את הבית נעים כל כך, שהוא ייראה לו כמקום החביב ביותר בעולם. אם תרצה להיות תמיד צעירה ויפה בעיניו, היא חייבת להיות נקייה ומטופחת וללבוש בגדים המתאימים לה ולחזותה. אסור לה להיראות לפניו מוזנחת ומרושלת. אם היא רוצה שיראה אותה לא רק כאשתו אלא גם כחברתו, היא צריכה להיות מסוגלת לכך ולהתעניין בכל מה שהוא עושה ואומר. אם היא רוצה שהוא לא ייפול בפח של איזו אשה שרוצה לכבוש את ליבו בחנופה, צריכה היא עצמה להראות לו, עד כמה היא מכבדת אותו, וכי בעיניה הוא אחד האנשים הטובים והחכמים בעולם. אם היא רוצה שהוא יהיה מאוהב בה גם בחתונת הכסף, היא צריכה להראות לו כל יום בכל שנה, עד כמה היא אוהבת אותו ועד כמה היא מעריכה את כל מה שהוא עושה למענה, ולדאוג לקשור אותו אליה בחוטי עדינות והבנה.

גברים הנשואים באושר אינם רוצים להחליף את נשותיהם בחדשות. רק הבלתי מרוצים, הזנוחים והנדכאים רוצים בכך. הדרך היחידה של אשה לשמור על נאמנות הבעל ושלא יחפש לו אושר אצל אחרות, היא לתת לו את האושר בעצמה.

משום כך אנו מיעצות לנשים להיות מוכנות וחמושות בכלי הנשק העדיניים של היופי והתבונה, לקראת כל מקרה עצוב בחיים.

קלארא לעווין (קלרה לוויין)

המערכת: על זה נאמר: מה יש לך גברת לוויין...

כתבה רצינית שכיום די משעשעת ונותנת הצצה אל מאחורי הקלעים של המשפחות היהודיות בפולין כולה – וכנראה גם בקובל. אפשר היה לפרסם אותה היום ב"לאשה" ואיש לא היה מעלה על הדעת שהיא נכתבה לפני 75 שנה... אגב זה הקטע הראשון המתורגם שבו כתבת העיתון היא אשה...

"קידוש השם" והלהקה הווילנאית

תרגום: בני גבירצמן (מתוך קאוולער שטימע, גיליון 100, ערה"ש תרץ)

נחת רוח אמיתית היתה לנו משתי ההצגות – "קידוש השם" ו"בערב בשוק הישן". אומנם מי שראה את "קידוש השם" בוורשה מעקם את האף מעט, אבל צריך לא להתחשב בכך כלל, כי מה שאפשר לבצע על הבמה בוורשה אי אפשר בשום פנים לבצע על קרשי במת ה"אכספרס" הקובלאי.

דבר אחד ברור: ראינו "קידוש השם" ממש... כל תמונה סחפה אותנו, העבירה אותנו בחטף לאותם משעולים של ההיסטוריה היהודית מלפני 300 שנה. הנה לפניכם הכומר שמחזיק את הכנסייה שלו כשאמונתו הפראבוסלבית בידיו. הנה לפניכם הפרנס המה-יפית (היהודי החנפן) התלוי בפריץ. ובין כולם צמחה ועלתה הדמות החזקה, הסימבולית, של החייט הלמד ואווניק, המלווה אותם בדרכם אל הרעיון הנצחי של קידוש השם.

ה' ווייסליץ, בתפקיד החייט, סחף אותנו לאותו עולם מיסטי, שהתכלית הראשונית בו היא קידוש השם ורק אחרי כן האל. גבי גולדברג בתפקיד דבורה'לה, משכה את לב הקהל כולו בגמישות ובקצב שלה והכריחה את הנוכחים להעמיק חשוב על רעיון קידוש השם. הרשימו אותנו במיוחד סצינות ההמונים שהרחיבו את היריעה. ראינו ברחבות ובאורח בולט את הרעיון, את הסביבה ואת התקופה. לא נשאר לנו אלא לגבש בדמיונו כל מה שראינו ולהפנים את הרושם הנובע מכך.

התמונה האחרונה, במצודת נמירוב, מעוררת יראת כבוד ודרך ארץ משמעותיים ביותר להיסטוריה שלנו. אנו מבינים אז כי רק עם כזה מוכן למות מות גיבורים מסעיר כזה. החייט, או אלפי הלמד ואווניקים האחרים החיים בכל דור יהודי, המיתו בקירבם את החשש מפני שפיכות דמים והקדישו את חייהם למען אידיאה נעלה יותר.

אומנם אנו שומעים טענות: מה זאת אומרת? מדוע רוצים להלל במאה ה-20 את קידוש השם הפאסיבי? אלא שגם בימינו, בזמן שבו "כאשר אני ניצב וחרב בידי ואתה ניצב עם חרב בידך", יכולים לקום משוגעים שמייסדים "מפלגות בלתי אלימות", כמו גנדי למשל. הסך הכל הוא, שעד כה נתנה לנו ההיסטוריה נשק של קידוש השם להגן על קיומנו, עד שלמדנו לעמוד על דעותנו, להביע דרישות – ולהחזיק חרב ביד, כדי ללחום על זכותנו ללאום ולאוטונומיה.

בקידוש השם אנחנו רואים את שמחת עתידנו, את היסוד של חיים יהודיים חדשים ותרבות יהודית מודרנית. אנו חשים כמו ביום טוב ובחג, שבו נשמותינו מרטטות מרוב רחבות ושמחה. כל טיפוס הוא חתיכת עבר ואמירה לגבי העתיד. בכל תמונה אנחנו רואים את עצמנו ונדמה לנו שאנחנו מצטרפים למשחקה. אנחנו חיים כל אירוע טרגי ביחד עם השחקנים על הבמה. אכן אין זה פלא שהניצבים מהחוג הדרמטי ב"ליגת התרבות" שלנו נכנסו לעומק תפקידם אחרי שתי חזרות בלבד, כי רק ללהקה הווילנאית יש היכולת לסחוף את הצופים והניצבים במשחקם, שכן משחקם אינו רק אמנות, אלא נתח מליבו של כל שחקן.

הבה נקווה להתראות איתם שוב.

צ. יוכט

המערכת: משתמע שהניצבים בהצגה זו לא הגיעו מווילנה אלא נלקחו מהחוג הדרמטי הקובלאי.

יש משהו מפחיד במה שכותב המבקר בעניין קידוש השם, כאשר בדיוק עשר שנים לאחר מכן הופיעו הנאצים בפולין והחלה השואה. ההתייחסות לקידוש השם כמשהו שמלווה את עם ישראל לכל אורך ההיסטוריה, די מצמררת.

לכל חברי וחברותי, אני מאחל
שנה טובה ומוצלחת
יהושע גולדשטיין

אונזפרע קרובים, חברים און פריינד
גאשר הם שם
בנימין גייסר און סאמיליע

בתיבת וחתימה טובה לכ' בני חוסף
ורעיתו יהודית מרגליות בסארנע מאת
אביהם ליפא מרגליות בקובל

למנחם, למופצה הפרדנונית של הנמנסיה,
אנו מאחלים שנה טובה ופרי בעבודתם
לשובת האומה העברית
מה, ה' של הנמנסיה, תרבות

חוברת 100: ראש השנה תר"ץ (1929),

לקט ברכות "שנה טובה":

העורך מברך את הקוראים בשם סבא זאב וסבתא בלה צוריק:

אנו מברכים את הורינו, קרובינו, ידידינו
וכל העומדים אתנו בצרית המסחר
בשנה טובה ומוצלחת

זאב צוריק ורעיתו

לשנת תר"ץ החדשה אני מברך את רב-
הקהלה ר' נחום משה טווערסקי בכתיבה

למדריכנו הנכבד מר' גרוב, יואל נא
לקבל את ברכתנו תחמה לקראת
השנה החדשה

תלמידי המח' ח' של הנמנסיה, תרבות

מכתב לחבר

חבר חביב!

בהיותי טרוד מאוד בפרידה מהשנה הישנה ובעודי ממתין בלב זופק לבואה של השנה החדשה, נזכרתי בך, חברי הלבבי, ואני ממחר לכתוב לך כמה מילים.

אינני יודע, חבר לעב, מה היו פני השנה הישנה אצלכם. אצלנו, הלוואי על כל שונאי ציון: שחורה, חשוכה, ללא איבר שלם. הצצתי במטענה לראות מה היא נושאת עמה בלכתה מאיתנו ומצאתי ילקוטים ריקים, שאין בהם מאומה פרט לרשימות ארוכות של מתים...

הצצתי בספרי החשבונות של עסקיה ואין בהם כל הכנסה. שום עיסקה לא הושלמה, שום שטר לא שולם... הצצתי בחשבון הקהילה - ומצאתי תוהו ובהו. אפס אחד עגול וגדול, שבו יושבים כמה שטריימלים וכל הפרנסים מקיפים אותם במעגל. אומנם כמה מאלה שהשתתפו במעגל ניסו להציל את כבוד השנה שעברה. הם אפילו הצליחו לכנס את פלגיה השונים של הקהילה להתייעצות משותפת בה רצו למצוא יחדיו אמצעי שיאפשר להזיז את קרון הקהילה ממקומו. אבל הכינוס הזה רק הבליט יותר את ריקודי הפרנסים סביב בעיית השטריימלים והסיר את המסכה מפניהם של הרוצים בקהילה חילונית, ואתה כבר יכול לתאר לעצמך איזו נחת רוח הביא הדבר לשנה החולפת... הצצתי במחלקת המוסדות החברתיים: הפסדים נוראים, מוסדות נעולים, מחלוקת שלא לשם שמים, רדיפה אחרי כבוד ולא יותר...

לא יפה יותר נראית מחלקת המוסדות התרבותיים: בית ספר יסודי יהודי נעול; ילדים מחוייבים ללמוד (בבתי הספר הממשלתיים) בשבת; מורים אינם מקבלים את שכרם במשך חודשים ובלית ברירה הם נעשים חולים מרעב, או כותבים מכתבי איום ומקבלים אכסניית חינוך (כלא?) בחלונות הגבוהים...

הצצתי גם בחשבון העירייה: חברי מועצה יהודיים חברים במועדונים של זרים, משתתפים בתככים פרלמנטריים. שום הבנה בעניינים יהודיים. שום רצון לשמור על הכבוד היהודי... כנופיה של חברי מועצה יהודיים שכל שאלה שעל סדר היום כמעט אינה נידונה בה. מוסדות עירוניים נקרעים מידיים יהודיות. פעילים יהודיים נדחים בהבטחות סתמיות אפסיות...

התבוננתי בחשבון הבנקים היהודיים: קופות ריקות בגלל ניהול לקוי של חברי ההנהלות. בנקים שהוקמו כדי לאפשר עסקות פרטיות. בנקים ללא דירקטורים, ולהיפך, דירקטורים ללא בנקים... במילה אחת, חבר לעב, בכל מקום שאליו נפנה - חושך מצרים...

אמת, בצד החיובי של השנה הישנה בכל זאת יש מספר דברים שיכולים להיות למופת לשנה החדשה: יהודי אחד, לא עשיר שבעשירים - ויש לנו הרבה בעלי בתים כאלה בעיר - נדר להקים בניין לבית היתומים המקומי, וקיים את נדרו. הבניין הדו קומתי כבר ניצב על תילו, על חלונותיו ודלתותיו. בית שיהודי זה, שאיננו מהעשירים, הקים בכספו הפרטי.

עסקן ציבורי, שרצה להגן על הילדים היהודיים מפני התבוללות, שיקשקש כל השנה שעברה בקופת צדקה וכלומר: אסף תרומות כל השנה) כדי להקים בית ספר לילדים יהודיים בעיר. הוא חתם על שטרות (לקח הלוואות) שאותן הוא מקווה לכסות בהמשך שיקשוק קופת הצדקה כל השנה הקרובה...

כמה חברים הכניסו לעצמם בראש מחשבה משונה, להוציא לאור שבועון יהודי בעיריתנו והשבועון הגיע בשנה האחרונה לגליונו המאה...

יעמדו נא שלוש הזכויות הללו לצידה של השנה הישנה בדרכה לעולם האמת, ויהיו משקל שכנגד לשובל החובות הרודף אותה...

היה לי בריא, חבר לעב. תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה, כפי שמאחל לך ולכל ישראל

הכלבוניק שלך

בנק קואופרטיבי לדיסקונט בקובל

ווארשאווסקע מס' 137 (מול העירייה)

הבנק נפתח ב-1 באוקטובר והוא מבצע את כל הפעילויות הבנקאיות

יוסף שוחט

יושב ראש מועצת הבנק

ישראל פינקלשטיין

יושב ראש ההנהלה

שמאי פרנקפורט

דירקטור הבנק

Spółdz. Bank Dyskontowy w Kowlu

קאָאָפּ. דיסקאָנטאָווע באַנק אין קאוועל

ווארשאווסקע גר. 137 (געג. דעם פאגיסטראס)

דעם 1 אקטאבר וויר געעפנט געווארען די באַנק. העלכע

פיהרט אויס אלע באַנק אָפּעראַציעס

סארזיענדער זאן ראָם יוסף שוחט

סארזיע. זון פעריו. ישראל פינקלשטיין

דירעקטאר זון באַנק שמאי פראַנקפארט

שימו לב!! תיאטרון אכספרס, אי סוכות

שבת, ה-19 באוקטובר 1929

על ידי החוג הדרמטי שהוקם מחדש בהנהלתו של הבמאי הי טורן, תוצג לראשונה בקובל

שמלת החופה

מלודרמה בשלוש מערכות, עם שירים מאת וו. סיגל ההתחלה בדיוק ב-9 בערב. מחיר הכרטיסים נגיש.

אכטונג
שבת, דעם 19 אקטאבר 1929
פעאטער עקספארטמ
1-טער טאג סוכות
דורך דעם ניי געטיילדעמען וואפאמישטן קרייז אונטער דער אנטירונג זון
דעוטיסאר הי סארזיע ווערט אויסגעפירט צום ערשטען טאג אין קארזעל
דאס חופה קלייד
פעלאוראטע אין 4 אקטען מיט געוואנג זון וו. סיגל
אנהויב פונקט 9 ארבעטדיג די פרייזן זון פילטען זענען אונטערזיך

חיים קובלאים לשכת בעלי המלאכה

לפי הוראות יושב הראש של ועדת הבחירות העליונה בוועלן ללישכת בעלי המלאכה, ה' יאקוב בם, התקיימה ביום חמישי כאן אסיפה כללית של בעלי המלאכה, בניהולו של ה' אהרן פרידמן. באסיפה התקיימו בחירות לוועדה המחוזית של קובל, הנכללת באיזור הרביעי שבו נמצאות הערים קובל, לודמיר, לובאמל וארחוב. נבחרו האישים הבאים: ה' אהרן פרידמן, פיוטרקובסקי, אברהם קושנר, יחיאל שטיין, פסח גלזר והרש גלר. כמועמדים נבחרו: משה חייט, הרשנהורן, משה שניידר, קאץ וישראל בוראק. הבחירות הכלליות ללישכת בעלי המלאכה של וועלן יתקיימו ב-22 בדצמבר.

הקהילה מספקת מזון לחיילים יהודיים

ביום שישי שעבר פנו לקהילה 15 חיילים יהודיים מהקסרקטין בבקשה שיספקו להם מזון ומקומות לינה עד אחרי יום כיפור. לבקשת ראש הקהל, ה' ש. קלורגלאז, הוזמנו עבור החיילים מזון ומקומות לינה באכסניה יהודית (על ידי ה' שבת ניימאן) והחיילים קיבלו שם במשך ארבעה ימים מזון טוב על חשבון הקהילה היהודית.

חגיגה ב"תרבות"

ביום השני של חול המועד סוכות מתקיים האירוע החגיגי של בית הספר "תרבות" החדש. הוזמנו אליו כל ההורים של התלמידים, חברים וידידים. החגיגה עוררה התעניינות מרובה בקרב האוכלוסייה היהודית התומכת בלאומיות.

ספרי הרבנות

(המתרגם: קטע זה מעורפל ביותר, אולי בכוונה. כנראה שמדובר בבדיקת ספרי החשבונות של הרבנות על ידי העירייה, אך לא ברור מדוע. ייתכן שמדובר בבדיקת חשדות למעילה או הוצאת כספים בלתי חוקית.)
ביום שלישי נמסר בלישכתו של הרב ר' משה גולדשמיד, כי לפי הוראת הסטארוסטה (נציג היהודים במועצת העירייה) מס' L. 368 מ-15 באוקטובר 1929, ייקח נציג ממשד הסטארוסטה, ה' פיאלקובסקי, את כל ספרי החשבונות של הרבנות, ברשות רב הקהילה.
- במועד שנקבע, ביום חמישי ב-12 בצהריים, הגיע למקום מגוריו של הרב גולדשמיד נציג הסטארוסטה, הרב טברסקי ועימו כמה אנשים וגם נציג המשטרה. אבל הם מצאו את המקום נעול. בעיקבות זאת הודיע נציג הסטארוסטה כי מכיוון שאין בנמצא איש מבני המשפחה, שרק בנוכחותו מותר לפתוח את הבית, לא יוכל להתבצע האקט של לקיחת הספרים.

בית החולים היהודי מובא לדין

ב-22 באוגוסט עמדה להתקיים מכירה פומבית של מטלטי בית החולים היהודי, לכיסוי חובות, בעיקבות עיקול שהטילו בזמנו הרופאים יאבורסקי ווייסמן. ברגע האחרון בוטלה המכירה, לאחר שסגן ראש העיר לשעבר, ד"ר ברצינקו, העביר את כל העניין לבית המשפט. השבוע נדון העניין בפני שופט חוקר (סאנד גראדסקי?), שדחה את תביעתו של סגן ראש העיר לשעבר א. ברצינקו.

זאבים בסביבות קובל

בימים האחרונים נראו בסביבות עירנו להקות גדולות של זאבים. ביער זאמשין התנפלו בימים אלה חמישה זאבים על סוסים וטרפו אותם. האוכלוסייה באיזור מבוהלת.

קערות קק"ל

ועד הקק"ל בקובל מבקש את כל אוספי התרומות מהקערות שהוצבו בבתי הכנסת בערב יום כיפור, וכן שאספו תרומות ממקורות אחרים, שיכניסו את הכסף לחשבון הקק"ל בבנק העממי, מספר 315.

תינוק הושלך

בפרוזדור משרד התובע נמצא בימים אלה תינוק. הוא נמסר לשרותי הרווחה הפולניים.

גנבה בערב יום כיפור

בערב יום כיפור, בשעות היום, חדרו גנבים דרך חלון לחדר הכניסה של השטיבל הטריסקאי בעיר, ולקחו משם שני מעילים.

דיון ציבורי

הדיון הציבורי שנערך על ידי אירגון החלוץ המקורי, בנושא "שותפי המופתי והאפנדי הערבי ברחוב היהודי", עורר עניין רב בעיר, ובשבת, כאשר עמד להתקיים הדיון בבית העם, היה האולם מלא קהל. אולם יסודות "צבעוניים" (הכוונה לאדומים, קומוניסטים) מסויימים, שהתכוונו לכך מראש, החלו להתפרע והפריעו לסדרנים לשמור על הסדר. הדברים הגיעו עד כדי קטטה, שבמהלכה הוכו מספר חלוצים. תודות למשטרה שעברה במקום, חוסלה הקטטה והדיון נמשך ללא הפרעה. הקהל כיבד בעמידה את הנופלים בארץ ישראל והחלוצים הי"ה לוונברג וארליך נשאו הרצאות עשירות בתוכן. הם דיברו על חותמן של המאורעות בארץ ישראל ודנו בו בזמן בברבריות של שותפי המופתי והאפנדי הערביים – הבונד (המפלגה הסוציאליסטית היהודית האנטי ציונית) והייבסקציה (הקומוניסטים היהודיים) – בהתנהגותם המאוסה. הדוברים הביאו ציטטות המוכיחות את הנזק שגרמו הבונד והייבסקציה, המבקשים להביך את ההמונים היהודיים הבטוחים בצדקת עמדותיהם. לבסוף דיבר גם ה' וואלאך. הנאומים המעניינים, שנמשכו בערך שלוש שעות, החזיקו במתח את הקהל הגדול ועשו עליו רושם רב. הם חשפו בסך הכל את התהום העמוקה בינינו לבין השותפים "הצבעוניים" ולבין המופתי והאפנדי הערביים, הרוצים באחרונה להטיל האשמות אפלות על הרחוב היהודי. כן הושמעה לקהל החלטת המחאה של הסתדרות העובדים נגד הבונד, והיא אושרה על ידי הנוכחים פה אחד.

תחרות

בקשר להכרזת יום החיסכון הבינלאומי ב-31 באוקטובר, החליטה הוועדה המארגנת לחלק פרסים בין התלמידים של בתי הספר המקומיים, על החיבורים הטובים ביותר שייכתבו על ידיהם בנושא משמעות החיסכון הכספי.

חשוב לזכייני יערות

עד כה לא הקפידו רוב זכייני היערות לקבל היתר מפורש לכרות חלקת יער מסויימת לפי תוכנית שאושרה מראש. זאת, מתוך ההשערה שאפשר לכרות יער ללא היתר. אבל זוהי טעות מצידם, כי בסעיף 42 של תקנות הנשיא של הרפובליקה הפולנית מה-24 ביוני 1927 [העיתון הרשמי הפולני גיליון 57 עמוד 504] נאמר בפירוש, כי מי שיכרות חלקת יער ללא היתר תקף, ייקנס בפי 2 עד פי 4 משווי החלקה שנכרתה, או ייכלא לארבעה שבועות. בעיקבות זאת הורה מושל פלך ווהלין לכל ראשי הערים לדווח על כך לאוכלוסייה ואם יקרה מקרה כזה, להטיל על האשמים את הקנס הנזכר לעיל בסעיף 42.

(מודעה מתוך "קול קובלי", גיליון 102, 18 באוקטובר 1929)

אכטונג בוזג-ליידענדען

די וואס אפעראציעס זען זייער קענטראך ווייך אונזן לייטער מיטל, זייער א גוט

בראך-באנד

די עקס זייער פאקט נאר אין זיין

אפטעקסקל אד

פארלייכערן זייערע לייזען זיין דאס נישט פאר זייער בעל

ל. חייט, קאלעיאווה 36

(נאנט צו זייער דעם בריאנט)

קומט זיין איבערזייגט אייך.

לתשומת לב הסובלים משבר!

לשם מה ניתוחים, כאשר יש לכם פיתרון קל מאוד, שיקל על סבלכם באמצעות

חגורת-שבר

טובה שאתם משיגים רק

בבית המרקחת שלי

וזאת תמורת לא הרבה כסף

ל. חייט, קולייבה 36

(מול הבאר)

בואו והתרשמו

הודעה

מטעם לשכת המסחר הפלשתינאית-פולנית בתל אביב, ארץ ישראל.

בעקבות המאורעות האחרונים בארץ ישראל הופצו שמועות מטעות וגרסאות שונות בנוגע למצב הכלכלי בארץ. לשכת המסחר הפלשתינאית-פולנית בתל אביב רואה כחובתה להכריז במפורש, כי בארץ ישראל שוררת רגיעה כללית. הקשרים הנורמאליים נפתחו מחדש וקצב החיים הכלכליים בארץ חזר למצבו הקודם. כל ההשערות והחשדות בקשר לעצירת הקשרים הכלכליים בארץ ישראל אינם מבוססים. בכל זאת, כדאי ליצואני התוצרת הפולנית לברר מראש לגבי האיתנות וסיווג האשראי של החברה שהם עובדים איתה.

לשכת המסחר הפלשתינאית-פולנית מוכנה לעשות בדיוק כמקודם לעידוד קשרי המסחר בין פולין לארץ ישראל ומפיצה ללא תשלום את כל האינפורמציות הדרושות בנוגע למוצרים הפולניים הנחוצים בשוק הארץ ישראלי.

כל השאלות וכל המכרזים וכדומה צריכים להתבצע באמצעות לשכת המסחר הפלשתינאית-פולנית בתל אביב [א"י]:

Palestinian Polish Chamber of Commerce and Industry, Tel-Awiw
(Palestine) P.O.B. 287

המודעה הבאה מופיעה בעיתון כמו כאן, במאונך, לכל אורך השוליים הלבנים הרחבים, שבין שני העמודים המרכזיים.

וזאת לשון המודעה:

הכל צריכים לראות את הסרט הנודע "יערות פולניים", בבימויו של השחקן היהודי הנודע יאנאס טורקוב. מודגם (מוצג) בימים אלה בקולנוע "נובוסצ'י"

סוכות / י. טייטלקר

תרגום: בני גבירצמן

יש נעימה ישנה של פעם,
שכחדשה שומרת על הטעם,
אודות הסנה שניצת בחורש
בשלהבת הדרור והחופש...

היתה זו נעימה עוצרת נשימה
שיצקה לסיר הבשר עופרת מותכה
והעם החליף את גלות מצרים בזכותה
ברוח סוכות החופשית, השלוה.

יש נעימה ישנה של פעם,
שכחדשה שומרת על הטעם.
והעם עודנו יושב בסוכות,
הניצבות איתן בפני כל הסופות.

העורך: יעקב טייטלקר שימש כמורה בכיר בעיר קובל. הרבה מאמרים כתב האיש ב"ספר קובל" (1957). את אחד מהמאמרים מקדיש יעקב לבתו: "לבתי הקדושה והטהורה רייזה'לי ני'ע (נוחה, נשמתה עדן)".

כמה מילים על האיש, מספר אלי מנדל: הרבה מאמרים משובחים כתב טייטלקר בספר קובל. בחודשים שעסק בכתיבת מאמריו בספר קובל התגורר האיש כאורח בביתו של אלי מנדל. האיש היה ערירי, מבוגר יחסית לחברי הארגון וגר ברחובות, בקרבת בנו. האיש שהתגורר בחדר האורחים של אלי, אף חשב להשתקע בדירה בתנאים מסוימים. בסופו של דבר נפרדו דרכיהם של אלי ויעקב טייטלקר, ושוב יכול היה אלי לארח חברי קובל שהגיעו לביקור מקצוות הארץ.

אלץ דארפען זעהן דעם
פארזאסטען פילם

פירלישע וועלדער

המסירה מן דעם געזעלעך יידישע מיטע
יאנאס טורקאוו
וועלדער פילם זענען געווען
באגאבן אפצו

שבת, ה-19 באוקטובר 1929

א' סוכות

על ידי החוג הדרמטי שהוקם מחדש בהנהלתו של הבמאי ה' טורן, תוצג לראשונה בקובל

שמלת החופה

מלודרמה בשלוש מערכות, עם שירים מאת וו. סיגל
ההתחלה בדיוק ב-9 בערב.
מחיר הכרטיסים נגיש

אכספרס
שבוע, דעם 19 אקטאבר 1929
1-סער סאג סכוח
החך דעם ניו נענינרעטען דראמאטישען קרייז אונטער דער אנפירונג פון
רעזיסטער ה' טארן ווערט אויסגעפירט צום ערשטען מאל אין קאנאל
דאס חופה-קלייד
פעלארדאטע אין 2 אקטען מיט געזאנג פון וו. סיגל
אנהויב ספנט 9 אויפגבלייבן די פרייזן פון פילעטן זענען אנגעגלייך

הבה נידבר!

[לרגל חנוכת הבית של בית הספר ב"עיר"]

אני מסופק אם אפילו עשרה חברים ב"תרבות", אפילו הפעילים שבהם, נטלו על עצמם את הטרחה להגיע לשם, לבית הספר החדש ש"תרבות" פתחה ב"עיר", בדרך בריסק (*). להגיע ולהתבונן, לפחות רק להתבונן, איך מתבסס שם "בית היוצר לנשמת העם". איך מתגבש שם קן חדש, מלא חמימות, אהבה ותחושת בית עממי למען המשהילך ושלמהילך מהסמטאות המרופשות קרופקא, לודמירר, רז'טשנה, מאצייב וכולי. כדאי להתבונן איך שר האומה, הכוח הבלתי נראה של עוצמת העם, לובש צורה של איזה עסקן קשה עורף, מורה עממי צנוע, העונה במיומנות רבה על כל נקודות ההבראה הדרושות לרוח העם. משיג ממש יש מאין, אולי בכוח איזו רוח שטות, ללא מהומה, ללא רעש, הישגים קדושים בסתר, עד שסוף סוף, לאחר שנים של הישגים נסתרים, יוצאים כאילו מתחת לאדמה מחנות של נערים בעלי חיוניות ורוח נחושה וסוחפים איתם את העם לחיים ולהישגים.

מדי פעם מגיע אלי החבר הצנוע ונלונקר (**). בעיניים נוצצות ובפנים מבהיקים מנחת: היום הוא הביא אפילו שעון לבית הספר. אתמול ארון, משומש, אבל זה לא חשוב! שלשום קיבל מציאה: כמה כסאות משומשים.

ולפעמים הוא מגיע כשהוא סובל ממרה שחורה: הוא צריך 8 מסגרות כדי לתלות את הנשר הפולני (סמל המדינה) ואת הנשיא, אבל כל החנויות כאילו נדברו ביניהן והן דורשות ששה זהובים למסגרת. וזה הרי ים של כסף!

אבל הנה הוא חוזר שוב שמח: ילדים יקרים, אהובים, זה אך נאספו וכבר הם קשורים לבית הספר! כמה הם אוהבים את הקן החדש שלהם! והם מביאים את שכר הלימוד ללא שום לחץ!

ואני חושב לעצמי, חבר אהוב, אתה חש עכשיו את שמחת היצירה הטבעית. ואני כבר רואה את התכלית בכל תלמיד: הרי אתה הדוגמה החיה להצלחתנו. הנה לא מכבר שתלנו בך את הרוח הנכונה. בגימנסיה שלנו קיבלת חינוך, אתה וחבריך, וכבר אתם טווים את חוט ההמשך!

ודווקא משום כך כה מרגיז שאין רואים את ההתעניינות הגדולה אצל הציבור הרחב של "תרבות". מדוע אינכם באים? מדוע אתם מותירים אותנו בדד? איננו יכולים להמשיך בחוג צר כל כך! לוחצות עלינו דאגות חומריות גדולות. אנחנו רדופים פחד גדול מפני האחריות הגדולה. במשך עשר שנים השקענו כוחות בלתי אנושיים בעבודת העם הגדולה והקדושה. עכשיו אנחנו ניצבים בפני משבר חומרי: ההורים נעשו עניים ושכר הלימוד ממילא מביא רק סכומים קטנים. סיוע הקהילה עדיין רחוק והשלטונות אפילו אינם חושבים לבוא לעזרה. משום כך מוכרחים אתם, הציבור הרחב של "תרבות", לצאת מקליפת הפסיביות שלכם ולחזק את שורותינו. אתם חייבים עכשיו לעמוד כולכם על המשמר. כל מי שמבינים שללא שפעת הנוער הלאומי הזורמת לרחוב היהודי מבתי הספר שלנו, מאיימת עלינו התבוללות ושקיעה לאומית. חגיגת חנוכת הבית, ש"תרבות" מארגנת בחול המועד סוכות בבית הספר ב"עיר", צריכה לשמש את כולנו כהזדמנות לאיחוד הכוחות. הבה נידבר בינינו באווירה חמימה, חברותית, על כוסית משקה בבית הספר החדש שלנו, ונאגור כוח ואומץ להמשך עבודתנו.

י. גיטליס (***)

המערכת:

(*) חכונה כנראה לבית הספר היסודי עברי שהוקם ב"עיר" שנקרא מאוחר יותר ע"ש ד"ר קלומל.

(**) ונלונקר הוא המורה ברוך אביבי, הסופר לעתיד. על פי ראיון עם ישראל שייניס וולוולר, תלמיד הבית ספר ע"ש

ד"ר קלומל, היה ונלונקר מנהל הבית ספר בזמן לימודיו של ישראל (תחילת שנות ה-30). כנראה כשעזב ברוך את קובל ונסע

לוורשה, בדרך לישראל, התמנה כמנהל יעקב קוברינסקי. פרוט על המנהל קוברינסקי ניתן בחוברת מס' 14.

(***) כותב המאמר, יצחק גיטליס: איש ציבור, ציוני, מחנך, איש ועד "תרבות" בקובל. ניספה בשואה.

"את שלו" הוא עשה... / ברוך ולוולר - אביבי

מיידיש: בני גבירצמן

מי לא הכיר את ר' איצע? יהודי בעל זקן מתבדר, בעל בית במרכז העיר ובעל דעה בענייני הקהל. לא דבר קטן הוא ר' איצע! אבל לפירסומו הוא זכה לא בגלל הזקן, הבית והדעה, אלא בגלל הסוכה שלו. יהודי קנאי היה ר' איצע; היה מדקדק בכל המיצועות כחוט השערה, אבל לגבי "לישב בסוכה" הוא היה מוכן להקריב עד כדי סכנת נפשות! ואכן יצא לסוכה של ר' איצע שם דבר: גבוהה, מזוגגת, מבהיקה, עם שתי כנפיים ארוכות שהתנשאו לשמיים. כגמדים מבויישים הביטו הסוכות הקטנות הפזורות לאורך הרחוב, על "עוג מלך הבשן" (- הסוכה הזאת). ממוצאי יום הכיפורים הוא היה מתמסר, שלא נדע, לשיפוץ: ניקה, שטף, קישט באתרוגים יבשים עד כדי כך שהנשים יכלו להשתקף בה כבראי. וכשהגיע החג, היה עובר לגור בסוכה כל ימי החג. ליצנים מספרים, כי אפילו בשמחת תורה הוא עוד "בילה" בסוכה... למד בה, התנמנם או סתם ישב. שלא לדבר על אוכל. רק דבר אחד העיב על החוויה שלו: השינה. בשנים הראשונות הוא גם ישן בסוכה, אבל מאז שמחלה קשה הורישה לו שיעול מתמיד, היה מוכרח לוותר על כך. ואז, בלילה, היה "גולה" הביתה. אבל כבר לפנות בוקר היה יושב בסוכה עם ספר בידו.

וכך עברו השנים. וגם כאשר הייתם חושבים שכלו כל הקיצין, ר' איצע עדיין המשיך במנהגו. ומעשה שהיה כך היה:

היו אלה אותם ימים, שבהם הגיעו אלינו הדי המאורעות הגדולים במדינה. "האדומים" נכנסו, "הלבנים" יצאו – שיחקו בעיר ככדור מיד ליד. מראש השנה עד יום כיפור היה המצב כלל לא טוב. העיר היתה מלאה לובשי מדים. כל הבתים שימשו מקומות לינה לחיילים והיו מלאים עד אפס מקום. מובן מאליו שגם ר' איצע לא ניצל מכך. העבירו אותו מחדר לחדר, עד שלבסוף סילקו אותו לגמרי לסוכה... וכאן, משפחה שכזאת, ילדים קטנים והלילות קרים והטענות רבות. אבל ר' איצע היה מרוצה מכך. סוכות מתקרבת ואז נוכל לעשות משהו... מן הסתם עשו זאת מן השמים. אבל השטן מקטרטג והימים לוהטים והסוכה המזוגגת טובל בקרני השמש ומקבלת את פניה משכבר. קצין אחד, צורר יהודים, חש בכך – והסוכה מצאה חן בעיניו מאוד. מבלי לשעות לכל טענה, הוא מצווה על ר' איצע לעבור לחדרון חשוך (ולפנות לו את הסוכה). צערו של ר' איצע היה לאין שיעור. איך תיתכן עוולה כזו! מילא, חושב הוא לעצמו, לא איכפת לי שהיווני (הגוי) הזה יושב בסוכה אבל... אלא שהוא אינו מתייחס. ואומנם כל כמה שהסוכה מצאה חן בעיני הקצין ביום, הוא כמעט קפא בה בלילות. מה גם שהבוקר של ערב החג היה גשום וחשוך, ואז התחרטו "הם" על כל העסק ובמחילה ביקשו מר' איצע לנדוד אל הסוכה... נוכח מה שראה כממש התערבות מן השמים, שכח ר' איצע מכל הצרות וערך סוכות כיאה לר' איצע. בפרט שבעיר חלה רגיעה. הוא הביט בקצין במבט מלא נחון. לא רע. הוא עצמו, שם למעלה, חשוב הרבה יותר ממנו...

בערב לאחר הסעודה, כאשר כל ילדיו שכבו מכורבלים וישנו עמוקות, שכב ר' איצע על הספה הקשה והציץ דרך הכנפיים הפתוחות של הסוכה לעבר השמיים הנחוששים. כשהוא חצי ישן, שאב גופו הקר את החום החיוני שבקע מגופם של הישנים וחילק אותם לכל איבר בגופו בנפרד. "לא רע. הם (שאר בני המשפחה) לא הירשו לו לישון אף פעם בסוכה [שלא לדבר כלל על כך שהם עצמם ישנו בה] ועכשיו הם מוכרחים לישון בה ביחד איתו. שיידעו להם... וכשהוא מתהפך תחת השמיכה, מרוצה מהסוכה הזאת, נדמה לו שהאושפיזין באו אליו, לסוכתו שלו, כדי לשמוח ביחד איתו בשמחת החג...

ב. וועלוועלער (קלןר)

"קול קובל", גליון 102, 18 באוקטובר 1929: הזמנה לנשף סוכות

כל החברה היהודית מתבדרת ב-20 בח.ז. (בחודש זה), ב' בסוכות, בתיאטרון "אכספרס" בנשף החג המסורתי של "חשמונאיי". אטרקציות יוצאות מן הכלל, תזמורת נוצצת. ההתחלה בדיוק ב-11 בערב. הכניסה רק לפי הזמנות, שניתן לקבלן אצל המזכיר ה' גראניטש, ווארשבסקה 44.

חיים קובלאיים

אסיפת כבאים

בבניין העירייה התקיימה אספה כללית של אוגדת הכבאים המקומית. יושב הראש, ה' גוטיק, פתח את האסיפה, בירך את האורחים החשובים – סגן זקן היהודים ה' איוונסקי והמפקח מטעם אוגדת הכבאים הוהלינית, ה' אדזשוביסקי. לאחר מכן נערכו הבחירות לנשיאות האסיפה. נבחרו הבאים: סגן זקן היהודים ה' איוונסקי – יו"ר וה"ה (האדונים הנכבדים) הקצין זאקושבסקי, חנא יבלונסקי, מרינובסקי כחברים וה' פונאמארוב כמזכיר. היו"ר ה' גוטיק מסר דיווח על הפעילות של ההנהלה, שהיתה מסורה למשימותיה. במיוחד מצא היו"ר צורך להודות על פעילותו המסורה והכשרונית של חבר ההנהלה ה' פינקלשטיין. תקציב האגודה הכללי במשך שבעה חודשים הסתכם ב-42,000 זלוטי. דמי חבר הכניסו 425 זלוטי בחודש והעירייה הוסיפה סובסידיה של 11,135 זלוטי. לאחר נאומו של מפקד הכבאים ה' אזבוקין על פעילויות הצוות, דיווח בשם ועדת הביקורת ה' מרקביץ', כי הנהלת הספרים היא בסדר גמור וכל הרישומים תואמים את המיסמכים הקיימים. הוא ביקש להדגיש את הכרת תודתו על פעילות חברי ההנהלה – היו"ר גוטיק, ה' פינקלשטיין, ה' גורין וה' פלשקא. בקשה זו אושרה פה אחד על ידי האסיפה והערות ההערכה נתקבלו ואושרו. עוברים לבחירות. כמפקד הכבאים נבחר פה אחד ה' פינקלשטיין, וברוב קולות נבחר כממלא מקומו חבר המועצה מיכאלסקי. כמפקח כלכלי נבחר ה' פלשקא. ברוב קולות נבחרה ההנהלה הבאה: ה"ה גוטיק, גורין, מאינובסקי, שטיינבך, שיינבוים. ממלאי מקום: בלוכר, גולדשטיין, זאקושבסקי. לאחר דיון במספר נושאים הודה המפקד ה' פינקלשטיין לסגן זקן היהודים, ה' איוונסקי, על שכיבד את האסיפה הכללית בנוכחותו. סגן זקן היהודים, ה' איוונסקי, נשא את נאום הסיכום, איחל הצלחה להנהלה שזה אך נבחרה והדגיש שהוא, כמפקד עליון של 28 אגודות הכבאים במחוז קובל, מאחל שפעילותו של איגוד הכבאים הקובלאי תהיה לדוגמה לאחרים. [הכבאים קראו לעברו ש"אנחנו נשתדל"] והאסיפה ננעלה.

לעניין שערוריית בית העלמין

בקשר לשערורייה בבית העלמין היהודי, עליה מסרנו בגליונותינו הקודמים (שאינם ברשותנו - המתרגם) נערכה ביום ראשון, בבית המדרש הטריסקאי "חולות", אסיפה של בעלי הבתים בעיר. בתחילה נבחרה נשיאות לאסיפה, שחבריה היו: ה' וולף גוניק יו"ר, ה"ה ראובן צוויק, הירש-לייב צוריף כחברים וה' שלמה מנדל כמזכיר. ה' מנדל פתח בהסבר על מטרת האסיפה, שצריכה להגיב על השערורייה שטרם נשמעה כמוה, ועל המעשים השליליים של שומר בית העלמין. דברים אלה, אמר, חייבים כאן טיפול יסודי ובירור הדרך הנאותה כדי להעניש את האשמים. היו"ר גוניק קרא פרוטוקול של הביקורת שנערכה בבית העלמין ב-3 בנובמבר על ידי הגבאים ה"ה צוויק, גוניק ובעלי בתים אחרים. הביקורת קבעה בבירור כי יש מימצאים המעידים ששומר בית העלמין, לייב פרישברג, השתמש בקרשים ששימשו כציונים (מצבות זמניות) לצרכיו האישיים. נשמעה שורה של עדויות, בין השאר של ה"ה מאיר-דוב סויבל, לייב מוריק, צוויק ועוד. השומר הצדיק את עצמו בכך שהרבה פעמים פנה לגבאים של החברה קדישא, שינקטו אמצעים ללכוד את הגנבים האמיתיים, אבל למרבה הצער, הם נמנעו מכך. לבסוף נתקבלה החלטה לבחור ועדה שתפסוק בעניין. הוועדה תהיה מורכבת משישה חברים ובראשם רב הקהילה, הרב טבדסקי. בו במקום נערכו בחירות של חברי הוועדה: ב. יריחימוביץ, קלמן יצחק פפר, צבי שורץ, טייגל קופרשטיין, יודל פרידמן. באורח אופייני, לא הגיעו לאסיפה האישים והרבנים, שהם אלה שצריכים למעשה להתעניין בנושא.

מושב-זקנים

זה שנתיים כבר לא התקיימה אסיפה כללית של מושב הזקנים. בעיקבות זאת החליטה הוועדה (המנהלת) אחת ולתמיד לכנס את האסיפה בכל מספר משתתפים שלא יהיה. למרבה הצער, אין יהודי קובל מעריכים את חשיבותו של מוסד חיוני כמו מושב הזקנים, ולאסיפה הקודמת הגיעו רק כחצי מניין (= חמישה) אנשים. עכשיו מנסה הוועדה את מזלה פעם נוספת וקוראת שנית לאספה. כדאי לציין, שקיומו של מושב הזקנים תלוי רבות באסיפה הזאת, כי השלטונות כבר התעניינו בנושא. כן נמסר לנו, כי הבניין של מושב הזקנים רשום על שמו של יחיד וכדי להעביר את הרישום על שם החברה, חייבים לעשות זאת מייד על ידי החלטה של האסיפה הכללית. יש להאמין, כי הפעם יעריכו יהודי קובל נכונה את מצבו של מושב הזקנים ובסופו של דבר יאפשרו לקיים את האסיפה, שתיערך בבית המדרש פרוז'אנסקי ב-4 אחר הצהריים.

קופת הלוואה וחיסכון עירונית

קופת הלוואה וחיסכון העירונית החדשה, שהוקמה עם הון יסודי של 5,000 זלוטי, הראתה בששת החודשים הראשונים לקיומה עד כמה היא נחוצה לצרכי עירנו. בדו"ח שלה מה-1 בנובמבר ניתן לראות, כי כבר נתנה ל-122 סוחרים ו-200 בעלי מלאכה הלוואות של בין 100 ל-2000 זלוטי, לתקופות של חודש עד חודשיים, בסכום המדהים של 158,090.20 זלוטי. כן משתמע מהדו"ח, כי הקופה זכתה לאמון הציבור. הפקדות הציבור בה מגיעות עתה ל-55,050 זלוטי ו-110 חוסכים בה באמצעות פנקסי חיסכון. יש לקוות, כי השלטון המקומי יסבסד את הקופה בסכום גבוה יותר ויגדיל בכך את האשראי העומד לרשות האוכלוסייה הקובלית.

הישמרו משריפות

כדי להישמר שלא יפרצו שריפות, העבירו הכבאים המקומיים לעצמם מהעיריה את הפיקוח על נקיון הארובות בעיר. לטובת האינטרסים שלהם עצמם, צריכים בעלי הבתים לבוא לקראתם ולאפשר למנקי הארובות לבצע את משימתם ולא להפריע לניקוי הארובות, בפרט לאחר שנקבע לכך תעריף מוזל.

קופת גמ"ח (גמילות חסדים)

בעיקבות האזהרה שפורסמה ב"קול קובל" באחרונה, החלה קופת הגמ"ח לפעול באורח נחרץ לגביית הלוואות שטרם הוחזרו. הקופה הכינה רשימה של אלה שמפגרים בהחזרי הלוואות ושמות אלה יפורסמו ב"קול קובל".

לתשומת לב

על המדרכה, בקרן הרחובות לוצק ופוניאטובסקי הוצבה תחנה לאספקת בנזין למכוניות. תוך כדי כך הוצבה המשאבה של המאגר בצורה כזאת, שהיא תופסת כמעט את כל המעבר על המדרכה ותפריע לתנועת העוברים והשבים. כדאי היה, שהחוגים הנוגעים בדבר יתעניינו מהר ככל האפשר בנושא ויתקנו את השגיאה שנעשתה.

רצח

לא הרחק מתחנת (הרכבת) בויז'ב שבמחוז קובל, הבחינו עובדים העוסקים בתחזוקת המסילה, ליד גשר ברזל, גופת אדם צפה במים. העובדים משו מייד את הגוויה המתה שכבר היתה במצב גרוע כל כך, שאי אפשר היה לדעת של מי היא. הם הודיעו על כך מייד לתחנת המשטרה הסמוכה ביותר. לאחר חקירה קצרה הצליחו לקבוע מי היה זה שנמצא. זהו איכר מהכפר צ'ביל בתחום העיירה סדליסט שבמחוז קובל. שמו אוניפר בונדר, בן 36. הוא הורעל על ידי בני משפחתו בגלל סיכסוך קרקעות, ולאחר שהורעל, השליכו אותו לנהר. הרוצחים נעצרו.

שאלה קשה

ביום רביעי שעבר נשחטו בבית המטבחיים העירוני מספר גדול של חתיכות (בהמות). מכיני המעיים (לבישול) מצאו בעת ניקוי המעיים, חוט ברזל ארוך במעיה של אחת הבהמות. (מאחר שהתעוררה אצלם שאלה אם הדבר אינו פוגע בכשרות בשרה של בהמה זו) הם הודיעו על המציאה לרבנים. (אלה פסקו שהבהמה הזאת היא טריפה) אלא שאי אפשר היה לקבוע בוודאות מאיזו בהמה הוצאו המעיים הללו. כל קצב שנשאל בעניין, טען שהמעיים הללו אינם שייכים לבהמה שנשחטה עבורו. בלית ברירה, החליטו הרבנים למצוא שעיר לעזאזל, קצב אחד שהבהמה שלו תוכרז כטריפה. אבל השוחטים שכבר התחלקו בטחול של כל הבהמות (זה היה שכרם) שוב לא ידעו בחלקו של מי נפל הטחול מהבהמה של אותו קצב. בסופו של דבר הם הטילו גורל ביניהם...

לפני בית המשפט לעירעורים

בזמנו כתבנו על הרצח של מעקל הנכסים המקומי טומאשבסקי. אז נעצרו (כחשודים ברצח) התושבים המקומיים סלביקובסקי והרמן, והם הואשמו ברצח. בית המשפט המחוזי בלוצק דן אותם לעשר שנות מאסר בתנאים מחמירים. הסניגורים שלהם עירערו בבית המשפט לעירעורים בלובלין וביום רביעי שעבר נדון שם המשפט מחדש. (בעיקבות זאת) נדון סלביקובסקי לשמונה שנות מאסר בתנאים מחמירים והרמן שוחרר כי לא נמצאו כל הוכחות ממשיות לכך שיש לו איזו שהיא שייכות לרצח.

הודעה:

שלוש פעמים זימנתי לדין את ה' חיים צוריף, שבתו היא אשתי ואשר ר"ל (רחמנא ליצלן = ישמור האל) השתגעה, והוא לא רצה להיענות. על כן הייתי מוכרח לנסוע לוורשה אל הרבנות ולקבל היתר ממאה רבנים (לשאת אשה אחרת על פניה). ליבו ריז, רחוב שלעכצקא 43.

מכתב לחבר

חבר חביב!

בשבוע שעבר ראינו בבירור מה זאת אומרת אחדות יהודית, המטילה פחד כזה על אומות העולם... ולא בשר ודם פשוטים הראו לנו זאת, אלא נשיאי העדה, קריאי מועד, אנשי שם... אבל למה, חבר, אדבר אליך ברמזים? הנה שמע מעשה כמו שהוא:

ביום רביעי שעבר, בדיוק בשעה 7 בערב, התכנסו שנים עשר השבטים שלנו, כוונתי לשנים עשר הנציגים היהודיים במועצת העירייה, ביחד עם שנים עשר הלא יהודים, בבניין העירייה, לישיבת מועצה. מכך שכל עשרים וארבעה חברי המועצה הגיעו בדיוק, איש מהם לא נעדר, אתה בוודאי כבר מבין בעצמך, שזה הריח מבחירות... ואכן, על סדר היום היה הסעיף של בחירת סגן ראש עירייה ושופט שני, שאין בעירנו זה כמה חודשים. כפי ששמעתי מאחורי הפרגוד, קיבלו חברי המועצה היהודיים שלנו עוד בעת בחירתו של ראש העיר הנוכחי, רמז ממקור גבוה מאוד, כי בשלטונות הפלך נוטים להסכים לסגן עיר יהודי, אם חברי המועצה היהודיים יבחרו פה אחד כראש העיר, את מי שצריך... גם כמה חברי מועצה לא יהודיים הבטיחו לתת את קולותיהם עבור המועמד היהודי שיוגש על ידי רוב חברי המועצה היהודיים.

מובן מאליו, כי חברי המועצה שלנו לא יכלו להחליט וכל הזמן המשיכו לחפש את המועמד המתאים... כאשר בזמנו נדונה המועמדות של אישיות מסויימת מחוץ לעיר, שנתקבלה על דעת רוב חברי המועצה היהודיים, היו שניים שעיקמו את האף... אחד מהם לא מצא חן בעיניו שהמועמד הומלץ על ידי אישיות הידועה כאופוזיציונית ובגלל צעד בלתי לויאלי כזה, עוד עלול הפריץ לאבד את טוב ליבו... והנציג השני, סתם לא מצא חן בעיניו העניין. למה מחוץ לעיר? האם לא יכולים למצוא אישיות מתאימה במקום?.. לבסוף, ברגע האחרון, התברר כי המועמדות בכלל הוסרה מעל הפרק. מדוע? על ידי מי? מן הסתם עוד ניוודע. אבל בינתיים זה עדיין סוד.

אלא שהזמן כבר קצר והבחירות עומדות להתקיים בעוד יומיים. שוב כינסו התייעצות של כל חברי המועצה היהודיים. הפעם באו רק תשעה. הנציג מטעם הבונד לא בא בגלל עקרונותיו. אחר נסע מהעיר והשלישי נפל למשכב... הוא אבל הודיע, כי הוא מסכים עם כל החלטה שיקבל הרוב.

מתוך תשעת הנוכחים, הצביעו שבעה על אישיות אחת. נדמה היה, כי העניין סודר. אבל מסתבר כי בהתייעצות של חברי המועצה בבניין המועצה, רגע לפני שהיו צריכים לאשר את החלטה, הודיע זה שנפל למשכב, כי הוא לא מסכים למועמד... עזר לו בכך מישהו שבעצם מרוחק ממנו מאוד, שכן הוא מנאמניו של רב הקהילה ואילו האחר הוא ידיד קרוב של רב אחר. מכל מקום, שניהם יחדיו תבעו להציג מועמד חדש.

הרוב, מחוסר רצון לצאת להפגנה ריקה ובפרט לאחר שהמועמד הנבחר הודיע נחרצות, כי הוא מסיר את מועמדותו, הסכימו לכך ושוב הועלו שמותיהם של מועמדים חדשים...

ברוב של תשעה הוחלט לבחור באישיות מסויימת. עכשיו תאר לעצמך, חבר, את כאב ליבי, כאשר בבחירה הסופית, הצביעו שנים עשר הנציגים הנוצריים, שהם תערובת של פולנים, רוסיים ואוקראינים, חברי מפלגות שונות, פה אחד עבור מועמד אחד, ומתוך 12 היהודים הצביעו עשרה ביחד עם הנציג הבונדיסטי עבור המועמד שזכה לרוב בהתכנסות הנציגים היהודיים, ואילו שניים, אותם שני נציגים שהם חסידים של רבנים שונים, הצביעו עבור אחר...

נערכו בחירות חוזרות והפעם כבר הסכימו 11 נציגים יהודיים להצביע עבור מועמד אחד, אבל המועמד ה-12, ליבו לא נתנו להצביע בעד והוא הכניס לקלפי פתק ריק...

ומה היה הסוף?

הסוף עוד יבוא. שכן לפי התקנון, חייבת להתקיים בחירה שלישית, זו שנדחתה ביום רביעי הנזכר. העיקר הוא איך שני יהודים מנשיאי העדה, הירשו לעצמם התנהגות כזאת. האם יזכרו להם זאת בעוד שמונה חודשים, כאשר יתקיימו הבחירות החדשות לעירייה?..

בקהילה שלנו נמצאים גם כמה עקשנים, הרואים לעצמם כמטרת-על שלא לעשות מאומה!.. עניים קורסים בעוניים; ליהודים חולים אין היכן להתאשפז; אין שום בית מרחץ; מוסדות תרבות מוצפים בגרעונות – והם מתמידים בעקשנותם. מכנסים ישיבה – והיו"ר חולה וסגנו נועל את הישיבה, כי לא עידכנו אותו... שמעו לי, אתם עסקנים ישרים! קחו בידיכם את המטפחת האדומה וחזרו על פתחי נדיבים. שכן חבל מאוד, כי מוסדות חיוניים יקרסו. יהודים יתרמו! כאילו היו רוצים לשלם מס קהילה... ועל הקהילה אין לכם מה לסמוך.

עקשנים גדולים הם גם פרנסי (העיירה?) קומן (קאמענער פרנסיס?) שאינם מוכנים בשום פנים להקים גדר סביב בית העלמין שם, בו קבורים קרוב למאה קדושים. כלומר לדעתם, יין לקידוש הוא מצוה הרבה יותר גדולה מאשר כבוד המת...

פשוט חרפה לראות איך בית החיים (בית עלמין) יהודי הוא הפקר. הנה כך, חבר, אין נחת ביעקב. אולי עוד נזכה בעתיד לראות עסקנים אמיתיים.

הכלבוניק שלך

היה לי בריא!

מחשבות עצובות

תרגום: בני גבירצמן

מחשבות רעות, עצובות, נוברות במוח ומרעילות את הלב. התפרצות של שנאה פראית, ברברית, במספר אוניברסיטאות כלפי סטודנטים יהודיים. ללא מדוע וללא על מה הודפים בברוטליות ובציניות את הנוער היהודי ממקורות היידע. בנינו ובנותינו, גאווותנו ועתידינו, האציליים ביותר, הטובים יותר, הראשים הנאורים והלבבות הרגישים נדחקים ממקורות היידע. ובקטע המבורך של החיים, בשנות האביב היפות ביותר והמוארות ביותר, מרעילים ומסממים לנצח את לבבותיהם של ילדינו המחונכים בעדינות ובאצילות על ידי אבא אמא. והרי היו זמנים שבהם ראשים יהודיים בעלי מחשבה לוגית נחשבו לתרופה לכל הצרות היהודיות: נהיה ככל הגויים בית ישראל! הבה נתבולל, הבה נתאים את עצמנו לסביבה! הבה לא נשוטט כזרים, הבה לא נהיה שונים ולא נגרום לשנאה! אז הנה יש לנו כעת מוסר השכל: הרי הנוער היהודי הלומד ומשתלם הוא זה שכבר גדל לתוך הסביבה הזרה, השתלב במנהגים ומסורות שלה, חלקן טובות חלקן רעות, ומוציא מעצמו גאונים ומלומדים. ובכל זאת השנאה משתוללת והחיה האנושית שולפת ציפורניה. המסקנה מכל אלה היא אחת: בית ספר יהודי משלנו. אוניברסיטה יהודית משלנו! ילדינו צריכים להתחנך כאנשים יהודיים בסביבה משלנו, אוהבת, נאמנה, עדינה. שום ניצוץ של שנאה וייאוש אסור שיפול על הנשמה הצעירה. שיגדל הילד היהודי גאה, שלם וללא כל קרע בנשמתו. וזהו בדיוק, בעצם, הרעיון של "תרבות". לכך שואפים הטובים והגדולים בדורנו. אבל זווקא כאן נעשה מר על הנשמה: הכל נכון להלכה, אבל למעשה – היכן אנו עומדים?! מובן מאליו שאינני מעיז לדון כאן בעניין רס כל כך כמו האוניברסיטה היהודית. בינתיים, לצערנו, זהו בגדר הלכה לימות המשיח. אנביל את עצמי לטיפול במצב "תרבות" אצלנו בקובל: נדמה כי איש לא יעז לבטל את פירות עבודתנו בכל השכבות של האוכלוסייה. שורות שורות של תלמידים מלאי חיוניות ונחושים יצאו מאיתנו במשך עשר שנים כשהם נושאים לביתם היהודי את רעיונותינו! ובכל זאת, מחשבות רעות ועצובות מכבידות כל כך על הנשמה! מדוע כמה מאיתנו כל כך חסרי מנוחה לגבי עבודתנו הגרנדיוזית והיקרה, בזמן שחברים אחרים שלווים ומרוצים כל כך?! לא חברים, אל תעשו את עצמכם תמימים כל כך. מצבה של "תרבות" בקובל הוא רציני מאוד. אנחנו חייבים לחשוב מחדש, ברצינות, כל עוד יש זמן.

הגלות הארורה, התנאים האובייקטיביים הקשים של הגלות, מכבידים יותר ויותר על עבודתנו ועלולים עוד להביא אותנו חלילה עד משבר. אנו רוצים חברים, שתבינו את הרמז... אל תגידו בגת! רק בואו ועשו מה שאפשר. והעסקנים הספורים הפעילים ב"תרבות" יקבלו יתר אומץ.

במגבית "תרבות" שהוכרזה בימים אלה, תבואו כולכם כאיש אחד ותתיצבו לעבודה. אבל דבר אחד חברים: אנחנו רוצים שלא תקבלו את פנייתנו רק כעניין תעמולתי לטובת המגבית הזאת. לא, זוהי התראה רבת משקל לחברים האחראיים, זוהי משימת השעה! הצילו את העבודה הציונית היקרה ביותר!

יצחק גיטליס

אויב התנועה הקואופרטיבית

שנים רבות סבל האדם עד אשר נתגלה החיידק. הוא כירסם בגופו ללא כל תרופה שתעמוד נגדו. ממש כך אירע בתנועה הקואופרטיבית. אנחנו לוחמים נגד אלה שבאמצעות החון שברשותם מנצלים אותנו. נגד היזם הפרטי, שמעוניין ברווחים גדולים לעצמו. הבנו זאת וארגנו תנועת התנגדות, המשתמשת בחון גדול, אשר נאסף בסכומים קטנים (מהעובדים החברים בקואופרטיבים). התנועה הקואופרטיבית היא תנועה רעיונית עם משימה חברתית לאחד את החלשים נגד החזקים ובכך לאפשר את קיומם (של החלשים); לחנך דור של אנשים בעלי מודעות עצמית, שיבינו את הרעיון הנשגב של עזרה לעצמם ולחבריהם. אבל כמו שבגוף האדם אורב החיידק, שנתגלה על ידי פרופסור קוך (המדען הגרמני שאיתר את חיידקי השחפת והכולירע), קיים גם בתנועה הקואופרטיבית חיידק, שנקרא הקופה (הבנק) המשפחתית. הטפיל הזה מתגנב לתוך התנועה ומשתמש במסווה הקואופרטיבי כדי לחסוך במיסים ובשאר הוצאות, שבנק רגיל אינו יכול להתעלם מהם. לפי החוק, צריך מי שרוצה לייסד בנק רגיל, להיות בעל הון של לפחות מאתיים אלף זלוטי וחלק מהסכום עליו להקפיא כעירבון בידי הממשלה כדי להבטיח את התחייבויותיו. ואילו על ידי התארגנות באמצעות המעמד הקואופרטיבי, משוחררים מכל הסיבוכים הללו. הממשלה שיחררה את התנועה הקואופרטיבית מהמגבלות הללו, ברצונה לבוא לקראת החמונים העניים ולתת להם את האפשרות להיעזר באמצעיהם העצמיים כדי להתמודד עם התחרות של היוזמה הפרטית. כאן נכנס לתמונה הבנק המשפחתי, שיסודותיו, בעצם, פרטיים והוא משרת רק את מקורביו, ועל ידי התאמת מעמדו לחוק הקואופרציה, הוא הורס הן את המבנה והן את הרעיון של קואופרציה אמיתית.

פגשנו את האויב הזה בגליציה, ומשם הוא התפשט גם לוואלין. המגיפה הזאת תתפשט עוד יותר וכך עולה השאלה האם אפשר להרשות הפקרות כזאת.

זוהי אלימות אמיתית, שגוזלת את הצדק מהשכבות החלשות – ועל העסקנים החברתיים של התנועה הקואופרטיבית לתת על כך את הדעת.

א. קואופרטור

שפאסער, עקספרעס — נאר 2 גאסטראלען
 פון דער בארימטער קונסטלער, טיפוגראפער און לייטערן פון ה.ג.ק.ס.
אידא קאמינסקא
 מיט איהר בארימטן אנטאטל

שבת דעם 21 גרודזיעו ה'י' — פול' מאלישעווסקי
 מיט שדח פון בארימטן הויף
 דרשע אין 4 אקטן פון ה' מאריו
 רצופי פירא סאמינסקא
 יונטאג דעם 22 גרודזיעו ה'י' — פול' מאלישעווסקי
 מיטעס אין 3 אקטן פון זאמאלסקי
 אבאריע 8 אדפער דרמינ. דוד תשלמאן

תיאטרון "אכספרס" — רק שתי הופעות אורח
 של האמנית המפורסמת, ממיסדי וו.י.ק.ט. (תיאטרון האמנות היהודית בוורשה) ומנהלתו
אידה קמינסקה
 עם להקתה המפורסמת

שבת, ה-21 בדצמבר ש.ז. (שנה זו) יום ראשון, ה-22 בדצמבר ש.ז.
פאודורה (סודות מחצר הצאר)
העלמה מליצ'בסקי
 דרמה בארבע תמונות מאת ו. סארדו
 בבימוי אידה קמינסקה.
 מחזה בשלוש תמונות מאת זופולסקי
 ההתחלה ב-8 בערב. אדמיניסטרציה דוד הלפמן

(באותו עמוד שבו התפרסמה המודעה, מופיעה במדור "חיים קובלאים" ידיעה בוא הלשון.)

אידה קמינסקה בקובל

מחר, שבת בערב, וביום ראשון, תופיע בתיאטרון "אכספרס" האמנית האהובה אידה קמינסקה, עם להקתה המעולה, בה משתתפים השחקנים הידועים: א. סטרניצקי, רחל טורקוב, צווייג, מלמן ואחרים. יש לצפות לכך שצופי התיאטרון המקומיים ינצלו את ההזדמנות לראות את ההצגות האמנותיות של אידה קמינסקי ולהקתה.

ההבראה בבנק העממי

בסך הכל מפרידים שבועיים בין היום למועד האסיפה הכללית השנתית של הבנק העממי בקובל. עדיין איננו חשים בהתעניינות מיוחדת ועדיין איננו רואים את ההכנות הנחוצות לכך, אבל מן הסתם ה"מנהיגים" של חברות, אירגונים ובתי מדרש כבר אינם עוצמים עין. מן הסתם כבר רותחת ושוצפת לה הפעילות מאחורי הקלעים... הבה, איפוא, נשאיר את הפעילות הזאת בקצב הטבעי שלה. עכשיו אנו רוצים להתעכב על המצב בבנק העממי מאז האסיפה השנתית הקודמת, הבלתי רגילה (שלא התקיימה במעודה). אנחנו זוכרים עוד היטב איך החברים הנוכחיים של המועצה וההנהלה של הבנק העממי בקובל העבירו בצורה הפגנתית כל כך, בזה אחר זה, את המנדטים שלהם לרשות האסיפה הכללית (כלומר: התפטרו), בהצגים אחדות דעים וסולידריות... ובאמת היה זה תמרון מתוחכם מאוד. אם תרצו – אפילו מחווה פוליטי. נרחיק לכת עוד יותר ונאמר – צעד גבורה. וכי למה נשמור זאת בינינו: צריך את האומץ הגדול ביותר כדי להחזיר מנדט בבנק בזאת עידנא דריתחא (בארמית: זמן כעס). אבל תמיד קיים ה"אבל", שמציל ממצב בלתי נוח. "הציבור העממי" החמיץ את ההזדמנות שהמשחק הזה נתן בידיו, ולא ניצל אותו לשיפור עמדות, כי... הציבור התבונן סביבו והבין, כי משהו מאוד לא נחמד מתרחש שם (בראשות הבנק), אם כבר משליכים מרצון את המנדטים בהנהלתו... למעשה הרי אין "ההמונים" כה בשלים פוליטית והם מבינים דברים כהווייתם, שאם אנשים שניצבים בראש המוסד כעשור שנים משליכים את המנדטים שלהם בקלות כזאת, משמע שאין זה מזל גדול להיות נציג בבנק כיום ומשום כך – לשם מה צריך לקחת את העול על עצמנו... על כן שבו והטילו את כל הקניין והמניין על הכתפיים השחוחות של אותם סבלים ותיקים מסכנים והחזירו אותם לשאת בעול... הנה כך הוחזרו אז "כמעט בכוח" חברי המועצה וחברי ההנהלה של הבנק העממי, שוב לכסא מלכותם, עד היום הזה.

תיכף לאחר פרשה זו התכנסו (חברי ההנהלה והמועצה) להתייעצות כללית, בשיתוף כמה "קודקודים" מעיר הבירה. ההתייעצות נועדה לעיון באמצעים לתיקון מה שהם עצמם קילקלו במו ידיהם.

בין השאר נזרקה שם המלה הישנה-חדשה "הבראה". כלומר: צריך לרפא את המצב בבנק העממי. צריך לקחת את המושכות חזק בידיים ולהישמר ולשמור את הבנק מפני כל פגעים רעים וחטאים רעים... ראוי לתשומת לב, עד כמה פרדוכסלי שלא יהיה הדבר, ש"ועדת הבראה", ככל שנחנקה (שהצרו את רגליה) אותם חברי המועצה שניהלו את הבנק עד אז, הבינה בכל זאת את רצינות המצב וחמשת חבריה עם הדירקטור גרינברג בראש, התיישבו לשען הילכות הבראה.

אין לומר, כי העבודה אכן התנהלה בקלות. ועדת הבראה החלה לעלות על מוקשים מבחוץ ומבפנים. לא דבר קטן הוא, לגנוע בבת אחת בנקודות בעייתיות כה רבות. מצד אחד היה צורך להשביע את התיאבון הגדול מאוד של חברי הקופה, שראו עצמם אז כנפגעים ממה שנקרא "פעילויות שינוי הזווית" ומצד שני, היו צריכים לבצע ניתוח קיסרי בנוגע לחברים מסוימים בקופה, שהיה להם חשק גדול להצמיד את ההון של הבנק העממי לתיק של "משפטי שטרות שלא שולמו" (ייתכן שהכוונה לחובות אבודים). מצד שלישי, היה צורך לנקוט אמצעים קיצוניים כדי להגדיל את יוקרת הבנק אצל חבריו ובקרבת הקהל הרחב, כדי שישקיעו את כספם כפיקדונות בבנק. מצד רביעי היו צריכים גם לתמרן בין מאות החברים הצמאים להלוואות, ש-50 או 100 זלוטי שהם מקבלים כהלוואה, מהווים עבורם צורך קיומי.

האם הצליחה ועדת הבראה בכך? התשובה תינתן במאמר שני.

חבר בבנק העממי

פארפס כאנג אין סאוועל
זונטאג דעם 5 יאנואר 1930
 4 ש וילמר גאך סינגל
אין טעאטער "עסטרייך" דעם פארקומטן
די יסודלינג אלגעמיינע פערזאנלונג
 פיר פארזאנדן טאג-ארדונג:
 1. פירעפונג פון דעמאלטן פון פרעזידענט
 2. פארשטן אן לעזען רעם פראטעקט פון דער רעזידענט פון די לעצטע רעזידענט פון רעם פארזאנדן (א פערזאנלונג) דעם פילאנס פארן יאנאר 1930.
 3. רעגולירען דעם חשבון פון ריזה און הונד.
 4. פערשטעלען רעם פירעפונג פון דעם 12טן 5. פערשטעלען די גרויס פון קרעדיט פאר די פילאנס.
 6. פערשטעלען די הונד פון די חתימות דעם די באנק פון הונד זיך נעמען.
 7. פערשטעלען דעם זייערן פארשטעלען פון פארשטעלען 12 פון פארשטעלען די גרויס פון פארשטעלען פון רעם פון פערזאנלונג אין די פירעפונג די פערזאנלונג.

באותו גליון שבו הופיעה הכתבה שמימין, על הבנק העממי, הופיעה גם המודעה על האסיפה הכללית (לעיל), וזו לשונה:

הבנק העממי בקובל ביום א', ה-5 בינואר 1930

בשעה 4 אחר הצהרים

תיערך בתיאטרון "אכספרס"

האסיפה הכללית

השנתית

על סדר היום:

1. פתיחה ובחירת נשיאות האסיפה
2. דיווח על: א. קריאת פרוטוקול הביקורת. ב. הביקורת האחרונה של האגודה. ג. אישור המאזן לשנת 1928/29.
3. הסדר חשבון הרווח וההיזק (התפסד).
4. אישור התקציב לשנת 1930.
5. אישור גובה האשראי לחברים.
6. אישור גובה ההתחייבויות שהבנק יכול לקחת על עצמו.
7. שינוי הנקודה הראשונה בסעיף 12 בדבר גובה המשכורות (פאיו).
8. בחירת המועצה וההנהלה וממלאי מקומם.

ההנהלה

הודעה

אני חולק בזה עם קהל לקוחותיי הנכבדות, כי העברתי את

המתפרה לאופנת נשים

שלי לביתי הפרטי הנמצא

בוורשווסקה מס' 50

ומיום ראשון, ה-15 בח.ז. אני כבר מקבל את לקוחותיי הנכבדות אצלי בביתי החדש בה בעת אני מבקש להודיע כי אני מקבל בקביעות את

הדגמים והז'ורנלים

האחרונים והחדשים ביותר

אני מקבל הזמנות (לתפירת מלבושים) מאריגי הלקוחות,

או מתאריגים המהימנים (שלי)

אני מקווה כי הלקוחות המכובדות שלי יעניקו לי את אמונן כמו עד כה.

אני מבקש לזכור את כתובתי

ורשווסקה מס' 50

בכבוד: מאיר לארבר

בעטאנטמאכונג.
 איך טייל טיש פון נעמערס קלינטעלעס, דאס איך האב טיין
דאמען שניידער-ווארשטאט
 איבערנעמראנגען אין טיין אייגען הויז פון
ווארשאווסקע נר. 50.
 און טיין זונטאג דעם 15 ה.ת. נעם איך שוין אויף טיין
 ג' קלינטערע בא זיך אין טיין זייער וואוינונג
 גלייכצייטיג פון איך אקאנט, און איך בין פערזאנלעך מיט די לעצטע גייסט
מאדעלען אוי זשורנאלען.
 איך נעם אן בעשעפערונגען פון אייגענע און
 אנטפערטרייע סחורה.
 איך פערזאנלעך דאס טיין נעמערס קלינטערע וועלן טיך אנגען זייער
 צאנדיק ווי גיז יעצט.
 איך צוט נעמען טיין אורעס
ווארשאווסקא נר. 50.
 פיר אכטונג: סאיר לארבער.

חיים קובלאיים

מונה סגן ראש עיר

מועצת פלך ווהלין מינתה את מי שהיה סגן הסטארוסטא (זקן היהודים) בהאריכאו (הוריקוב), ה' באנקאווסקי (בנקובסקי), לסגן ראש העיר בקובל והוא כבר נכנס לתפקידו החל מה-15 בחודש זה.

לשכת בעלי המלאכה

בהקשר לבחירות הקרובות של לשכת בעלי המלאכה, אישרה בימים אלה ועדת הבחירות הראשית את רשימת המועמדים בארבעת אזורי הבחירה של קובל: **גרודושינסקי**, **שטיין יחיאל ובלאק משה** כחברים ו**סידורסקי**, **גלייזר פסח ומשה-בר** של **אסתדקה** כנציגים.

קופת גמילות חסדים

בימים אלה קיבלה קופת הגמ"ח (גמילות חסדים) המקומית מהגיוונט 1,200 זל. (זלוטי - זהובים) כהלואה ארוכת טווח.

"יעאס" מחפשת

סניף רובנה של החברה היהודית המרכזית להגירה ("יעאס") מחפשת את ה' **יונה זרנושקה**, תושב קובל, שהגיעה עבור דרישה (אישור הגירה) מקרובו בארגנטינה, ב. ליברמן. הכתובת המדוייקת של המבוקש לא נמסרה. המעוניין צריך לפנות בכתב לסניף "יעאס" ברובנה, ווארשאוו 32.

גופה על גג הקרון

כאשר הגיעה רכבת המשא המהירה מבריסק בימים אלה לתחנת הרכבת המקומית (של קובל), נתגלו על דופן אחד הקרונות כתמי דם אדם. על גגו של אותו קרון נמצא אדם מת שגולגלתו מנופצת. חקירה העלתה כי האיש הוא אלכסנדר האץ מבריסק, שתיכנן לשדוד את הקרון. הוא טיפס על גג הקרון כדי לפרוץ את דלת הקרון וכשעברה הרכבת מתחת לגשר ספג מהלומה עזה בגולגלתו ונפל מת במקום.

שש גנבות ביממה אחת

ביום שישי בערב פרצו שני גנבים לביתו של חייט הנשים ה' **פטרקובסקי**. כשנתקלו שם בגברת פטרקובסקי, הם כבלו אותה, סתמו את פיה והחלו לארוז את חפצי הערך שבבית. לפתע הפריעה להם המשרתת, שנכנסה מהרחוב. הגנבים נבהלו ונמלטו מבלי לקחת דבר. - במשך שבת בערב אירעו חמישה מקרים שבהם רצו גנבים לגנוב, אבל הופרעו וכל עמלם היה לשווא. אצל ה' **גרויסר ברחוב קרוטקה**, בבית המסחר של ה' **בראנזאפט** ברחוב ווארשאווסקי, ה' **סגל** בדרך בריסק, במחסן של ה' **יש טבצ'ניק** ובחנות של **בלומנפעלד** בדרך בריסק. במקרה האחרון, הצליחו הגנבים לקחת מעט סחורה.

גם כן הפתעה?

הבחור היהודי המקומי (הקובלאי) א. עבד בקייץ הנוכחי בכפר רוזשין (רוז'ין), שם הכיר את בתו בת ה-18 של מתנחל **נוצרי** (הכוונה כנראה לאחד מהאיכרים הפולניים שהובאו על ידי השלטונות לוהלין בשנות ה-20 וה-30, במאמץ לחקנות אופי פולני לאיזור, שרוב אוכלוסייתו הייתה אוקראינית). הבחור ניהל רומן עם הנערה הנוצרית עד ששניהם התאהבו. כאן הפריע מוצאו היהודי של הבחור והמשפחה הנוצרית גילתה התנגדות גדולה כלפיו. הדברים הגיעו לידי כך שהם אפילו רצו לירות בבחור היהודי המאוהב. בימים אלה נעלמו לפתע הבחור עם אהובתו הנוצרית. שמועות אומרות, כי הבחור א. עומד להפתיע את המשפחה הנוצרית – ולהתנצר. אולי בכך יוכל להסיר את התנגדותה לנישואי הזוג.

מועצת העיר

ביום רביעי בערב התקיימה ישיבה של מועצת העיר. לאחר שמיעת הדיווח אודות העברת חברת החשמל מידי האחים **טולד** (לרשות העירייה), נערך דיון ארוך ובעיקבותיו הוחלט שעד ל-1 באפריל יהיה המחיר של חברת החשמל העירונית 1.10 זלוטי לקילואט. למנורות מיוחדות – 21 גרושן (אגורות של זלוטי) למנורה, למוסדות ממשלתיים ב-10 אחוז פחות, לעובדי העירייה ולעובדי חברת החשמל ב-50 אחוז פחות, לבתי תפילה דתיים מיוחדים ולמוסדות המסובסדים על ידי העירייה – 50 אחוז פחות.

דיון ממושך גרמה השאלה מה לעשות למען עובדי חברת החשמל של **טולד וצוקרמן**, שהפכו למחוסרי עבודה בגלל העברת החברה לרשות העירייה. הוחלט, כי כל העובדים ללא יוצא מהכלל יקבלו עבודה בחברת החשמל העירונית.

במוצאי שבת תתקיים עוד ישיבה של מועצת העיר.

הגיע הזמן

זה לא כבר התחוללה אצלנו מהומה ושערורייה בקשר לגניבת הציונים (מצבות העץ הזמניות) מבית העלמין. הכל זעמו על כך שנעשה מעשה נורא כזה, אי צדק כזה. אבל כאשר יהודים אינם מובאים לקבר ישראל, לא קורה דבר. שכן זה אירע בימי המלחמה (העולמית הראשונה). וכך משאירים עד היום שני יהודים רוסיים, שהיו שביי מלחמה, פסח גלזמן ואברהם קרינר, לנוח בבית העלמין הרוסי המקומי ושני חיילים יהודים גרמנים בבית העלמין הפולני המקומי, ואיש מפרנסינו איננו מתעניין בכך. כבר הגיע הזמן שהקהילה שלנו וגם הרבנות, יתעניינו בקורבנות המלחמה הללו ולפחות יעבירו את עצמותיהם לקבר ישראל. בדיוק עכשיו, בעיצומו של החורף, קל ואפשרי לעשות זאת. צריך רק את הרצון הטוב לכך.

"באזאר חנוכה"

ההכנות ל"באזאר חנוכה" של ועדת הנשים המקומית לטובת קרן קיימת, מתקדמות בקדחתנות והאוכלוסיה המקומית מתייחסת לעניין בהבנה.
"באזאר חנוכה" יהיה מרשים מאוד ויהיו בו הרבה אירועי חנוכה. הוא יימשך כל שבוע החנוכה.

"אורט"

(י"אורט" היא חברה שמטרתה ללמד את ילדי ישראל מקצועות מעשיים)
בשבת שעברה נערך על ידי בית הספר "אורט" המקומי ערב ילדים. התוכנית היתה מרשימה מאוד ועשירה בתוכן. במיוחד בלט המחזה "לבוא בטובה" של פרץ. לפי התפאורה, האיפור והבימוי אפשר היה להבחין בכך שהשקיעו הרבה עמל בהצגה.
יפים לדוגמה היו "ריקודי המזרח" שביצעה התלמידה **שרה'קה צ'יזיק**. היא רקדה בצורה אמנותית ממש. התלמידים חשו עצמם כמו בחג. עליצות שלטה בכל צוות המורים והתלמידים ובעיקבות זאת הם התכנסו לאחר ההופעות למיפגש נעים בצוותא.

מינהל עירוני

הכיכר (הגינה) העירונית האחת והיחידה בקובל, הנמצאת ברחוב **פילסודסקי**, ואשר בתקופת הכהונה של העירייה הקודמת היתה תחת השגחה מתמדת, היא עתה עזובה ומופקרת. עכשיו מטיילות בה... בהמות, המלחכות את ענפי העצים, מלכלכות וכדומה. במקום לדאוג למראה אסתטי ובריא של הכיכר, מגבירה העירייה את ההרס של כל מה שהקודמים טיפחו בתשומת לב כה מרובה. יש לקוות שמעכשיו ואילך, תקפיד העירייה להשגיח על הגן היחיד בעיר, שלאוכלוסייה הענייה הוא המקום היחיד בימי הקיץ שבהם היא יכולה לנוח וגם לערוך שם אירועים. יש לקוות גם שהעירייה תביא אותו למצב סניטרי סביר ותסגור אותו מפני עוברי האורח ההולכים על ארבע...

כש אין מזל!..

בזמנו סיפרנו כבר על ל., אשה מסויימת, שכאשר יצאה לנופש, ניהלה רומן עם אחר, ובעלה החזיר אותה מהנופש. עכשיו ניסתה ל. שוב את מזלה. ביום שישי שעבר בערב, יצאה האשה בסתר מביתה והלכה בכיוון תחנת הרכבת. מבלי לחשוד שעוקבים אחריה, היא ניגשה הישר לקופה, קנתה כרטיס רכבת ויצאה לרציף. כאשר הרכבת הנוסעת לר. הגיעה, והאשה ל. רצתה להיכנס אליה, הופיע לפניה בעלה, שדרש ממנה לחזור עימו הביתה. כדי שלא לגרום לשערורייה פומבית, ומתוך הבנה שהפעם נלכדה שוב, הלכה האשה הביתה לאחר שהתנתה שכל העניין יובא לדיון אצל הרב.

פולין אינה נחותה בכל תחום שהוא

כך אמר נשיא המדינה, ד"ר ווכוביאק, בנאומו בטקס הסיום של תערוכת פוזנאן. ואכן, בעשר השנים שעברו מאז המלחמה (העולמית הראשונה), הצליחה פולין לא רק להקים מחדש את התעשייה החרבה שלה, אלא גם בנתה שורה ארוכה של מפעלים תעשייתיים חדשים, שקודם לכן היו צריכים לייבא את מוצריהם מחוץ לארץ.
אחת הדוגמאות הטובות לכך היא תעשיית הגומי הגדולה שלנו, שנוסדה ב-1923 על ידי החברה שכיום כבר מוכרת בעולם, פפגה (PPG). לפני המלחמה לא היתה בפולין כל תעשייה כזאת והיבוא של מוצרים כאלה מחוץ לארץ היה נטל כבד על המאזן הכלכלי שלנו. עכשיו כבר לא רק שאין צורך לייבא מוצרי גומי, אלא שבגלל האיכות והמחירים הנוחים שלנו, מתעניינים בהם בחוץ לארץ והתעשייה שלנו מצליחה שם לעומת המפעלים הזרים.
תעשיית הגומי הפולנית "פפגה" יכולה כבר לייצא את מוצריה לחו"ל, ולהתחרות בהצלחה עם מפעלים מקומיים שם.
מפעלי "פפגה" מייצרים בעונה זו יום ליום למעלה מ-25,000 ערדליים, נעלים ונעלי נשים. בעיקבות זאת מכניסה תעשייה זאת מדי חודש למעלה מ-7 מיליון זלוטי, שמתוכם מהווה הייצוא 1,500,000 זלוטי. אלה הם חצי אחוז מכל הייצוא הפולני.
כך הצליחה "פפגה" בשבע שנות קיומה לא רק לפתח את התעשייה הפולנית, אלא גם לתפוס מקום מרכזי בין המפעלים האירופיים הגדולים ביותר.

גימנסיה של שמונה כיתות

הוראה בלשון הפולנית

קלרה ארליך

כל שמונה הכיתות מוכרות על ידי מערכת החינוך
הממשלתית

מודיעה, כי בקשות לבחינות (הכניסה) למחצית השנייה של
שנת הלימודים, יתקבלו יום יום, החל מה-3 בינואר 1930
בבניין הגימנסיה, רחוב מינקביצה.

הבחינות יתקיימו החל מה-15 עד ל-20 בינואר 1930.

ההנהלה

8-קלאסיגע גימנאזיום
פיט פוילישער אונטערריכטס-שפראך
קלארע ערליך
פיט רעכט פון מליכה-טולען
מאר אלע 8 קלאסען
מאכט בעקאנט, אז ביטעט צו די עק-
זאמענס מארין צווייטען האלבען שול-
יאחר וועלען ווערען אנגענומען סטעליך
פון דעם 3 סטיציען 1930 אין ל...
קאל פון גימנאזיום סינקיפּוויטשאַבאס.
די עקזאמענס וועלען פארקומען פון
דעם 15 ביז 20 סטיציען 1930.
די דירעקציע

זניט

ZENITH

זה שיא הדיוק

מחשבות

1. מכוח ה"טמפו" של זמננו.

כולנו עדיין זוכרים במעורפל אותם יהודי העיירה הקטנה המיושבים בדעתם, המטיילים להם בשבת אחרי הקוגל, כך בהרחבת הדעת, בנעימות, כשידיהם משולבות מאחורי גבם, על קצה החרץ של הקפוטה. אבל היום, בעוונותינו הרבים, הזמנים שונים: תקופה של חשמל ורדיו, של מהירות מטורפת, של מכוניות שדורסות אנשים כלאחר יד, כבדרך אגב, של תמונות קולנוע רצות ומהבהבות, של אופנות נשים המתחלפות כל רבע שעה, ועוד פורענויות שכאלה.

אמת, האדם כיום גאה מאוד בקצב המהיר הזה. העולם של ימינו, אומר הוא, הינו עולם יפה. לא לחוץ אלא מלא חיות, זריז, מהיר, מסובב את הראש...

הזמן אינו עומד; הוא עובר כעל כנפי נשרים. פירוש רש"י: על כנפי מטוסים.

אבל אני, הרי, יהודי שדווקא יש לו מעט זמן (העסקים מתים וכאשר עובר פיהוק לא מחוייבים לסגור את הפה כל כך מהר...) כך שאם נשאר לי מספיק זמן אפשר לנצלו להרהור חטא, וגם לשאול קושיות. שואל אני איפוא את הקושיה הראשונה.

איפכא מסתברא (בארמית - ההיפך מן הנכון): ימינו אלה הם דווקא לגמרי איטיים ונעים בכבדות.

הנה אנחנו נמצאים כבר שבועיים ללא שלטון. ממש לית דין ולית דיין (בארמית - אף דין ואין דיין), ולציבור יש זמן. צריך לדון, צריך לחטוף יישוב הדעת ושיחה קלה.

יכול להיות שכבר לא צריך יישוב הדעת, שהכל כבר מנוי וגמור והעתיד כבר כמונח בקופסא (נאצל סבא - בקופסת הטבק להרחה) אבל בכל זאת צריך סבלנות. זה לא נעשה כל כך מהר. זה צריך ללכת לפי הדרישה של המכונה הגדולה שנקראת קונסטיטוציה, ספר התקנות, משרד ראש הממשלה, ועידה וכל כת דילה (וכל שאר החבורה).

הבה נבחר עתה במשל שני.

לפני מספר חודשים התחשק לקברניטינו (הציוניים) לבצע חתיכת קיבוץ גלויות (להתכנס לקונגרס הציוני ה-16) בעיר ציריך ולהוציא לפועל מעשים בארץ מולדתנו (בקונגרס זה אושחה הקמתה של הסוכנות היהודית שנועדה לנהל את חיי היישוב העברי בארץ). ומכיוון שאנו חיים בזמן של "טמפו", קצרה סבלנותנו ורצינו תוך זמן קצר ביותר להיעשות בעלי בתים גמורים (שתהיה לנו שליטה גמורה בארץ ישראל). אבל אז בא הצד שכנגד, המופתי וסיעתו, שגם הוא היה חסר סבלנות ובטמפו מודרני לחלוטין חבט בשינינו (במאורעות תרפ"ט).

אז אולי, אחים, קל לספר מעשייה, אבל לא כל כך קל להפוך אותה למציאות.

ובכן הגיע ה"מיסטר" (השלטון הבריטי) ואמר: ילדים, יש לי זמן. נזכה אתכם בוועדת חקירה, בוועדה מנדטורית, בהצהרות, בראיונות, בסנסציות עם ברווזים, עם הבנות, מחאות והכחשות.

העיקר: שום דבר לא בוער. יש זמן. אלה אינם ימיו של המלך הטיפש אחשוורוש, שלא היה זקוק לכל פרלמנט עם אופוזיציות, ופשוט מאוד, בטמפו מהיר מאוד, הורה לרצוח את היהודים ולמחרת (הפך לגמרי את הכיוון) תלה את המן ואת ויזתא בנו [היכן מוצאים היום מלך כזה!].

2. מכוח ה"טמפו" אצלנו בקובל

כמה מהר מתנהלת עבודת הקהילה שלנו בקובל? לא קל כל כך לתת תשובה. יש אפילו לצים האומרים, כי גם המהירות היא יחסית. דהיינו: אם מודדים לפי גידול הגרעון, הרי שמהירות הפעילות בקהילה היא מכובדת. אבל כשמודדים אותה לפי העבודה שנעשתה, התוצאה אחרת. יש אפילו פרשנים כאלה, שמוצאים סמיכות פרשיות (קשר) בין אחשוורוש ו...מנהיג העדה שלנו. הם אפילו מרחיקים לכת ומוצאים בין מקורביו כמה מבני המן, ולאו דווקא מהצעירים שבהם... בחיי, ימינו הם תור זהב. ימים של תסיסה ומהירות הבזק!

כנגד מה אני אומר את כל אלה? כנגד זה שהעורך שלי גם הוא חסיד גדול של ה"טמפו" וממש רוכב על עורפי! "מרח מאמרו" אומר הוא. שא! אל תלחץ כל כך, אדון עורך!

רבי יעקב

וכי למה לא תלמדו מאנשים נבונים!

מכתב לחבר!

חבר חביב!

פרנסי עירנו, המסכנים, סבלו השבוע מפלה גדולה ויש לי עליהם רחמנות מרה. שכן הנה-הנה, בעוד חצי שנה, תתחיל מערכת הבחירות החדשה למועצת העירייה, ועם מה, שלא נדע, יוכלו שליחי הציבור לבוא אל הקהל? מה יענו הם על השאלה: "העסקתם באמונה?"

החנווני המסכן משלם (לעירייה) מס שילוט. בעל הבית – מס תחזוקת רחובות. הדייר – מס תושב לא קטן. ובכן, תאר לעצמך חבר, את ה"יצעקו" שכל אלה, הבלתי מרוצים, יקימו נגד פרנסיהם... אבל עלינו להודות, כי אילו היו אלה הטענות היחידות, כבר היו שליחי הציבור שלנו מוצאים עצה. אם אינם יכולים לעשות משהו למען בוחריהם, הם יכולים להשליך את הבייגל הלוהט זה על זה. לכך הם מוכשרים מאוד. נציג הסוחרים – על בעלי הבתים, בעלי הבתים על הדיירים, הדיירים על בעלי המלאכה, בעלי המלאכה על הציונים וחוזר חלילה, מעשייה ללא סוף... ובפרט כאשר המשימה העיקרית בתעמולת הבחירות היא לא לומר בברור ובדיוק מה הפרוגרמה של המועמד, אלא להראות לציבור מה המועמד השני רוצה, וכי מה שההוא רוצה, לא שווה... כמה מקורבים, או מפגינים בתשלום הרי אינם חסרים עד שתתקבל ההחלטה הרצויה – ואז שוב הכל שריר וקיים...

כן, חבר יקר, כך זה עלול היה לקרות, לולי אירע מה שקרה השבוע, לאחר הסטירה בפניהם של כל הנציגים היהודיים בעירייה, לא יהיה לאיש פתחון פה. ומי שינסה להטיל את האשמה על חברו, ישאלו אותו: מה זאת אומרת? בנושא כזה שמעניין את כל העיר במידה שווה, משהו שהוא פשוט עניין יוקרתי לכל הקהילה היהודית כאן, בשעה שכזה עניין מתרחש, לא יכולתם להגיע ביניכם להסכמה?.. אינני רוצה, חבר יקר, להאריך בדברים. אספר לך בקיצור: ממימשל הפלך הגיעה הודעה, כי לתפקיד סגן ראש העירייה נבחר לא יהודי, אלא מישהו זר, מעיר אחרת...

מועצת הפלך סבורה, כי היא עוד התנהגה לפני משורת הדין: אילו קיבל המועמד היהודי בבחירות רק 11 קולות והנוצרי 12, היה על המועצה לבחור במי שקיבל 12 קולות. אבל כדי שלא לפגוע ב-11 שבחרו באחר, היא שולחת לכאן מישהו זר לגמרי. כלומר: גם לי גם לך לא יהיה... אבל מה יגידו חברי מועצת העירייה שלנו, שכל כך הבטיחו להם בעת הבחירות של ראש העיר, כי תפקיד הסגן מונח אצלם בכיס? מה יענו הם כאשר ישאלו אותם מה נשמע עם הסגן שלנו? כאשר ישאלו אותם: מדוע לא דרשתם לקבל שחור על גבי לבן (הבטחה בכתב) ממי שהיה צריך את קולותיכם לבחירת ראש העיר, מה הם יענו על כך?

לא די בכך שאיבדנו את מישרת הסגן, כבר לא יהיה לנו אפילו שופט יהודי שני (בבית המשפט העירוני), כי אומנם מספר היהודים והנוצרים בעירייה שווה, אבל בכל זאת אין אלה כוחות שקולים, שכן הנוצרים יכולים להידבר בינם בכל נושא שקשור ביוקרה, והיהודים אף פעם לא...

ומי אשם בכך? האשמים הם אלה שיושבים שם לא כדי לשמור על הכבוד היהודי, אלא כדי למלא את האמביציות שלהם, לנהל את חשבונותיהם הפרטיים, לבוא חשבון עם אויב מבית ולשלוט בכלל ישראל. לפני כמה חודשים, כאשר הועלתה המועמדות של אישיות יהודית גדולה לתפקיד סגן ראש העירייה, עיקמו נותני הטון אצלנו את אפם ולא יכלו לתאר לעצמם שמישהו זר לגמרי, שאינו יודע את צרכינו ואינו מסוגל לטפל בהם, יוכל להיות עלינו שר וקצין...

אבל הור שמועצת הפלך החליטה עליו מוצא יותר חן בעיניכם, עדיני הטעם שלי? ומה תאמרו על כך עכשיו? ואינני מתכוון ל"מה תאמרו עכשיו", אלא מה תאמרו ביום פקודה, כאשר יבוא עליכם יום הדין, בעוד חצי שנה. מה תאמרו אז?

אלה אשריך, ישראל! כך הם (העסקנים היהודיים) אצלנו, אם בעירייה ואם בקהילה, וכאשר גורמים להם להבין, כי מן היושר היה שכולם יתפטרו ואפילו כאשר אומרים להם גלויות לחלוטין: התפטרו ואל תפריעו לאחרים לעבוד, הם עושים את עצמם תמימים, ממש כאילו לא אליהם מתכוונים, או שהם משליכים מעצמם כל בושה ועונים בפסוק השני של "שיר השירים" (הפסוק נפתח במלה "יישקני"; או בעברית של ימינו: שקו לי ב...). היה לי בריא!

הכלבוניק שלך

בהירות / (לעניין המשבר בוועד הקהילה)

הצבעת האי-אמון שנתקבלה על ידי רוב גדול של חברי הנהלת הקהילה, ואשר נמסרה לנשיאות ועד הקהילה, גרמה כמובן מאליו למשבר בקהילה.

משבר זה לא היה כל כך מסוכן, לו לא היה מתמשך ונסחב כל כך. דווקא בעניין זה צריך אותו רוב לעשות חושבים ולמסור לעצמו דין וחשבון ברור על מה שעלול לבוא בעיקבות המשבר, אם הוא לא יחוסל בכל המהירות האפשרית.

ברור כי אי-האמון של רוב הנהלה בנשיאות נוצר בגלל סיבות רציניות. אנחנו גם יודעים, כי אי שביעות הרצון של רוב חברי הנהלת הקהילה, מחוסר הפעילות של הנשיאות, אינו נובע רק מהתקפות אישיות. זוהי מסקנה לוגית לחלוטין ממהלך המחשבה הבא: רוב חברי הנהלת ועד הקהילה תומכים בהגברת קצב הפעילות של הקהילה. לא משנה באיזה נושא מטפלת עתה הנהלת הקהילה - הנשיאות הפריעה לה לבצע את תוכניותיה. משום כך הם דורשים, כי הנשיאות תתפטר ותאפשר להם לבצע את תוכניותיהם.

אבל העובדה שהצבעת האי-אמון נמסרה בכתב לנשיאות עדיין איננה פותרת את הבעיה כלל. שאלה זו עדיין תלויה בתנאים סובייקטיביים ואובייקטיביים ובדיוק משום כך איננו רואים שום נכונות רצינית לסיים את הפרשה הזאת, כדי לאפשר פעם אחת ולתמיד פעילות פורייה בתחום הקהילתי.

ואין שום צורך לעשות טרגדיה גדולה של "התקפה אישית". דווקא יכול להיות שהחוש של רוב הנהלת הקהילה אינו מטעה. אולי דווקא הם יצליחו לעשות דברים ממשיים יותר. צריך איפוא לאפשר להם זאת. מכל מקום, עניין המשבר בקהילה צריך להיפתר ביתר מהירות ואפילו מייד, מבלי להיסחב ולגרור למשחק מאחורי הקלעים ולתעיה במיסתורין מלאי סודות, שסביבם יכולים להיווצר גירסאות בלתי מהימנות, שאינן מביאות כבוד גדול לקהילתנו.

יש להציב את הבעיה באופן פתוח וגלוי על סדר היום. יש להתוות בבירור את דרך הפעולה לעתיד של הקהילה היהודית אצלנו בעיר.

א-ב-ר

באקומט צוריק אייער שיינקייט

ווי באמלעקס אייער מנים זאל ניסט

זיין סים שפרינקלאך, פינסלאך,

לישאיעס, הויטלעכערלאך

אדער אנדערע זייכענס,

קען דאס אינגאנצען געפריסערט ווערען

ווען איתר בעזוכט דעם

קאסטעטישען-קאבינעט

"STELLA"

מיצקעוויטשא 37

אין אייער געזיכט וועט ווערען לויטער

אין באקומען א שפאנעם אויסזעהן

טעגליך פון 10-12 פ.מ. 6-9 אווענד.

קבלו את יופייכן מחדש

ככל שלא יהיו פניכן מוכתמים

בפצעונים, נקודות, ספחת, חורים בעור

או סימנים אחרים, תוכלו עכשיו להשתחרר מהם לחלוטין

כאשר תבקרו

במכון הקוסמטי

"STELLA"

מיצקביצ'ה 37

ופניכן יתבהרו ויקבלו מראה יפה

יום יום בין 10 - 12 לפנה"צ

6 - 9 בערב

די אימפריאל בעזוכט אין אויסלאנד און אין פוילען פערבלייבט אין קאוועל נאר ביז 1 יאנואר אין האטעל "פאריז" ווארשאווסטע 17 איינגאנג ווען הויף אין בעזוייט איר קענטיקט אין חכמת-היד ווי אויך פון שפיגעל זאגט יעדע זיין פריגאנגענטייט, און וואס מען קלארט יאזש אין דער צוקונפט, פון לעבן, ליעבעס, ריינעס און געזעפטליכע אינטערעסען, זאגט פון אינסקריפטורע בויף און פאסאנראייטע, ניס די בעסטע קעזא, מריין פון 1-50 זעל פרישטייטיקט ניסט קומט און איבערצייגט איר.

הכירומאנטית

הידועה בכל מקום בחוץ לארץ ובפולין

נשארת בקובל רק עד ה-1 בינואר

במלון "פאריז", ורשבסקה 17 הכניסה דרך החצר

ומראה את יכולתה בחכמת היד וכן בראי (כדור בזולח), אומרת

לכל אדם את עברו ומה חושבים שמצפה לו עכשיו לגבי עתידו בחיים,

באהבות, בנסיעות ובאינטרסים העסקיים שלו; קוראת (נסתרות)

ממכתבים ומתצלומים של המעוניינים. נותנת את העצות הטובות ביותר.

המחיר החל מ-1.50 ז'ל' אל תאחרו. בואו והתרשמו.

מתוך "קול קובל", גליון (161) 1, 2 בינואר 1931

תרגום: בני גבירצמן

(שלושה מאמרים בגליון זה על עניי עירך:)

על המשמר

במצב הקשה הנוכחי, כאשר המחסור מעיק על כל שכבות החברה והאוכלוסייה כולה נראית כמו קבצן עלוב הזקוק לסיוע, די קשה לדבר על פעילויות עזרה וסיוע לאוכלוסייה הענייה. אבל החובה המוסרית-חברתית דוחקת ודורשת גם בזמנים קריטיים לבוא לעזרת הכושלים. המשבר הכלכלי הנורא הזה מצד אחד, ומגיפת השפעת והקור המקפיא מצד שני, מכבידים עד זכא על מחוסרי העבודה והנוקמים לסיוע, שאין להם אפילו קיסם של עץ כדי לחמם את דירתם העלובה והמוזנחת. מזעזעת ביותר היא זעקת הכאב "אני רעב", של מזי הרעב. מה רב הצער כאשר באים אליך בקריאה לעזרה "אני קופא", כשרואים את הילדים הקטנים מההמונים העניים, שרועדים מקור בבגדיהם הקלים, בנעליהם הבלות, ואינם יכולים ללכת לבית הספר – או אז נשבר הלב מכאב וצער ומתעורר הדחף לעשות משהו לטובת אותם "תינוקות של בית רבן".

בואו לבתי הספר ותראו, כי בימי הכפור קובעת רק הטמפרטורה שילדי השכבות העניות לא יוכלו לבוא ללמוד (כי אין להם בגדים חמים).

פעם נהגו אנשים טובים, כגון פעילי צדקה ונשים רחמניות, להתעסק במצוות "מלביש ערומים" ולספק בחורף עצי הסקה לאנשים עניים.

הפילנטרופים והפרנסים של ימינו מתעסקים בעבודות "אצילות" יותר, וכך נופלת המשימה (לעזור לעניים) על כתפי הקהילה והעיריה. אבל הקהילה למעשה אינה קיימת ולכן אנחנו מזעיקים בזה את הנהלת עירנו ואת מחלקת הרווחה שלה. ועוד יותר אנחנו קוראים לעסקנים ולנשים בני עמנו, שיפעלו כזוגמת סביהם וסבתותיהם ויעזרו ביוזמתם הפרטית לסובלים מקור ולילדים היהודיים העניים היחפים.

ועוד שאלה מצריכה עיון כאן, והיא בעיית בית החולים היהודי. קיימת סכנה שהבניין של בית החולים יועבר מסיבות פורמאליות מרשותה של הקהילה היהודית לרשות העיריה. הסיבה לכך היא שהשלטונות דורשים זו הפעם השלישית מהקהילה, להציג מיסמכים המוכיחים שהבניין הוא אכן רכוש הקהילה. כיום יש בידי הקהילה מוסד חשוב כזה, אבל היא לא עושה למענו מאומה וגם לא תעשה בעתיד, ונדמה כאילו היא רוצה "להשתחרר" מהמשימה הזאת.

לא! אסור להרשות שהדברים יגיעו לידי כך. פעילויות בית החולים היהודי עד כה כבר הוכיחו, כי המוסד הוא שאלת חיים להמונים העניים. לקחת מהם את האפשרות הזאת להינצל בעת מחלה, זה פשע חברתי חמור. שמועות אומרות, כי מיסמכי הבעלות של בית החולים נמצאים בידיו של עסקן עירוני מסויים. אם אכן כך הדבר, מדוע הוא שותק?

יהיה אשר יהיה, יש לנקוט מייד בפעולה משפטית, שתביא לאישור מוחלט של שייכות בית החולים לקהילה.

ב. ווע-לער (כנראה – וועלוועלער, הוא ברוך אביבי)

"עצים לעניים"

החורף הנוכחי כאילו התגנב אלינו כבדרך אגב.

כבר החלו אצלנו לדבר על כך שבעל הדבר הזקן והרגיל (הכפור) הזה יהיה אצלנו אורח נדיר, ואז אפילו כאשר יחזור אלינו לא יהיה קשה כל כך.

ליצנים אפילו הירשו לעצמם להתלוצץ על חשבון "הזקן" הזה: הוא נדד לאי שם, מעבר לימים ולמדבריות, לארצות נידחות... הלוואי היתה זו אמת.

ובינתיים - - -

בינתיים אנחנו רואים כי האורח הזקן הזה דווקא חוזר ונכנס לכאן, למקומו הישן, והתיישב לו דווקא כמו תושב זקן אמיתי, עם כל העוצמה והמהומה של כפור צורב ורוחות קפואות.

בינתיים חשים כולנו עד כמה בלתי מוכנים היינו לקראתו. עד כמה הוא לא היה צפוי. עד כמה הוא הצליח לפגוע, במחילה, בכולנו. כל אחד מאיתנו כבר חש במשמעותה של קבלת פנים זאת וכל אחד, כפי יכולתו, ניסה להתארגן היטב ככל האפשר, כדי שפניו לא יתכרכמו נוכח האורח המקפיא.

אבל מה יעשה הקבצן, העני? מה יכול לעשות אותו אביון שקיווה במעמקי נפשו שאכן בחורף הנוכחי ימנע ממנו הטבע את הסבל הזה? מה יעשה הוא, המסכן, כשאין לו האפשרות הקטנה ביותר לחמם את דירתו, את בני משפחתו שזה מכבר אין להם ביגוד מתאים, שסובלים זה תקופה ארוכה מרעב ומחסור. איך ימנע מהם מלסבול מהקור המר?

בשנה שעברה עוד היו בכל זאת אצלנו בעיר אנשים, שדאגו כבר בתחילת החורף לחלק עץ להסקה לעניים. אשתקד עשה זאת הגוף שכונה ועדת "עצים לעניים". מדוע אין שומעים עכשיו מאומה על ועדה זו?

אם ועדת "עצים לעניים" היא מוסד עונתי, האם צריך עונה טובה יותר לדאוג לעניים על ידי מעט עצים או פחם להסקה, מאשר בחודשים הללו?

מדוע, איפוא, עכשיו, כאשר החורף הקשה כה קר ועצוב, שותקים בעלי הצדקה ו"מחלקי הדולרים"? מדוע אינם יוצאים עכשיו, ברגע קשה זה, כדי להראות כי הם יכולים להעניק עזרה ממשית לעניים ולא רק לחלק כספים שהגיעו מאמריקה?

פ. שוהם

הוועדה הקובלית ל"עצים לעניים", היכן אתם!

מכתב לחבר

חבר חביב!

הנה זכינו ברוך השם לכפור האמיתי! אינני יודע איך המצב אצלך שם. האם בעת שאתה יושב בביתך החם, ליד האח המבוערת, שותה תה חם וטובל בו עוגיות, אתה חש בקור המר החודר לעצמותינו, שזה אך החלימו מהשפעת? אצלנו, חבר יקר, מר מאוד. נכון שהעץ להסקה זול. וסימן לכך הוא שכל סוחרי העץ נעשו, המסכנים, קבצנים גדולים. כפי שאומרים: לחם באגורה לחצי קילו, כאשר האגורה איננה! (כלומר: הלחם זול מאוד, אבל איך אפשר לקנותו כשאיננו אפילו אגורה בכיס?). לך תעשה נפלאות: קנה רבע (חבילת) עץ כאשר אין לך את שני הזהובים שצריך בשביל לקנותה. לפני שנתיים כבר היה לנו חורף קשה כזה, אבל אמריצ'קה (יהודים באמריקה) שלחו לנו כמה מאות דולרים. בנוסף היה אצלנו בעיר מישהו שאסף כמה מאות זהובים וכך אפשר היה לספק לכל עני רבע חבילת עץ. אבל עכשיו החל העוני לצפצף (לחלחל) אצל אחינו האמריקניים (בגלל המשבר בבורסה ב-1929) ואצלנו כאן כבר כמעט אין ממי לבקש נדבה. ומה איפוא יעשו כל העניים, המוכרים והנסתרים, בקור הנורא? לכך נוספה צרה נוספת: תמיד בשעה קשה, נמצאו כמה יהודים שהיו נוטלים מטפחת אדומה ומחזירים על פתחי נדיבים ואוספים כל מה שנידבו להם. אבל היום, מאז שהחלו ההלשנות על עסקנינו, הם פשוט פוחדים לקחת על עצמם תפקיד כה אחראי. כנהוג, קונים בכסף שנאסף כמות מסוימת של עץ ומחלקים אותה בין הנזקקים. אבל הרי ברור שאי אפשר לזכות לשביעות רצונם של הכל ובפרט כשהדלות כה עמוקה. על כן עסקני העץ שלנו פשוט חוששים, שחם וחלילה אחד המלשינים לא יהיה מרוצה והוא יילך לספר לפריץ, כי אוספים כסף ואין יודעים לאן הוא נעלם, כמו עם הכסף של דמי השחיטה, של בית העלמין וכדומה, שלדברי המלשינים נגנבו ממנו עשרות אלפי זלוטי... אז למי, שואל אני אותך, מתחשק להיכנס בראש בריא למיטה החולה הזאת! החבריה האלה מסוגלים לעשות רעה אפילו אם הם עצמם אינם מרוויחים מכך מאומה, והדבר עולה להם לראש – ומקרה רוטנה (רטנה) יוכיח.

בעיירה רוטנה פועל בית ספר עממי של "תרבות", בו לומדים כמאה ילדים יהודיים של כל הקבצנים בעיר: סוחרים קבצנים, בעלי חנויות זעירות קבצנים, בעלי מלאכה קבצנים וכו'. מובן מאליו כי סוחר קבצן משלם שכר לימוד עבור ילדו עד 15 זהובים בחודש. בעל עסק זעיר קבצן משלם עד 10 זהובים בחודש. בעל מלאכה קבצן – 3-4 ז'לי לחודש. בעיקבות זאת דרשו נציגים יהודיים במועצת העירייה של רוטנה מראש העיר, שהוא יתרום לטובת בית ספר עממי סכום עצום של 400 זהובים. אבל נציגי בעלי המלאכה היהודיים במועצת העירייה עשו יד אחת עם הגויים, שלא להקצות את הסכום הזה לבית הספר...

נו, איך מוצאת חן בעיניך, חבר חביב, עובדה זאת? ואם תאמר: איך זה אפשר ללמד ילד עני של בעל מלאכה תמורת 3-4 זהובים לחודש או חניס לגמרי, אם העירייה לא תתמוך בבית הספר העממי? אבל לך תריב עם החבריה הללו, כאשר אפילו לעצמם אין הם דואגים. להם יש רק דבר אחד בראש: אם מישהו רוצה לתת לאוכלוסייה היהודית משהו, צריך להרגו...

ובכן מה יהיה עם העניים המרודים שלנו, שאין להם אפילו פיסת עץ אחת בבית והם משוטטים חיוורים מרעב ומקור? רק אלוהים יודע. מן היושר היה, חבר יקר, שתיכנס לעובי הקורה של העניין הזה וקודם כל תהיה הראשון שיתרום מטבע גדול לטובת דמי עצים. אומנם יש אצלנו עדיין כעשרה יהודים שהיו יכולים לתרום כמה זהובים נאים. אולי הם יחכו אותך. כלפי גביר יש בכל זאת קצת דרך ארץ.

היה לי איפוא בריא, חבר יקר, ואנא דאג לעשות משהו. העניים שלנו לא יקללו אותך, חם וחלילה.

הכל-בויניק שלך

יחזמי נשף ההיסטוריות
של האקדמאים היהודיים
מתקיים ביום שני, ה-6 בינואר 1931

בעדענקט או דער באר פון די יודישע
רעפארעזענטאציע אונס. אקאדעמ'קער
יום מאנטאג דעם 6 יאנואר 1931.

ווארענונג
דיין פונקט וועקסטן וועט זיך
פרייטענדיגן, ווי זענען געשען
פון ווארטן פון זאל אומינד וועקסטן
נישט און געשען.
יום אכטונג וואלוויש לעווין

אזהרה
בעיר הופיעו שטרות בסך 1000 ז'לי עם חתימה כביכול של
W.H. Lewin, שאין לי אליהם כל שייכות, כי שטרות כאלה
לא התצאתי. הם מזוייפים ואני מזהיר שלא לקבל שטרות כאלה.
בכבוד וולוויש לוויין

מתוך "קול קובל" גליון (162) 2, 16 בינואר 1931

תירגם: בני גבירצמן

חיים קובלאיים

אורח מארץ ישראל

הסופר העברי-ידי הנודע ה' משה סטאווסקי מארץ ישראל, המתאר באורח נפלא חיי חיות ועופות ומבקר כרגע בפולין, עזר ביום ראשון בקובל, בדרכו לרובנה, כדי לבקר כאן קרובי משפחה. ה' סטאווסקי ביקר כאן בגימנסיה "תרבות" המקומית, שם נערכה לו קבלת פנים נאה על ידי המורים והתלמידים. כן ביקר ה' סטאווסקי ב(סניף) "החלוץ" המקומי ובמערכת "קול קובל" שלנו. הוא קיים כאן שיחה ממושכת, שבמהלכה תיאר את החיים היהודיים בארץ ישראל על פי נסיונו וחוויותיו האישיות. לאחר שקיבל הזמנה מ"תרבות", הבטיח לכבד את עירנו בביקור רשמי, שבמהלכו ירצה על הנושא "תיאורים מחיי הערבים בא"י" וגם יקרא מעבודותיו. יש לציין, כי ה' סטאווסקי, מלבד היותו מרצה מוצלח, הוא גם קריין מבריק ודקלומי נשאים חרותים בזכרון זמן רב. יש לצפות, איפוא, לכך שהרצאתו של ה' סטאווסקי תזכה להצלחה גדולה.

התאחדות בעלי המלאכה

בעקבות ההתרחשויות השערורייתיות האחרונות בהתאחדות בעלי המלאכה המקומית, התקיימה ביום שני ישיבה של הוועד הפועל של בעלי המלאכה ומליאת המועצה. לאחר דיון ממושך נתקבלו ההחלטות הבאות: בפרשת המעשה השערורייתי של ה' ביאלר, נגד ה' ו. יוז, אשר סיכן את כל האירגון המקומי של בעלי המלאכה, נמצא ה' ביאלר כאשם הישיר וחברותו בהתאחדות תושעה עד שהוועדה שהוחלט עליה תבצע חקירה יסודית בכל העניין. כן הוכר ה' י. פאייר כאשם עיקרי בהתרחשויות שאין להרשותן. בפרט מכיוון שה' פאייר הוא חבר בוועד הפועל ולכן הביא במעשיו נזק מוסרי לשמה של התאחדות בעלי המלאכה. משום כך יועברו תפקידיו לרשות הוועד הפועל שיגיב על מעשיו בהענשת ה' פאייר. לגבי האשמים האחרים נבחרה ועדת חקירה, בה חברים ה"ה מאיר לארבר, יחיאל שטיין, פ. מלמד ואריה נונטפוס.

לא אושרה נשיאות הקהילה

ממקור מהימן נודע לנו, כי בחירת ה' ארמארניק לנשיא החדש של הנהלת הקהילה, לא אושרה על ידי השלטונות.

חברי מועצת העיריה – לשם מה?

הכללים המסורבלים של המס החדש שהטילה העיריה על בעלי מגרשים פנויים, עוררו סערה וכעס אצל בעלי הבתים הנוגעים בעניין. הועלו טענות מוצדקות על כך שהעיריה פתרה את השאלה הקשה (כלומר: הקלה על עצמה) על ידי קביעה שטחית של ערך הקרקעות, על ידי מי שאינם מתמצאים בעניין. כן טוענים נגד העיריה, מדוע לא הגיעה לכלל הבנה עם נבחרינו במועצת העיר לגבי הרכב ועדת השמאות של הקרקעות ולא הזמינה כל נציג של בעלי הבתים הוותיקים ואנשי מקצוע, שיודעים את הערך האמיתי הנוכחי של מגרש פנוי בקובל. הרי ברור, כי לאי-הבנייה על המגרשים הפנויים בקובל אין כל קשר ל"ספסרות בקרקע", אלא זו תוצאה נוספת של המשבר הכלכלי הקשה האחרון. מדוע איפוא היה צורך להשליך אבן גדולה עוד יותר לשלולית הגדולה של מיסים, שעל בעל בית לשאת בהם? מעניין לדעת האם גם פרנסינו, חברי מועצת העיר, אכן מבינים את ההשלכות הללו של מס הקרקעות. אם כן, מדוע הם שותקים על עוולה גדולה כזו, מדוע?

קופת חולים

לפי הוראת נשיא המדינה לא יותר לקופת החולים לגבות יותר מ-12 אחוז בשנה על פיגור בתשלומי הביטוח בקופת חולים. ההוראה תיכנס לתוקפה כבר בחודש הנוכחי.

העלאת שכר דירה

בימים אלה קיבלה אגודת הדיירים המקומית מכתב מנשיאות מועצת השרים. המכתב, מס' 222, מה-7/1, מוסר, כי כרגע השאלה של העלאת שכר הדירה אינה חשובה ואינה אקטואלית.

הבנק העממי

לקראת האסיפה הכללית השנתית העומדת להתקיים בבנק העממי, הוגרלו שליש מהחברים שחייבים לפרוש מהמועצה ומהנהלה. לפי תוצאות ההגרלה, יפרשו מהמועצה כדלקמן: ה"ה לנגר, נוטקובסקי, מוריק ושמואל זיידל. לגבי הנהלה לא נערכה הגרלה, מכיוון שכמה מחבריה, ששמותיהם מופיעים להלן, כבר התפטרו בזמנו מתפקידם זה: ה"ה

יצחק שאמס, מילשטיין וגרבר. כתוצאה מכך תבחר האסיפה הכללית ארבעה חברים חדשים במועצה ושלושה חברים בהנהלה.

החליפו את איגרות החוב הדולריות

מאחר שהגיע מועד פקיעת איגרות החוב הדולריות (דאלארובקעס?), קיבלה מערכת "קול קובל" שלנו את המידע הבא ממנהל "בנק המסחר" המקומי, בו נמצאת גם המחלקה של "בנק פולסקיי" (הבנק הפולני).

כל מי שמחזיק באיגרת חוב דולרית יכול לקבל בבנק שלהם את השווי הנומינלי שלה, כלומר 5 דולר. אבל אפשר גם להמיר את האיגרות הישנות בחדשות, תמורת 1,50 זל, עבור הוצאות דואר. מי שאין ביזיו איגרות חוב דולריות ורוצה לרכוש חדשות, המחיר של איגרת חדשה הוא 6 דולר לחתיכה. הדבר נותן למחזיקי האיגרות הישנות את הפריבילגיה לקבל על כל שתי איגרות שבידיהם, איגרת חדשה נוספת במחיר המועדף של 5 דולר. התאריך האחרון להמרה הוא ה-1 באפריל ש.ז. (שנה זו).

מפעל לייצור מטבעות 5 זלוטי מזוייפים

באחרונה הבחינה המשטרה המקומית בכך, שבירידים במחוז קובל, מופצות מטבעות מזוייפות של חמישיות זלוטי, שאגב עשויות ברישול ואפשר לזהותן בקלות. חקירה הולכה לכפר צ'רסק (טשערסק) ונתנה תוצאות מעשיות: כאשר נכנסה המשטרה לביתו של אחד, יורים בונה, היא מצאה בו את מפעל החמישיות המזוייפות עובד במלוא הקיטור. על השולחן היו מונחים כמות של מטבעות מזוייפות וכמה קילו מתכת.

כל הכנופיה נעצרה. היא כללה גם את מיכאלסקי, האחים אנופרגה, בונה וקובלצ'ק. חיפוש בבתיים העלה גם שם מימצאים דומים. כנופיית הזייפנים הוכנסה לכלא המקומי.

הופקר תינוק

ביום שני, בשעה 3 בלילה, שמעה משפחת קונדלסקי, בביתה ברחוב ה-3 במאי, בכייה קולנית כמו של תינוק. כאשר ירדו לראות, מצאו ליד שער גינתם חבילה שבתוכה היה מונח תינוק כבן שלושה שבועות. הם הביאו את התינוק הביתה ודיווחו על המקרה למשטרה.

הרעלה

ביום שני שעבר, בשעה 4 לפנות בוקר, התעוררה משפחת נ. משנתה לשמע קריאות נוראות לעזרה. כאשר יושבי הבית יצאו ממיטותיהם מצאו במטבח שלהם תמונה נוראה: בתם הצעירה בת ה-17 מוטלת גוססת על הקרקע מייד הוזעק למקום ד"ר שץ, שקבע כי העלמה הרעילה את עצמה וכי חייה בסכנת. ד"ר שץ הוביל אותה מייד לבית החולים ושם, על ידי שימוש באמצעים הדרושים, הצליחו להשאירה בחיים, אבל היא היתה מוכרחה להתאשפז לשמונה ימים.

אפונה באוזן

לבית החולים היהודי המקומי הובא מהעיירה ויז'בה ילד בן 7, ברל, בנו של יוזיף גלר, לאחר שתוך כדי משחק בגרגירי אפונה עם ילדים אחרים, הכניסה לו ילדה אחת גרגירי אפונה לאוזן והוא החל מייד לחוש בכאבים. הגרגיר נכנס כה עמוק באוזן, שרופאי בית החולים נאלצו להרדים את הילד בנרקוזה, לפני שיכלו להוציא את האפונה.

ילד במתנה

ביום חמישי לפנות ערב, לפני בוא הרכבת לתחנה, שוטטה נערה יהודייה פרובינציאלית כבת 18, בלבוש אינטליגנטי כשבזרועותיה ילד קטן עטוף בצעיף. הנערה היתה עצבנית ומייד עם הגעת הרכבת, יצאה הנערה-האם לרציף וביקשה מכל מי שפגשה שיקחו ממנה את הילד, כי אין לה איפה להחזיק אותו, "וממילא, אם לא תיקחו אותו – אשליך אותו". אשה נוצרייה שאין לה ילדים לקחה את הילד בשמחה ונשאה אותו עמה לקרון. כאשר פתחה את חיתוליו וגילתה כי זו תינוקת, קראה בשמחה: "מאריה, מאריה הקדושה". היא פנתה למלוויה ואמרה: "שתי מיצוות אני עושה. האחת שהצלתי חייה של תינוקת ושנית, שאני מצילה את נשמתה. מייד ביום ראשון אני מטבילה אותה ושמה יהיה 'מאריט', על שם מריה הקדושה".

פרנסה ממות האשה

זקן אחד, פ., מדרך בריסק, יצא ביום שני שעבר אל הרחוב בזעקות שאשתו מתה לפתע, וכי אין לו אמצעים כספיים להביא אותה לקבר ישראל. מייד נמצאו אנשים טובי לב שאספו ביניהם 38 זלוטי ונתנו אותם בידי הזקן, כדי שיכין את כל הדרוש. אנשים אלה המשיכו במצוות הלוויית המת ונכנסו לביתו של הזקן ושם מצאו את אשתו של הזקן לא מתה, אלא חיה, יושבת ליד האח ומתחממת לה. כשנכנס גם הבעל, ונשאל היכן המת, הצביע על אשתו תוך שהוא אומר "ש"אתם, אנשים טובים, כבר הרווחתם את המצווה. אז מה איכפת לכם שאשתי חיה וקיימת?..."

כנס מחוזי של קרן קיימת

ביום ראשון, ה-29 בינואר, יתקיים בקובל כנס מחוזי של עסקני הקק"ל, בהשתתפות נציג של משלחת מארץ ישראל, ה' משה גורארי, ונציג מרכז קק"ל בפולין, ה' א.ל. בלוך.

בכנס ישתתפו נציגי 22 הערים והעיירות הבאות (העותק שמתוכו תורגם קטע זה מטושטש מאוד ולכן עלולות להיות שגיאות קלות בשמות המקומות להלן): קובל, מאצייב, טריסק, אזיריאן, פוורסק, סורנה, בארזניצה, ולדימירץ, סט. רפאלובקה, גלושה הגדולה, טריינובקה, קמין-קשירסק, רוטנה, שוצק, לובמיל, ניסהאיוש, צ'ארטורסק, אנגובקה, האלאב, ויזוה, סאגייביץ.
ה' מ. גורארי מגיע כבר ביום שישי, ה-27 בינואר, ויקיים שורה של מפגשים עם הנוער הציוני ועם ציונים מבוגרים.

ערב קטסטרופה

אסור להסתיר עוד מידיעת הציבור את האמת העירומה: אחד ממוסדותינו הנאים ביותר ניצב בפני חורבן. איש לא יכול להעלות זאת על דעתו. ואכן רק למעטים היה מושג כמה עמל וטרחה, כמה אנרגיה ומאמץ נדרשו מההנהלה הקודמת של (אגודת) עזרת יתומים, ושל יושב הראש הנוכחי ה' אפלבויס, וסגנו, ה' מיכל רויזן, כדי לבנות ולקיים מוסד חשוב כל כך כמו בית היתומים.
זה מספר שנים, נאבקת אגודת עזרת יתומים המקומית עם גירעונות. אבל מרכז האגודה כבר אינו כיום במצב שיוכל לתמוך בבית היתומים. מאמריקה לא מגיע כל כסף, העירייה מסייעת רק באגורות ספורות ולנוכח ההוצאות שעזרת יתומים עומדת בפניהן, נאבקים הוועדה המקומית לעזרת יתומים ובית היתומים, עם גירעונות והחזרי הלוואות, ואם לא יימצאו בדחיפות אמצעים נוספים ולא יינקטו מייד מאמצים יוצאים מן הכלל, קיימת סכנה שעזרת היתומים המקומית תקרוס, חלילה.
איזו חרפה תהיה זו לעירנו, איזו מהלומה תהיה זו ליתומינו. איננו מטילים ספק לרגע בכך שקובל לא תרשה קטסטרופה כזאת. חובה להציל את עזרת היתומים המקומית ובית היתומים ולהעניק להם את האמצעים הדרושים להמשך פעילותם החינוכית הגדולה והנחוצה.
יהודי קובל! עימדו על המשמר! אנחנו ערב קטסטרופה. מלאו את חובתכם כאחים והגישו עזרה ליתומינו הבודדים, ידועי הסבל.

חתונה עם יעקב וחתונה עם דוד

לפי שנותיה, פרל מרחוב ארקה כבר בגיל נישואין ואבא-אמא שלה רצו לזכות במעט נחת ממנה והחלו לחפש עבורה חתן. לפני מספר חודשים, שלח להם אלוהים חתן מתאים ופרל נעשתה במזל כלה ליעקב מרחוב מיצקביץ. באחרונה החליטו הצדדים, כי ביום שישי שעבר תתקיים החתונה. המחוננים התכוננו לקראת החתונה וכבר שלחו הזמנות. יומיים לפני החתונה בא בשמחה החתן יעקב לכלתו והביא לה את הבשורה, כי כבר שכר דירה למענם וכך מייד לאחר החופה שלהם יוכלו להתארגן בביתם שלהם. אלא שהחתן המאושר גילה לכלה, כי חסר לו סכום כסף מסוים כדי לשלם עבור שכירת הדירה ואולי היה זה אפשרי, שהורי הכלה ילוו לו את הסכום הזה עד לאחר החתונה. הכלה דיברה מייד עם הוריה על ההלוואה, ואלה נעתרו בשמחה לסייע לחתנם המיועד. בנוסף סיכמו איתו, כי בחתונה ינגנו כלי-זמרים.

ביום שישי, יום החתונה, באו אל הכלה הרבה אורחים מכובדים וביניהם הרב, שמשים והכלי-זמרים. הכל המתינו לבוא החתן – והמשיכו להמתין לו עד שעה מאוחרת בלילה – והילד איננו. החתן לא הגיע לחתונתו. לאחר מכן התברר, כי שעה אחת בלבד לפני החופה, התחרט החתן על כל השידוך...
הצער והאכזבה של הכלה והוריה היו כה גדולים, עד כי האל ריחם עליהם וכבר בשבת בערב שלח אליהם את מלאכו בדמות שדכן, עם חתן מקומי אחר, דוד מרחוב משציונסקה, שכבר ניצב מעבר לדלת בית הכלה והמתין שיזמינו אותו להיכנס. החתן המיועד החדש נתבקש להיכנס אל הכלה והשניים מצאו חן זה בעיני זה. וכך, ביום שלישי, התקיימה במזל חופתם. וכך נהנו אבא-אמא ואורחיהם מכל המאכלים הטובים שהוכנו לחתונה הקודמת...

חתונה – ולא חתונה

ביום רביעי שעבר התקיימה ברשותו של הרב חתונת זוג מקומי – סנדלר צעיר בשם לייזר, עם העלמה פסיל (פסיה). ביום השני לאחר החתונה נודע לרב, כי הכלה היא זודתו של החתן, אחות אמו – ונישואין כאלה מנוגדים להלכה היהודית. הרב הודיע מייד לזוג, כי החתונה אינה חתונה ואפילו לא צריך לקבל גט (כדי להפריד בין בני הזוג) והחתן נשאר במעמדו כרווק, והכלה אינה אשתו. אבל החתן והכלה לא הסכימו אפילו לשמוע את דברי הרב, בטענה כי הציבו חופה כדת משה וישראל. בעקבות זאת הודיע הרב בפומבי בשבת בכל בתי המדרש והשטיבלאך, על ההתנהגות שאין להסכים לה, של החתן כלה שבהם מדובר, בניגוד להלכה היהודית.

הלך החתן – חזר הנוכל

לפני מספר חודשים התיישב בקובל הסנדלר לייבל גארדו. בין מכריו המקומיים החדשים הוא הציג את עצמו כרווק, באומרו כי אם יימצא לו שידוך הגון, ייעשה לחתן. אחד ממכריו היה חבר טוב של העלמה דבורה מרחוב לניאנובה. הלה הציע לה את השידוך. השניים נפגשו, אבל החתן לא מצא חן בעיני הכלה, כי הוא נראה לה מבוגר. אבל חבריה הטובים הסבירו לכלה, כי בזמנים אלה השידוך הזה הוא מוצלח מאוד עבורה: חתן שמרוויח כסף, וכמעט שאינו מבקש נדוניה. הדברים השפיעו על הכלה ובמזל כתבו תנאים (ערכו טקס אירוסין), ובימים אלה כבר עמדה להתקיים החופה. אבל במקרה, הגיעה לבית הכלה במוצאי שבת שעברה, אורחת – עלמה מסארנה, וכאשר ראתה את הסנדלר לייבל, שאלה את בני הבית מניין הוא בא. ענו לה, כי זהו הרי החתן של דבורה. ואז משכה האורחת את הכלה המיועדת הצידה ולחשה לה בסוד, כי לכאילו-חתן שלה יש אשה עם שני ילדים בסארנה. כאשר הטיחו זאת בפניו של החתן, הוא הכחיש בתחילה הכל. אבל בסופו של דבר הוא הודה, ונמלט מבית הכלה.
עתה מתברר, כי הכאילו-חתן הזה כבר ערך כמה שידוכים כאלה ואפילו חתונות בערים ובעיירות אחרות בסביבותינו.

חדשות תיאטרון

היום, יום שישי בערב, יופיע התיאטרון הווהליני הפולני, עם כל להקת שחקניו המפורסמים, בתיאטרון "אכספרס".

במוצאי שבת יהיה לציבור מבקרי התיאטרון היהודיים העונג הגדול לראות בתיאטרון "אכספרס" הצגה של השחקנים היהודיים המפורסמים, גבי אידה קמינסקה וה' זיגמונט טורקוב. שמות אלה הם ערובה להצלחה גדולה ויש לצפות לכך שהאוכלוסייה המקומית לא תוותר על ההזדמנות להיות נוכחים בהצגה של כאלה שחקנים יהודיים אהובים.

האגודה הדרמטית היהודית המקומית ב"מבול"

סוף סוף התעוררה האגודה הדרמטית היהודית המקומית משינת חווי המעגל שעברה עליה בשנתיים האחרונות, התנערה מהעובש והטחב שאפפו אותה והראתה לכל כי עודנה חיה וכל ההספדים והתנחומים שהופנו לכתובתה משוללי יסוד. וכדי להוכיח את כוח החיים הפועם בה, העלתה בימים אלה בתיאטרון "אכספרס" את בכורת המחזה הרציני "המבול". המחזה בנוי על בעיה פילוסופית-פסיכולוגית, אף כי הוא משתמש בדיאלוגים שטחיים ויבשים, שסיכנו את כל ההופעה.

נוכח הקשיים הצפויים מראש, השתמש הבמאי בכל מה שעמד לרשותו והזריק חיים למונוטוניות של המחזה ועד כמה שאפשר לומר, הדבר עלה בידו. למרות האמצעים הטכניים המוגבלים, הוצג המחזה במה שאפשר לכנות הצלחה גדולה. הורגשה שלמות והמשכיות במשחקם המשותף של כל חברי הלהקה ושל כל אחד מהם לחוד. על כך יש להודות לא רק לבמאי, אלא גם לתחושת האחדות והאחריות ששלטה בקרב המשתתפים. אין להפחית מערכם של אלה כאשר מתכננים להמשיך את הפעילות של האגודה.

יש לציין את הצלחתו הבולטת של הבמאי אנאטוב [שאגב, זוהי עבודתו הראשוני בבימה היהודית] והופעתו החביבה בדמות עורך הדין נלי. מלאת חיים ומגובשת היתה הופעתו של ה. רויזן בתפקידו הזעיר של הכושי "צ'ארלי". הדבר מוכיח, כי ברצינות ובהבנה של המשתתפים יכול אפילו התפקיד הזעיר ביותר להתפתח לכמעט דמות מרכזית. טיפוס נאה של הושענה חבוטה (בלשון ימינו: מפסידן) בבורסה ורכילאי מרושע גילם ה' ניימארק בתפקיד "פרוזר", וגם ה' טורן בכישרונו היצירתי בתפקיד המסעודן.

נזכיר כאן גם את הטיפוס המזדקן של "ביר", המצליח בבורסה. לעומת זאת היה חלש מושא הרכילות והקטנה, ה' סגל, בתנועותיו המוגזמות, ובסצנות של אהבותיו ורגעי חרטותיו עם העלמה שנקר בתפקיד ליסי "אחת מההן"! מתאימים לתפקידים היו ל. חזן בתפקיד השחקן ומ. חיים כצייר. ברגעים מסוימים הכניסו שני השחקנים "המקרטעים" חביבות והומור במשחק. מלבד רגעים חלשים מעטים, היו כל השחקנים במקומם וביצעו יפה את התפקידים שהוקצו להם.

עצם העובדה שהמשתתפים החזיקו את הקהל [שאגב לא היה קטן] במתח במשך שעותיים, למרות האופי האבסטרקטי של המחזה, מוכיחה את ההצלחה הגדולה של ההצגה. אנו מאחלים לאגודה הדרמטית היהודית יישר כוח. מתחשק לומר עוד משהו קטן: הלוואי שהצלחת המחזה תהווה דחיפה לעבודה מוצלחת נוספת של האגודה ושלא יהיה מחזה זה רק השתלהבות מקרית של נרות גוועים.

צופה

סיימיק

(סיימיק הוא אסיפת הנבחרים של הפלך, בה נקבעו, בין השאר, העמדה שינקטו נציגי הפלך בסיים הכללי, הוא הפרלמנט הפולני, בהצבעות על הנושאים השונים שיועלו בפניו – המתרגם).

מדיווחו של ראש העיר על המושב האחרון של הסיימיק המקומי אפשר לראות, כי המצב הפיננסי של הסיימיק התדרדר בגלל גרעון של 249,000 ז'לי, ש-100,000 ז'לי מתוכם יש לכסות עוד השנה ו-150,000 ז'לי ייכללו בתקציב 1931/32.

כן דווח על תוצאות הביקורת שנערכה בבית החולים המחוזי על ידי רופא המחוז ומזכיר הסיימיק. הם אישרו, כי ביום הביקורת נמצאו בבית החולים מאה חולים, מהם 27 חולים ממחוז קובל, 50 מהעיר קובל ו-12 ממחוזות אחרים. בנעילת הישיבה נתקבלה החלטה פה אחד, להודיע למנהל בית החולים המחוזי, כי עליו לדאוג בהקדם האפשרי לכך, שמספר החולים במוסדו לא יעלה על 80.

רוטנה

- ביום ראשון קיים ארגון החלוץ המקומי עצרת לרגל מלאת 10 שנים לקיומה של הסתדרות העובדים בארץ ישראל. בעצרת השתתף הנציג החשוב של ההסתדרות, ה' פינסקי, שנשא הרצאה רבת תוכן. בין השאר הוא פירט את הישגי ההסתדרות בעשר שנות קיומה.

לאחר ההרצאה הוצגו תצלומים מעניינים, מלאי חיים ויפים מאוד, של ארץ ישראל ונערכה הופעה של דיקלומים ושירה.

באופן כללי עשתה העצרת רושם חזק על הציבור.

לצלילי "תחזקנה" (הימנון תנועת העבודה הארצישראלית), ננעלה העצרת בשעת לילה מאוחרת.

- בשביעות רצון ובהערכה יש לציין את הצלחת מגבית השקלים שנערכה כאן ברוטנה. בסך הכל נרכשו כאן 162 שקלים.

ז. קמפר

- למען האמת, בקשר לחליפת המכתבים מרוטנה, שהודפסה ב"קול קובל" מס' 1 בקשר לסובסידיה של העירייה לבית הספר "תרבות", מדווחים לנו אישיות רשמית מקובל וכתבנו ברוטנה, כדלקמן:
למען סבסוד בית הספר "תרבות" ב-400 זלי הצביעו חמישה נציגים יהודיים במועצת העירייה. 3 מתוכם סוחרים זעירים ושניים בעלי מלאכה, הזכאים להערכה על כך.
הנציגים הנוצריים במועצה נמנעו מהצבעה. לעומת זאת הצביעו נגדה "ראשי דגים" כמו הקצב יוסף פאראנץ, בסיועו של ישראל יעקב חייט, כשלעזרתם יצא סוחר זעיר, פטפטן "בעל מחשבה חופשית". וכך, למעשה, בגלל שני הנציגים של בעלי המלאכה היהודיים בעירייה, בוטלה הסובסידיה ל"תרבות".

(על בית הספר היסודי "תרבות" שברטנה ועל החיים הציוניים בעיירה כתב בפרוטרוט ל. באיאן במאמרו בספר "פנקס קובל", אשר תורגם לעברית ונדפס בחוברת ההנצחה מס' 16 - המערכת.)

מתוך "קול קובל", גליון (163) 3, 23 בינואר 1930

בית החולים היהודי בקובל

הודעה

בבית החולים היהודי

מתקבלים יום יום מ-4 אחה"צ

חולים לטיפול

במנורת קווארץ

1 זלאט לטיפול

כל סוגי הטיפולים החשמליים

1 זלאט לטיפול

דיאתרמיה 2.50 לטיפול

הודעה

יודישער שפיטאל איז טאוועל
מערדונג
ביים יודישען שפיטאל
 ווערט טעגליך פון 4 נ.ב.
 אבנענדיגען קראנקע אויף דעם
קווארצאווע לאמפ
 1 זלאט א סעאנס
אלערליי עלעקטריזאציעס
 1 זלאט א סעאנס
דיאטערמיע 2.50 א סעאנס
 דער קאמיטעט

(*) דיאתרמיה היא שיטת טיפול בכאבי פרקים או עצבים, המבוססת על העברת זרם חשמלי דרך הרקמות העמוקות ליצירת חום פנימי בגוף (המתרגם)

חיים קובלאיים

ועידת הקרן הקיימת

ביום ראשון תתקיים בקובל ועידה גדולה של עסקני הקרן הקיימת ב-22 ערים ועיירות. לוועידה מגיעים במיוחד נציג המשלחת הארצישראלית, ה' משה גורארי ונציג מרכז הקק"ל ה' בלוך.

תקציב העירייה

ביום רביעי נסע ראש העיר, ה' רוטשובסקי למימשל הפלך בלוצק, כדי להציג שם את התקציב המיועד לעירייה לשנת 1931/32.

ממקור מהימן מוסרים לנו, כי דווקא בעת משבר הנוכחי, כאשר נציגינו נמצאים במצב קטסטרופלי, כולל התקציב רק 8,000 זלי לתמיכות, בעוד שאשתקד היה הסכום 22,000 זלי.

נבחרינו במועצת העיר אולי יגלו באמצעות התקציב הזה, כי הם נשלחו למועצת העירייה על ידי בוחרים ושהם חייבים לעמוד על משמר האינטרסים העירוניים למענם ולמען המוסדות שחלק גדול מאותם נבחרים מייצג גם אותם.

קהילה

בעיקבות החקירה שנערכת באחרונה לגבי פעילות הקהילה הקובלאית [הודות להלשנות שלא נודעו כמותן - המערכת] הגיע למשרדי הקהילה ביום שני בבוקר חוקר מטעם השלטונות כדי לבדוק את הנהלת הספרים של הקהילה. לאחר חקירה יסודית בספרים העיקריים וגם לאחר בדיקה מזוקדקת שעשה החוקר בסדרי ההכנסות וההוצאות של הקהילה, דרש החוקר ממזכיר הקהילה דיווח מפורט על המאזנים ומצב החשבונות של הקהילה לשנה שעברה, ודרשתו נענתה במלואה.

האגודה היהודית לדרמה ולמוסיקה

במוצאי שבת התקיימה בבית העם האסיפה הכללית של האגודה המקומית לדרמה ולמוסיקה, המבקשת לחדש את פעילותה. פתח את האסיפה ה' ש. פרידמן, באיזכור פטירתו של נשיא האגודה לשעבר ה' משה קגן ני"ע (נחור עדן). האסיפה כיבדה אותו בעמידה.

לאחר בחירת ה' כאלאט (חלט) כיושב ראש וה' ניימרק כמזכיר, דיווח ה' פרידמן על פעילות האגודה. הדיווח עורר דיון ממושך שבמהלכו נטלו חלק העורך בראק, כאלאט, ויינשטיין, קלוניצקי, קודץ (קדיץ) ואחרים. לאחר מכן נערכו בחירות חשאיות של הנהלה חדשה. הנבחרים היו ה"ה סגל, רויזן, כאלאט וקלוניצקי. לוועדת הביקורת נבחרו ה"ה פוגאטש (פוגץ), ניימרק וקודץ. לקראת הנעילה, הביעה האסיפה הכללית את רצונה, שההנהלה החדשה תפעל מייד להשגת מיבנה קבוע לפעילות האגודה.

הבנק העממי

ביום ראשון תתקיים בתיאטרון אכספרס האסיפה הכללית השנתית של חברי הבנק העממי המקומי. מדברים על כך שהאסיפה הזאת תהיה שונה מהאסיפות הקודמות, בכך שתתנהל באווירה רגועה ושבכך יישמרו העקרונות הקואופרטיביים לטובת האינטרסים של הבנק העממי. הלוואי תהיה זו אמת.

ועדת נשים

בבית היתומים המקומי התקיימה ביום שלישי הישיבה הראשונה של היוזמות להקים ועדת נשים, שתיקח חלק בפעילויות עזרת היתומים המקומית. הוחלט על הקמת הנהלה זמנית שבה חברות הנשים הנכבדות הבאות: צכנוביץ, ולדמן, העלמה לוויין, לוינר, גלייזר, קופר, בתיה ורבה, מסטיל. יש לקוות, כי האוכלוסייה המקומית תבוא לקראתן בסיוע הנחוץ לילדינו היתומים ובכך תסייע למלא את החוב היהודי לדאוג ליתום.

בית החולים היהודי

בזמנו כתבנו שהעירייה דורשת להציג מיסמכים המעידים על כך שהמיבנה של בית החולים הוא רכוש האוכלוסייה היהודית המקומית. עכשיו מטפלים בכך ה"ה קלורגלוז, פיש ושיינקר.

האיגוד המקצועי של החייטים

בישיבתה מה-20 בח.ז. מצאה הנהלת האיגוד המקצועי של החייטים, כי ה' י. פאייר לא עבר על חוקי התאחדות בעלי המלאכה והחליטה להחזיר את ה' י. פאייר לתפקידו כנציג האיגוד המקצועי של החייטים בוועד הפועל של התאחדות בעלי המלאכה בקובל.

מיס פולניה בקובל

היום, יום שישי בערב, תתקיים בתיאטרון המקומי "אכספרס" ההופעה היחידה של השחקנית הפולנית המפורסמת זופיה גוטיצקה, שהוכתרה כ"מיס פולניה" בתחרות היופי הפולנית אשתקד. ביחד אתה יופיעו אמני הבמה הפולנית הפופולריים תדאוש פרנקל ואוסטרובסקי.

נלכדו רוצחי השוטר

ביום שלישי עלה בידי המשטרה ללכוד את רוצחיו של השוטר המקומי יאן מייאטק, האחים הפועלים היומיים ויצצקי ולדיסלב, בן 23, וזיגמונט, בן 24. אחרי שנפל עליהם החשד, נערך חיפוש בביתם ברחוב מלינורסקה 20, נמצא רכוש רב מהגניבה אצל ארליכנרט ברחוב סיינקביצה. החנווני, ה' ארליכנרט, הוזעק מייד למקום והוא אכן זיהה שאלה הסחורות הגנובות. בנוסף מצאו אצלם עקבות המוליכים לרצח הטרגי של השוטר. הרוצחים נמסרו למחלקת החקירות. כדאי לציין כאן, כי הרוצח ולדיסלב כבר נדון בזמנו לארבע שנות מאסר על גניבת סוס.

"הבימה"

סטודיו "הבימה" המקומי, בהנהלת ה' קלוניצקי, חידש את פעילותו ובקרוב יעלה מחזה על הבמה.

ילד מת כדמי קדימה

ביום חמישי שעבר נכנסה לחצר ברחוב קוסטיושקה עגלת איכרים. צעירה נוצרית לבושה בגדים אינטליגנטיים ובידה מזוודה קטנה, ניגשה אל העגלה והעגלון אמר לה, כי הוא נוסע לטוריסק. בעיקבות זאת הציעה העלמה לעגלון שייקח גם אותה לטוריסק, כי היא בדיוק צריכה לנסוע לשם, אל קרוביה. לאחר שהשתוו על המחיר, מסרה העלמה לעגלון כדמי קדימה את המזוודה, באומרה כי היא הולכת להביא את חפציה האחרים. עברה שעה ועוד שעה, והעגלון עודנו ממתין לנוסעת שלו. מאחר שהיא לא הגיעה, איבד את העגלון את סבלנותו. הוא התייעץ עם עובר אורח והלה אמר לו שיפתח את המזוודה, כדי לראות אם יש בה משהו שיעיד מי הצעירה והיכן אפשר למצוא אותה. העצה מצאה חן בעיני העגלון. הוא פתח את המזוודה ומצא בה "עדות משכנעת": תינוק מת, בן מספר שבועות.

היכרות שהסתבכה

גברת ש. הצעירה, שאיננה מהמכוערות בנשים, הזמינה שמלה אצל חייט נשים שבית המלאכה שלו נמצא ברחוב ורשאבסקה. ההתאמה והמדידות של השמלה נעשו על ידי אחד מעובדי החייט, ותוך כדי הלך ליבו שבי אחר גיזרתה והופעתה הכללית ועל כן נמשכה והלכה עבודתו על השמלה. תוך כדי כך נוצרה בין הזוג משיכה אינטימית והעובד הצעיר נעשה קרוב ללבה של הגברת הצעירה, כמובן בזמן שבעלה לא היה בבית. ביום שני שעבר, כאשר הבחור יצא מיוזע, "המסכן", מבית הגברת, פגש אותו סוחר אריגים מסויים שמתגורר באותה חצר. הלה שאל אותו מה הוא עושה כאן בדירת הגברת. הבחור לא איבד את עשתונותיו וענה: "מה דעתך על כך? הנה

הגברת הצעירה מדירה זאת תפרה אצלנו זה מכבר שמלה וכנהוג אצל הגבירים בימינו, טרם שילמה תמורתה ואני צריך לבוא אליה מדי פעם כדי לגבות את החוב. עכשיו כבר אפילו עשיתי לה שערוריה!"

למחרת, ביום שלישי, נפגש סוחר האריגים עם בעלה של הגברת שחזר הביתה בלילה הקודם ממסעות עסקיו. שאל אותו הסוחר מדוע הוא גורם ייסורים כאלה לאשתו בכך שאינו משלם לחייט תמורת השמלה שתפרה אצלו וחייבים לבוא לתבוע את הכסף ממנה ואפילו להקים אצלה שערוריות.

לשמע הדברים, חש הבעל של הגברת הלא מכוערת אל החייט ושם התנפל עליו בצעקות בטענה "לכם מגיע ממני כסף? הרי אשתי שילמה בעד השמלה מראש, עד לאגורה האחרונה, את כל המחיר שנקבע." החייט ניצב משתומם ורק גמגם כי אין לו לומר על כך דבר. אבל הבעל לא ויתר והמשיך לדפוק על השולחן... עד שקראו לעובד המתפרה הצעיר לביורו והדברים התגלגלו עד כדי כך, שהם מסכנים עכשיו את שלום הבית של הבעל והאשה.

רעיון של גנב

צעיר בלבוש נאה נכנס לחנות סדקית ברחוב ורשאבסקה וקנה כמה דברים קטנים בשני זלוטי. הוא נתן למוכרת שטר של מאה זלוטי וביקש עודף. המוכרת נטלה את השטר והחלה להניח על השולחן את העודף. לפני שסיימה, מצא הקונה פתאום בכיס צדדי שלו שני זלוטי, כך שלא היה צורך לפרוט את השטר של המאה. הוא נתן למוכרת את שני הזלוטי וביקש בחזרה את השטר של המאה. המוכרת עשתה זאת וכאשר החלה לאסוף בחזרה את העודף מהשולחן, יצא הצעיר מהחנות. רגע לאחר מכן הבחינה המוכרת כי חסרים בעודף 20 זלוטי. היא מיהרה אל הרחוב, אחרי הצעיר, אבל לנוכל כבר לא היה כל זכר. המוכרת טוענת, כי במשך כל העיסקה לא גרעה עין מהצעיר, אבל הוא היה כל כך זריז ומיומן, שאי אפשר היה להבחין במאומה. חנוונים, היזהרו!

שימו לב! קובל!

בערכי החורף הארוכים נותן הביקור

בבית הקפה "וורסאי" המשופץ

(דרך לוצק 25)

לציבור הנכבד את האפשרות

לבלות לצלילי

תזמורת יוצאת מהכלל

בניצוח המוסיקאי הנודע ה' גוריצמאן

במחירים זולים ובשדות טוב

בואו והתרשמו! בדרך ארץ, ההנהלה

אכסונג! **כאופעל!**

דעם פאונדן אין די לענג ווימער אדמאן די בירטנאטוריס

קאפע "ווארסאוו"א"
(לויצער 25)

די די פאליטיקל דעם נאכטנס שולדקס פיר
ב'ליגע פרייען און גוטער בעהאנדלונג
די פארווילק זיך ביי א
אויסגעצייכענטן ארבעטער
אונטער דער לייט פון קאמאנדן פרייער די נאציעסאן
פאט און שיערטיגט זיך
די ווערן די לייטונג

Styczeń 1931 r. № 3 (163) כאופעל, פרייטאג די טעג היצ"א.

די גליקליכע פארווערטס פאקטוס זיין שטן זיין די זעלבע זייטן און פיל פארווערטס פאקטוס זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע	די גליקליכע פארווערטס פאקטוס זיין שטן זיין די זעלבע זייטן און פיל פארווערטס פאקטוס זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע	די גליקליכע פארווערטס פאקטוס זיין שטן זיין די זעלבע זייטן און פיל פארווערטס פאקטוס זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע	די גליקליכע פארווערטס פאקטוס זיין שטן זיין די זעלבע זייטן און פיל פארווערטס פאקטוס זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע זיין זיין זעלבע

חיים קובלאיים

תרגום: בני גבירצמן

ועידת הקרן הקיימת

ביום ראשון תתקיים בקובל ועידה גדולה של עסקני הקרן הקיימת כ-22 ערים ועיירות. לוועידה מגיעים במיוחד נציג המשלחת הארצישראלית, ה' משה גורארי ונציג מרכז הקק"ל ה' בלוך.

תקציב העיריה

ביום רביעי נסע ראש העיר, ה' רוטשובסקי למימשל הפלך בלוצק, כדי להציג שם את התקציב המיועד לעיריה לשנת 1931/32. ממקור מהימן מוסרים לנו, כי דווקא בעת משבר הנוכחי, כאשר נציגינו נמצאים במצב קטסטרופלי, כולל התקציב רק 8,000 ז'ל' לתמיכות, בעוד שאשתקד היה הסכום 22,000 ז'ל'.

נבחרינו במועצת העיר אולי יגלו באמצעות התקציב הזה, כי הם נשלחו למועצת העיריה על ידי בחרים ושהם חייבים לעמוד על משמר האינטרסים העירוניים למענם ולמען המוסדות שחלק גדול מאותם נבחרים מייצג גם אותם.

קהילה

בעיקבות החקירה שנערכת באחרונה לגבי פעילות הקהילה הקובלאית (הודות להלשנות שלא נודעו כמותן – המערכת) הגיע למשרדי הקהילה ביום שני בבוקר חוקר מטעם השלטונות כדי לבדוק את הנהלת הספרים של הקהילה. לאחר חקירה יסודית בספרים העיקריים וגם לאחר בדיקה מדוקדקת שעשה החוקר בסררי ההכנסות וההוצאות של הקהילה, דרש החוקר ממזכיר הקהילה דיווח מפורט על המאזנים ומצב החשבוניות של הקהילה לשנה שעברה, ודרישתו נענתה במלואה.

האגודה היהודית לדרמה ולמוסיקה

במוצאי שבת התקיימה בבית העם האסיפה הכללית של האגודה המקומית לדרמה ולמוסיקה, המבקשת לחדש את פעילותה. פתח את האסיפה ה' ש. פרידמן, באיזכור פטירתו של נשיא האגודה לשעבר ה' משה קגן ג"ע (נחור עדן). האסיפה כיבדה אותו בעמידה. לאחר בחירת ה' כאלאט (חלט) כיושב ראש וה' ניימרק כמזכיר, דיווח ה' פרידמן על פעילות האגודה. הדיווח עורר דיון ממושך שבמהלכו נטלו חלק העורך בוראק, כאלאט, ויינשטיין, קלניצקי, קודץ (קודץ) ואחרים. לאחר מכן נערכו בחירות חשאיות של הנהלה חדשה. הנבחרים היו ה' סגל, רדיץ, כאלאט וקלניצקי. לוועדת הביקורת נבחרו ה' פוגאטש (פוגץ), ניימרק וקודץ. לקראת הנעילה, הביעה האסיפה הכללית את רצונה, שההנהלה החדשה תפעל מייד להשגת מיבנה קבוע לפעילות האגודה.

הבנק העממי

ביום ראשון תתקיים כתיאטרון אכספרס האסיפה הכללית השנתית של חברי הבנק העממי המקומי. מדברים על כך שהאסיפה הזאת תהיה שונה מהאסיפות הקודמות, בכך שתתנהל באווירה רגועה ושכך יישמר העקרונות הקואופרטיביים לטובת האינטרסים של הבנק העממי. הלוואי תהיה זו אמת.

ועדת נשים

בבית היתומים המקומי התקיימה ביום שלישי הישיבה הראשונה של היוזמות להקים ועדת נשים, שתיקח חלק בפעילויות עזרת היתומים המקומית. הוחלט על הקמת הנהלה זמנית שבה חברות הנשים הנכבדות הבאות: צבוביץ, ולדמן, העלמה לוין, לוין, גלייזר, קופר, בתיה ורבה, מסטיל. יש לקוות, כי האוכלוסייה המקומית תבוא לקראתן בסיוע הנחוץ לילדינו היתומים וכך תסייע למלא את החוב היהודי לדאוג ליתום.

בית החולים היהודי

בזמנו כתבנו שהעיריה דורשת להציג מיסמכים המעידים על כך שהמיבנה של בית החולים הוא רכוש האוכלוסייה היהודית המקומית. עכשיו מטפלים בכך ה' קלודגלוח, פיש ושיינקר.

האיגוד המקצועי של החייטים

בישיבתה מה-20 בחז. מצאה הנהלת האיגוד המקצועי של החייטים, כי ה' י. פאייר לא עבר על חוקי התאחדות בעלי המלאכה והחליטה להחזיר את ה' י. פאייר לתפקידו כנציג האיגוד המקצועי של החייטים כוועד הפועל של התאחדות בעלי המלאכה בקובל.

א גליקליכע צושיקטען פון דער תחנת פון פריד רעזניק אונדערע בליקטוינשען און די עלטערין פיל נחת משה עלבוים אין סרדי ראשנה	א גליקליכע צושיקטען פון דער תחנת פון פריד רעזניק אונדערע בליקטוינשען און די עלטערין פיל נחת משה עלבוים אין סרדי ראשנה	א גליקליכע צושיקטען פון דער תחנת פון פריד רעזניק אונדערע בליקטוינשען און די עלטערין פיל נחת משה עלבוים אין סרדי ראשנה
א גליקליכע צושיקטען פון דער תחנת פון פריד רעזניק אונדערע בליקטוינשען און די עלטערין פיל נחת משה עלבוים אין סרדי ראשנה	א גליקליכע צושיקטען פון דער תחנת פון פריד רעזניק אונדערע בליקטוינשען און די עלטערין פיל נחת משה עלבוים אין סרדי ראשנה	א גליקליכע צושיקטען פון דער תחנת פון פריד רעזניק אונדערע בליקטוינשען און די עלטערין פיל נחת משה עלבוים אין סרדי ראשנה

מיס פולניה בקובל

היום, יום שישי בערב, תתקיים בתיאטרון המקומי "אכספרס" ההופעה היחידה של השחקנית הפולנית המפורסמת זופיה גוטיצקה, שהוכתרה כ"מיס פולניה" בתחרות היופי הפולנית אשתקד. ביחד אתה יופיעו אמני הבמה הפולנית הפופולריים תדאוש פרנקל ואוסטרובסקי.

נלכדו רוצחי השוטר

ביום שלישי עלה בידי המשטרה ללכוד את רוצחיו של השוטר המקומי יאן מייאטק, האחים הפועלים היומיים ויצקי ולדיסלב, בן 23, וזיגמונט, בן 24. אחרי שנפל עליהם החשד, נערך חיפוש בביתם ברחוב מלינורסקה 20, נמצא רכוש רב מהגניבה אצל ארליכנרט ברחוב סיינקביצה. החנווני, ה' ארליכנרט, הודעק מייד למקום והוא אכן זיהה שאלה הסחורות הגנובות. בנוסף מצאו אצלם עקבות המוליכים לרצח הטרגי של השוטר. הרוצחים נמסרו למחלקת החקירות. כדאי לציין כאן, כי הרוצח ולדיסלב כבר נדון בזמנו לארבע שנות מאסר על גניבת סוס.

"הבימה"

סטודיו "הבימה" המקומי, בהנהלת ה' קלניצקי, חידש את פעילותו ובקרוב יעלה מחזה על הבמה.

ילד מת כדמי קדימה

ביום חמישי שעבר נכנסה לחצר ברחוב קוסטיושקה עגלת איכרים. צעירה נוצרת לבושה בגדים אינטליגנטיים וכידה מזוודה קטנה, ניגשה אל העגלה והעגלון אמר לה, כי הוא נוסע לטוריסק. בעיקבות זאת הציעה העלמה לעגלון שייקח גם אותה לטוריסק, כי היא בדיוק צריכה לנסוע לשם, אל קרוביה. לאחר שהשתוו על המחיר, מסרה העלמה לעגלון כדמי קדימה את המזוודה, באומרה כי היא הולכת להביא את חפציה האחרים. עברה שעה ועוד שעה, והעגלון עודנו ממתין לנוסעת שלו. מאחר שהיא לא הגיעה, איבד את העגלון את סבלנותו. הוא התייעץ עם עובר אורח והלה אמר לו שיפתח את המזוודה, כדי לראות אם יש בה משהו שיעיד מי הצעירה והיכן אפשר למצוא אותה. העצה מצאה חן בעיני העגלון. הוא פתח את המזוודה ומצא בה "עדות משכנעת": תינוק מת, בן מספר שבועות.

היכרות שהסתבכה

גברת ש. הצעירה, שאיננה מהמכוערות בנשים, הזמינה שמלה אצל חייט נשים שבית המלאכה שלו נמצא ברחוב ורשאבסקה. ההתאמה והמדידות של השמלה נעשו על ידי אחד מעובדי החייט, ותוך כדי כך הלך ליבו שכי אחרי גיזרתה והופעתה הכללית ועל כן נמשכה והלכה עבודתו על השמלה. תוך כדי כך נוצרה בין הזוג משיכה אינטימית והעובד הצעיר נעשה קרוב ללבה של הגברת הצעירה, כמובן בזמן שבעלה לא היה בבית.

ביום שני שעבר, כאשר הבחור יצא מיוזע, "המסכן", מבית הגברת, פגש אותו סוחר אריגים מסויים שמתגורר באותה חצר. הלה שאל אותו מה הוא עושה כאן בדירת הגברת. הבחור לא איבד את עשתונותו וענה: "מה דעתך על כך? הנה הגברת הצעירה מדירה זאת תפרה אצלנו זה מכבר שמלה וכנהוג אצל הגבירים בימינו, טרם שילמה תמורתה ואני צריך לבוא אליה מדי פעם כדי לגבות את החוב. עכשיו כבר אפילו עשיתי לה שערוריה!"

למחרת, ביום שלישי, נפגש סוחר האריגים עם בעלה של הגברת שחזר הביתה בלילה הקודם ממסעות עסקיו. שאל אותו הסוחר מדוע הוא גורם ייסורים כאלה לאשתו בכך שאינו משלם לחייט תמורת השמלה שתפרה אצלו וחייבים לבוא לתבוע את הכסף ממנה ואפילו להקים אצלה שערוריות.

לשמע הדברים, חש הבעל של הגברת הלא מכוערת אל החייט ושם התנפל עליו בצעקות בטענה "לכם מגיע ממני כסף? הרי אשתי שילמה בעד השמלה מראש, עד לאגודה האחרונה, את כל המחיר שנקבע." החייט ניצב משתומם ורק גמגם כי אין לו לומר על כך דבר. אבל הבעל לא ויתר והמשיך לדפוק על השולחן... עד שקראו לעובד המתפרה הצעיר לבירור והדברים התגלגלו עד כדי כך, שהם מסכנים עכשיו את שלום הבית של הבעל והאשה.

רעיון של גנב

צעיר בלבוש גאה נכנס לחנות סדקית ברחוב ורשאבסקה וקנה כמה דברים קטנים בשני זלוטי. הוא נתן למוכרת שטר של מאה זלוטי וביקש עודף. המוכרת נטלה את השטר והחלה להניח על השולחן את העודף. לפני שסיימה, מצא הקונה פתאום בכיס צדדי שלו שני זלוטי, כך שלא היה צורך לפרוט את השטר של המאה. הוא נתן למוכרת את שני הזלוטי וביקש בחזרה את השטר של המאה. המוכרת עשתה זאת וכאשר החלה לאסוף בחזרה את העודף מהשולחן, יצא הצעיר מהחנות. רגע לאחר מכן הבחינה המוכרת כי חסרים בעודף 20 זלוטי. היא מיהרה אל הרחוב, אחרי הצעיר, אבל לנוכל כבר לא היה כל זכר. המוכרת טרעבת, כי במשך כל העיסקה לא גרעה עין מהצעיר, אבל הוא היה כל כך זריז ומיומן, שאי אפשר היה להבחין במאומה. חנונים, היזהרו!

Kowel, Piątek 23 Stycznia 1931 r.		№ 3 (163)		מאזנה, פרייטאג ה' שבט תרצ"א.	
רחל יאליס - מרובי ופרצע קעלני	ה גליקליכע פארזינדע פוקענס חייט	פול-210	פול-210	פול-210	פול-210
פול-210	פול-210	פול-210	פול-210	פול-210	פול-210
פול-210	פול-210	פול-210	פול-210	פול-210	פול-210

מכתב לחבר

חבר חביב!

אוי, הדלות המרה! לאן כבר לא הזדחלה לה! לאיזה בית מסורתי נעים היא כבר לא חדרה! אבל אף פעם לא הייתי מאמין, שהדלות תוכל לחזור בכוח אל המוח של אדם שכיסו אפילו כיום מלאים וגדושים במזומנים ממש.

הנה, שמע לך מעשה מסקרן שהיה:

אצלנו, כמו בכל תפוצות ישראל, קיימת חברת "מושב זקנים". מובן מאליו, כי היא טמונה תשע אמות באדמה ונאלצת לטפל בגרעונות שלה כמוני וכמוך...

נו, מילא, במשך השנים היא כבר התרגלה שלא לראות אסון בכך שהמצב גרוע (ולחיות עם זה). אבל מה עושה השי"ת (השם יתברך)? הוא עושה כך שבניין המושב זקנים נוטה ליפול ויש בכך סכנת נפשות. כאן ראו הגבאים כי אי אפשר לדחות את הטיפול לזמן רב, שכן אם ח"ו (חלילה וחס) יתמוטט הבניין, לא יהיו יותר לא זקנים, לא חברה, לא גבאים ויהיה עליהם להקים (סתם איזו) אגודת דיירים כדי לקבל איזה כיסא (תפקיד ציבורי כלשהו)...

ובכן ישבו הגבאים שלושה ימים ושני לילות וחשבו וחשבו והגיעו למסקנה: מאחר שאיש אינו הולך לנשף (שמאורגן לצורך מגבית) ואין ממי לאסוף כספים, נשאר בהסכמת כולם שהגבאים ילכו בכבודם ובעצמם עם המטפחת האדומה (של מקבצי נדבות לטובת הציבור) לכל שמחה יהודית – תנאים (אירוסיין), חתונה, ברית – ויאספו אצל האורחים כמה שאפשר ובכסף זה יתחילו סוף סוף לתקן את בניין מושב הזקנים.

זמן קצר לאחר החלטה זו, התקיימה חתונת עשירים, שאחת מהמחותנים העיקריים בה היתה סגנית נשיא החברה (של מושב הזקנים). כאן, חשבו הגבאים, תהיה לנו התחלה טובה והעניין יזוז במזל וברכה. לבשו הגבאים את קפוטות השבת שלהם ויצאו לדרכם בשעה מוצלחת.

הם נכנסו, אמרו מזל טוב לאבי הכלה ותוך כדי כך אמרו לו לשם מה באו. הגבאים אכן פגעו במטרה וקיבלו נדבה נאה. במצב רוח טוב, המשיכו הגבאים לטקס אירוסיין של נגידים (עשירים), אבל שם נתקלו במענה לשון כזה: "אל תיטפלו, יהודים. אל תפרו את השמחה", אמר המחותן העיקרי. "הרי אתם רואים שהאורחים שלי, בלי ע"ה (עין הרע) כולם נגידים ואינני רוצה שאתם תכעיסו אותם. הנה", אומר הוא תוך שהוא מכניס את ידו לכיסו, "אני עצמי אפדה את האורחים שלי" ... והוא מגיש לגבאים זהוב אחד שלם...

אז מה אתה אומר, חבר חביב, להבנה הקבצנית של יהודי גביר ידוע?

שימעו לי, גבאים חביבים ולבביים שלי, מוטב שתלכו לשמחות של יהודים פשוטים, ביתיים, ושם יתנו לכם יותר כבוד ויותר כסף.

ככה זה, חבר חביב, מי שרוצה לתת אינו יכול ומי שיכול אינו רוצה. וכך נמצאים כל מוסדותינו החברתיים במצב רע ומר. מתלוננים על כך "בית היתומים", "לינת הצדק", "תרבות", "תלמוד תורה", "אורט" וכן הלאה. כך מתקיים הפסוק "כשל עוזר ונפל עוזר"...

ואם תאמר: ומה עושה העירייה שלנו? מדוע אין היא באה לעזרת מוסדותינו במצב מר כזה! ובכן, יש סברה, שהעירייה עצמה היא בבחינת נצרך. והרי מובן לכל, כי (כאשר חסר לעירייה כסף) תרנגול הכפרות הראשון הם המוסדות היהודיים וכפי שאני שומע, כבר בדיונים הראשוניים על התקציב החדש של השנה הבאה, יקוצצו לא פחות מ-52 אחוז מהסובסידיות למוסדות יהודיים. אגב, העירייה שלנו עסוקה עכשיו בעבודה חשובה מאוד כמו הרעלת עכברים. כלומר, מאחר שחסרים חתולים בכרך קובל, הזמינה העירייה כמה אלפי קילו רעל ואלה יחולקו בין בעלי הבתים תמורת כסף מלא... ביטוי נאות למימרה: "פרנסה אתה רוצה! סם המוות אתן לך!.."

הקיצור, חבר חביב, המצב גרוע. כאילו לא היה די בהתאבדויות שהתרחשו אצלנו, שולחת לנו עכשיו העירייה את מלאך המוות הביתה.

אבל ליצני הדור אומרים, כי אין צורך לפחד מפני הרעל. אפילו העכברים יפחדו ממנו כמו השד מפני הקטורת (של הכמרים).

היה לי איפוא בריא, חבר חביב, והלוואי שהשי"ת ישמור עלינו מפני שוחרי טובתנו, כפי שמאחל לך

הכלבוניק שלך